

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 14.3.2000
COM (2000) 143 τελικό

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**για την εφαρμογή των Γενικών Προσανατολισμών
των Οικονομικών Πολιτικών του έτους 1999**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
0. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
1. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΕ.....	8
2. ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΕΝΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ	10
2.1 Ο συνδυασμός των μακροοικονομικών πολιτικών στη ζώνη του ευρώ.....	10
2.2 Ο συνδυασμός των μακροοικονομικών πολιτικών στα κράτη μέλη που δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ.....	11
3. ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ ΚΑΙ ΠΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ.....	13
3.1 Οι δημοσιονομικοί στόχοι για το 1999 επιτεύχθηκαν παρά την επιβράδυνση της ανάπτυξης.....	13
3.2 Δημοσιονομικά σχέδια για το 2000 και μετά.....	14
3.3 Ποιότητα και διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών.....	15
4. ΚΑΤΑΛΛΗΛΕΣ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ.....	18
5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ (ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ)	19
5.1 Ενιαία αγορά - το νομικό πλαίσιο που έχει καθιερωθεί πρέπει να εφαρμοστεί καταλλήλως.....	20
5.2 Πολιτική ανταγωνισμού - εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας και κάποια πρόοδος όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις.....	21
5.3 Υπηρεσίες κοινής ωφελείας - πρόοδος στους τομείς των τηλεπικοινωνιών και της ηλεκτρικής ενέργειας.....	21
5.4 Διανομή - ανάγκη περαιτέρω απελευθέρωσης.....	22
5.5 Δημόσια διοίκηση - αύξηση της αποτελεσματικότητας και αποφυγή αθέμιτου ανταγωνισμού.....	23
5.6 Άλλες κανονιστικές μεταρρυθμίσεις - μείωση των διοικητικών διατυπώσεων που επιβαρύνουν τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων.....	23
5.7 Καινοτομία - ανάγκη μεταρρυθμίσεων για τη βελτίωση της τεχνολογικής επίδοσης.....	24
6. ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΒΑΘΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΕΣ	25
7. ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	27
7.1 Συνολικές τάσεις	27
7.2 Ενεργητικά προγράμματα για τις αγορές εργασίας - πραγματοποίηση σημαντικής προόδου.....	28
7.3 Η φορολογική επιβάρυνση της εργασίας - πολλές μεταρρυθμίσεις για τη μείωση των φόρων επί της εργασίας.....	29
7.4 Συστήματα παροχών - μικρή γενικά πρόοδος παρά τα καλά αποτελέσματα σε ορισμένες χώρες.....	29
7.5 Οργάνωση της εργασίας και ευελιξία - μικρή πλην όμως ανεπαρκής πρόοδος.....	30
ΠΛΑΙΣΙΑ.....	31

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι ΓΠΟΠ του 1999 ήταν οι πρώτοι που εκδόθηκαν μετά την εισαγωγή του ευρώ. Συνιστούσαν μια ισόρροπη στρατηγική που στηριζόταν σε τρεις αλληλοεπηρεαζόμενες συνιστώσες για την επίτευξη μιας διατηρήσιμης ανάπτυξης, υψηλότερου βιοτικού επιπέδου, υψηλής απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης.

Η παρούσα έκθεση προσφέρει μια διεξοδική συνολική αξιολόγηση της εφαρμογής των κατευθύνσεων της πολιτικής που καθορίστηκαν στο πλαίσιο των ΓΠΟΠ 1999. Συμβάλλει στη διαρκή πολυμερή εποπτεία των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Ένωσης σύμφωνα με το άρθρο 99 παράγραφος 3 της συνθήκης. Επιπλέον, η αξιολόγηση των επιτευγμάτων στο πλαίσιο των ΓΠΟΠ του 1999 θα συμβάλει αποφασιστικά στην προετοιμασία των επόμενων ΓΠΟΠ. Πράγματι, η έκθεση αυτή σε συνδυασμό με την εκτίμηση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος που περιλαμβάνεται στις οικονομικές προβλέψεις της άνοιξης του 2000 των υπηρεσιών της Επιτροπής και τις νέες εξελίξεις της πολιτικής και τις προκλήσεις που προσδιορίστηκαν στις πρόσφατες εκθέσεις στο πλαίσιο διαφόρων διαδικασιών συντονισμού καθώς και στο έγγραφο της Επιτροπής για το Συμβούλιο κορυφής της Λισσαβόνας ("Ατζέντα για την Οικονομική και Κοινωνική Ανανέωση στην Ευρώπη") και την ανακοίνωσή της "Στρατηγικοί Στόχοι 2000-2005", θα αποτελέσουν τη βάση για τη διατύπωση των νέων ΓΠΟΠ. Μεταξύ των σημαντικότερων προκλήσεων που προσδιορίστηκαν στα έγγραφα για τη σύνοδο κορυφής της Λισσαβόνας είναι η μετάβαση σε μια οικονομία που βασίζεται στη γνώση και ενθαρρύνει την ένταξη, ενώ ταυτόχρονα η πλήρης απασχόληση αποτελεί τον πρωταρχικό στόχο της οικονομικής και της κοινωνικής πολιτικής.

Η παρούσα έκθεση συνοψίζει και στηρίζεται στα βασικά πορίσματα και συμπεράσματα των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης που προβλέπονται στο πλαίσιο των διαφόρων διαδικασιών συντονισμού σε κοινοτικό επίπεδο, ενώ συγχρόνως προσθέτει μια συνολική αξιολόγηση.¹ Συνοδεύεται από ένα έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής όπου εξετάζεται λεπτομερώς η εφαρμογή των συστάσεων για τις επιμέρους χώρες.

Τα κυριότερα συμπεράσματα που προκύπτουν από την έκθεση είναι τα εξής:

Βελτίωση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος

Η εξωγενής επιβράδυνση, η οποία ανέκοψε τη σταθερή ανοδική πορεία των ετών 1997-98, έδωσε τη θέση της σε μια επιταχυνόμενη ανάκαμψη κατά τη διάρκεια του 1999. Η ανάκαμψη αυτή, που επεκτάθηκε πρόσφατα σε όλα τα κράτη μέλη, πλησιάζει την ωριμότητα στις χώρες όπου ειδικώθηκε νωρίτερα. Για τα προσεχή έτη, αναμένεται να συνεχιστεί η σταθερή αύξηση της παραγωγής με ρυθμούς ταχύτερους από τη δυνητική της στάση. Χάρη στο μεγαλύτερο πλούτο της ανάπτυξης σε απασχόληση, επιταχύνθηκε ο ρυθμός δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, ενώ η ανεργία παρουσίασε σταθερή μείωση κατά την τελευταία διετία και θα μπορούσε να προσεγγίσει στο άμεσο μέλλον επίπεδα που είχαν να παρατηρηθούν από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Καθόλη τη διάρκεια του 1999 ο πληθωρισμός διατηρήθηκε σε χαμηλά επίπεδα. Αν και οι προοπτικές για την εξέλιξη του πληθωρισμού παραμένουν ευνοϊκές, ο πληθωρισμός έχει αρχίσει να γίνεται περισσότερο απειλητικός λόγω της συνδυασμένης επίπτωσης της απότομης αύξησης των τιμών του πετρελαίου και της υποτίμησης του ευρώ.

¹ Η παρούσα έκθεση συνοψίζει τις πληροφορίες και τα πορίσματα διαφόρων εγγράφων και εκθέσεων που καταρτίστηκαν στο πλαίσιο των διαφόρων διαδικασιών συντονισμού όπως: τα επικαιροποιημένα προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης, την αξιολόγηση τους από την Επιτροπή και τη γνώμη του Συμβουλίου· τα εθνικά προγράμματα δράσης για την απασχόληση και την κοινή έκθεση για την απασχόληση του 1999· τις εκθέσεις προόδου των κρατών μελών για τις αγορές προϊόντων, υπηρεσιών και κεφαλαίων, τη δεύτερη έκθεση της Επιτροπής για την "Οικονομική μεταρρύθμιση: Έκθεση για τη λειτουργία των κοινοτικών αγορών προϊόντων και κεφαλαιαγορών, 1999" και την έκθεση της ΕΡΚ "Ετήσια έκθεση για τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, 2000".

Υγίης συνδυασμός μακροοικονομικών πολιτικών

Στους ΓΠΟΠ 1999 τονιζόταν η ανάγκη ενός συνδυασμού μακροοικονομικών πολιτικών στη ζώνη του ευρώ που θα ενθάρρυνε την ανάπτυξη και την απασχόληση και, σε συνδυασμό με τις συνεχιζόμενες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, θα την καθιστούσε αυτοδιατηρήσιμη, δηλαδή μη πληθωριστική. Ο συνδυασμός των ευνοϊκότερων προοπτικών ανάπτυξης, της μείωσης της ανεργίας και του χαμηλού πληθωρισμού επιδρά ευνοϊκά στις μακροοικονομικές πολιτικές της ζώνης του ευρώ. Η κατάλληλη διαχείριση των μακροοικονομικών πολιτικών μετρίασε το μέγεθος και τη διάρκεια της επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας και συνέβαλε στην παρούσα ανάκαμψη. Σε ένα πλαίσιο χαμηλού και επιβραδυνόμενου πληθωρισμού, η προσεκτικά σχεδιασμένη χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής επέτρεψε την αναγκαία στήριξη της εγχώριας ζήτησης και της οικονομικής δραστηριότητας. Συγχρόνως, οι κυβερνήσεις των κρατών μελών διατήρησαν - και σε ορισμένες περιπτώσεις επέτειναν - τη δημοσιονομική πειθαρχία παρά την επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας. Η αύξηση των μισθών παρέμεινε συγκρατημένη. Παρά τις αποφάσεις της ΕΚΤ κατά τους πρόσφατους μήνες για την αύξηση των βασικών επιτοκίων, οι νομισματικές συνθήκες που επικρατούν εξακολουθούν να στηρίζουν την ανάπτυξη. Τα προληπτικά μέτρα για την αντιμετώπιση μιας ενδεχόμενης αναζωπύρωσης των πληθωριστικών πιέσεων μετά την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας στην ζώνη του ευρώ, αυξάνουν τις πιθανότητες επίτευξης μιας διαρκούς, διατηρήσιμης και μη πληθωριστικής ανάκαμψης. Για να τεθεί η οικονομία σε μια τροχιά διατηρήσιμης υψηλής ανάπτυξης και απασχόλησης, διατηρώντας ταυτόχρονα τη σταθερότητα των τιμών, είναι απαραίτητο να διατηρηθεί η αυστηρή δημοσιονομική πειθαρχία, οι κοινωνικοί εταίροι να εξακολουθήσουν να δείχνουν αυτοσυγκράτηση κατά τις μισθολογικές διαπραγματεύσεις και να εφαρμοστούν οι αναγκαίες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.

Πρόοδος στην πιο αποτελεσματική διαχείριση των δημοσίων οικονομικών· μεγαλύτερη έμφαση στο κριτήριο της διατηρησιμότητας

Τώρα που έχει αρχίσει η προσδευτική επίτευξη υγιών δημοσιονομικών θέσεων, οι πτυχές που συνδέονται με την ποιότητα και τη διατηρησιμότητα των δημοσίων οικονομικών αρχίζουν να αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία. Θα πρέπει συνεπώς να δοθεί μεγαλύτερη προτεραιότητα σε θέματα όπως η σύνθεση των δημοσίων οικονομικών, οι στρεβλώσεις που προκαλούνται από τη φορολογία και η μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα.

- Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν αρχίσει τη μεταρρύθμιση των *φορολογικών συστημάτων* τους. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν μειώσει τη φορολογική επιβάρυνση της εργασίας, άλλα έχουν μεταθέσει το βάρος προς τους ενεργειακούς και περιβαλλοντικούς φόρους και ορισμένες φορολογικές μεταρρυθμίσεις έχουν καταστήσει ελκυστικότερο το επιχειρηματικό κεφάλαιο. Στον τομέα του ΦΠΑ, το 1999 επιτεύχθηκε συμφωνία για τη δυνατότητα μείωσης του ΦΠΑ για υπηρεσίες εντάσεως εργασίας. Ωστόσο, το μέγεθος και τα αποτελέσματα των προσαρμογών αυτών συχνά δεν είναι επαρκή. Δεδομένου ότι η συνολική φορολογική επιβάρυνση, και ιδίως η φορολογική επιβάρυνση της εργασίας, παραμένει υψηλή σε πολλά κράτη μέλη, απαιτούνται ουσιαστικότερα μέτρα χωρίς να θίγεται ο στόχος της περαιτέρω φορολογικής εξυγίανσης. Παρά την ανάγκη συντονισμού ορισμένων τομέων, ιδίως όσον αφορά τη φορολογική αντιμετώπιση ορισμένων κατηγοριών προσόδων από κεφάλαιο, η συντελούμενη πρόοδος δεν είναι εν γένει ικανοποιητική.
- Η μακροπρόθεσμη *διατηρησιμότητα* των συνταξιοδοτικών συστημάτων απαιτεί σημαντικές μεταρρυθμίσεις στα περισσότερα κράτη μέλη. Το γεγονός ότι πραγματοποιούνται αναδιαρθρώσεις αποτελεί το πρώτο βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, αλλά χρειάζονται μεγαλύτερες προσπάθειες για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της γήρανσης του πληθυσμού. Ιδιαίτερα θετικό βήμα αποτελεί η μεγαλύτερη συνειδητοποίηση του προβλήματος. Πολλά κράτη μέλη έχουν καταρτίσει σχέδια για μεταρρυθμίσεις, αλλά εν γένει παρατηρείται μια τάση αναβολής της εφαρμογής τους.

Ικανοποιητική ενοποίηση των αγορών προϊόντων, αλλά υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω βελτίωσης

Χάρη στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις της τελευταίας δεκαετίας, οι αγορές προϊόντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι σχετικά ενοποιημένες και ο ανταγωνισμός στην αγορά γίνεται εντονότερος. Ωστόσο, η διασπορά των τιμών στο πλαίσιο της Ένωσης εξακολουθεί να είναι υψηλή, ιδίως σε

σύγκριση με τις Ηνωμένες Πολιτείες, και η διαδικασία σύγκλισης των τιμών έχει επιβραδυνθεί σε σύγκριση με τις αρχές της δεκαετίας του '90. Συνεπώς, υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης, ιδίως σε ορισμένους τομείς υπηρεσιών, στις κατασκευές και τις δημόσιες συμβάσεις.

- Ο βαθμός εφαρμογής της νομοθεσίας για την *ενιαία αγορά* βελτιώθηκε κατά το τελευταίο έτος. Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη παρουσιάζουν σημαντική καθυστέρηση, και σε ορισμένους τομείς (κτηνιατρικοί έλεγχοι και μεταφορές) ο ρυθμός της προόδου δεν είναι ικανοποιητικός. Επίσης, σημειώθηκε πρόοδος στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, αλλά, κρίνοντας από αρκετές ενδείξεις, εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα, όπως δείχνουν οι οδηγίες που δεν έχουν ακόμη ενσωματωθεί, ο αριθμός των αιτιολογημένων γνωμών και το χαμηλό ποσό των προσκλήσεων υποβολής προσφορών που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα.
- Οι εθνικές πολιτικές ανταγωνισμού έγιναν αυστηρότερες και εναρμονίστηκαν με την κοινοτική νομοθεσία σε πολλά κράτη μέλη. Στην πλειοψηφία των κρατών μελών, οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού διαθέτουν τώρα εξουσίες για την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης ΕΕ που αφορούν συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων και κατάχρηση δεσποζουσών θέσεων. Σε αρκετές άλλες χώρες, σημειώθηκε πρόοδος προς την κατεύθυνση αυτή. Το βάρος θα πρέπει να τώρα να μετατεθεί στην αύξηση της διαφάνειας και τη βελτίωση του ελέγχου και της εφαρμογής της νομοθεσίας.
- Οι κρατικές ενισχύσεις μειώθηκαν κατά τα τελευταία έτη και απέκτησαν πιο γενικό και λιγότερο συγκεκριμένο χαρακτήρα. Ωστόσο, το γενικό επίπεδο των κρατικών ενισχύσεων εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλό. Η μείωσή του είναι απαραίτητη.
- Το κανονιστικό πλαίσιο βελτιώθηκε σε αρκετούς τομείς, πράγμα που οδήγησε σε εντονότερο ανταγωνισμό και σε καλύτερη σχέση τιμής/ποιότητας. Ο τομέας των τηλεπικοινωνιών είναι ίσως το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα (αλλά ακόμη και εκεί υπάρχουν προβλήματα όσον αφορά τον επίσημο τηλεπικοινωνιακό φορέα που συχνά κατέχει δεσπόζουσα θέση, και τους ρυθμιστικούς φορείς που συχνά χαρακτηρίζονται από έλλειψη εξουσιών ή αδιαφάνεια). Ο ρυθμός της προόδου θα πρέπει να επιταχυνθεί σε αρκετούς τομείς, ιδίως στον τομέα των σιδηροδρόμων, του ύδατος και των ταχυδρομικών υπηρεσιών, καθώς και στους τομείς του αερίου και του ηλεκτρισμού.
- Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του τομέα της διανομής έχει αποφασιστική σημασία για την εύρυθμη λειτουργία των αγορών προϊόντων, έτσι ώστε ο καταναλωτής να έχει στη διάθεσή του μια ευρύτερη ποικιλία προϊόντων σε χαμηλότερες τιμές. Οι κανόνες χωροταξίας, τα όρια για τις ώρες λειτουργίας και ειδικοί περιορισμοί όσον αφορά μεγάλες μονάδες λιανικής πώλησης εξακολουθούν να περιορίζουν τον ανταγωνισμό στον τομέα αυτό. Ενώ ορισμένα κράτη μέλη προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τα θέματα αυτά, είναι σαφές ότι οι περισσότερες χώρες θα είχαν να ωφεληθούν πολλά από μια μεγαλύτερη ελευθέρωση αυτών των τομέων.
- Πολλά κράτη μέλη έχουν αναλάβει προγράμματα και θεσπίσει μέτρα για την βελτίωση του κανονιστικού περιβάλλοντος των επιχειρήσεων (εμπόδια που αντιμετωπίζουν νεοϊδρυόμενες επιχειρήσεις, όπως πολύπλοκες διοικητικές διαδικασίες, έλλειψη δυνατοτήτων χρηματοδότησης και ανεπαρκής πληροφόρηση) και έχουν μειώσει τη φορολογική επιβάρυνση των ΜΜΕ. Ωστόσο, σε πολλά κράτη μέλη το κανονιστικό καθεστώς εξακολουθεί να μην ευνοεί τη δημιουργία επιχειρήσεων και απαιτούνται περαιτέρω μεταρρυθμίσεις.

Καινοτομία – μια βασική πηγή δυναμισμού

Σε συνολικό επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Ένωση υπολείπεται των Ηνωμένων Πολιτειών όσον αφορά την *ικανότητα καινοτομίας*. Όλα τα κράτη μέλη εφαρμόζουν πολιτικές για την προώθηση της Ε&Α και της καινοτομίας. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών και οι προσπάθειες της Ένωσης αποδυναμώνονται λόγω του κατακερματισμού και της στεγανοποίησης.

- Το γεγονός αυτό υπογραμμίζει ότι η ΕΕ είναι απαραίτητο να εντατικοποιήσει τις προσπάθειές της στον τομέα της Ε&Α και να *αυξήσει την παραγωγή και τη διάδοση των ΤΠΕ*.

- Τα περισσότερα κράτη μέλη θα είχαν να ωφεληθούν πολλά από μια καλύτερη *εκπαίδευση και κατάρτιση* που θα τους παρείχε τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν το δυναμικό απασχόλησης της κοινωνίας των πληροφοριών που εξακολουθεί να παρεμποδίζεται από τεράστιες ελλείψεις σε επίπεδο ειδικευμένων γνώσεων. Πρόσθετα οφέλη θα μπορούσαν να εξασφαλιστούν από μια *πληρέστερη χρηματοδοτική στήριξη* για δραστηριότητες E&A και καινοτομίας, ένα *κατάλληλο ρυθμιστικό πλαίσιο* για τις βιομηχανίες πληροφοριών και τηλεπικοινωνιών και την τόνωση του ανταγωνισμού στις αγορές αυτές.
- Ορισμένα κράτη μέλη έχουν αναλάβει πρωτοβουλίες για την ενθάρρυνση της καινοτομίας με την ενίσχυση των *δεσμών μεταξύ των ερευνητικών κέντρων και των επιχειρήσεων*, αλλά εξακολουθεί να απουσιάζει ένας πραγματικός "ευρωπαϊκός χώρος έρευνας" για την τόνωση των επιστημονικών και τεχνολογικών δραστηριοτήτων στην Ένωση, αξιοποιώντας πλήρως το υψηλό δυναμικό των κρατών μελών.
- Ένα σύστημα *διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας* πιο ευνοϊκό για τις επιχειρήσεις θα μπορούσε να τονώσει την E&A και την καινοτομία. Θα ήταν χρήσιμο να αναμορφωθεί το ευρωπαϊκό σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Κεφαλαιαγορές - δεν έχει ακόμη επιτευχθεί πλήρης ενοποίηση, αλλά η διαδικασία επιταχύνεται χάρη στο ευρώ

Τα αποτελέσματα της εισαγωγής του ευρώ ήταν σημαντικά σε όλο το φάσμα των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών αγορών, συμβάλλοντας στη δημιουργία αγορών με μεγαλύτερο βάθος, ευρύτητα και ρευστότητα. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν εμπόδια για την επίτευξη πλήρως ενοποιημένων χρηματοπιστωτικών αγορών.

- Η άρση σε ορισμένα κράτη μέλη ορισμένων *ποσοτικών περιορισμών* στις επενδύσεις από θεσμικούς επενδυτές συμβάλλει στην εμβάθυνση των χρηματοπιστωτικών αγορών. Η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με τα χρηματοδοτούμενα συνταξιοδοτικά προγράμματα και προετοιμάζει σχέδιο οδηγίας για την προληπτική εποπτεία των συνταξιοδοτικών ταμείων.
- Ορισμένα κράτη μέλη έχουν εισαγάγει στη νομοθεσία τους τη διάκριση μεταξύ των *επενδύτων που ενεργούν υπό την επαγγελματική τους ιδιότητα και των μικροεπενδύτων*. Η διάκριση αυτή θα πρέπει να εφαρμόζεται ευρύτερα και πιο ομοιόμορφα. Επί του παρόντος, η Επιτροπή προετοιμάζει ανακοίνωση για το θέμα αυτό.
- Όλα τα κράτη μέλη έδειξαν μικρότερο ή μεγαλύτερο ενδιαφέρον για το θέμα των *επιχειρηματικών κεφαλαίων*. Ωστόσο, η διαθεσιμότητα και η κατανομή των επιχειρηματικών κεφαλαίων εξακολουθεί να μην είναι η βέλτιστη δυνατή. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση στην οποία διατυπώνονται συγκεκριμένες προτάσεις για την επιτάχυνση της εφαρμογής του σχεδίου δράσης για το επιχειρηματικό κεφάλαιο.

Σημαντική πρόοδος στις ενεργητικές πολιτικές για τις αγορές εργασίας, αλλά μικρή πρόοδος στις μεταρρυθμίσεις των αγορών εργασίας

Παρά τη σταθερή βελτίωση της απασχόλησης κατά τα τελευταία έτη, η ανεργία εξακολουθεί να βρίσκεται σε απαράδεκτα υψηλά επίπεδα και το ποσοστό συμμετοχής στην αγορά εργασίας είναι κατά μέσο όρο χαμηλό στην ΕΕ. Όπως τεκμηριώνεται στην κοινή έκθεση για την απασχόληση του 1999, υπάρχει πλέον μια σαφής τάση για την υιοθέτηση μιας προληπτικής πολιτικής για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων και της μακροχρόνιας ανεργίας σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση. Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη έχουν πραγματοποιήσει μεγαλύτερη πρόοδο σε σύγκριση με άλλα. Ενώ πραγματοποιήθηκαν ορισμένες μεταρρυθμίσεις, έχει σημειωθεί μικρή μόνο πρόοδος όσον αφορά τις πολιτικές για τη βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας σε συνολικό επίπεδο, ιδίως σε σύγκριση με τις μεταρρυθμίσεις των αγορών προϊόντων και κεφαλαίων.

- Πολλά κράτη μέλη έχουν πραγματοποιήσει σημαντική πρόοδο στην εφαρμογή προληπτικών πολιτικών για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων και της μακροχρόνιας ανεργίας, με βάση *ενεργητικά προγράμματα για την αγορά εργασίας*. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν επίσης λάβει σημαντικά μέτρα που συνδυάζουν τις ενεργητικές πολιτικές με την αξιολόγηση της διάρκειας των επιδομάτων ανεργίας και των κριτηρίων επιλεξιμότητας. Άλλα, ωστόσο, χρειάζεται ακόμη να καταβάλουν

σημαντικές προσπάθειες προκειμένου να τηρήσουν την μεσοπρόθεσμη προθεσμία όσον αφορά τους ποσοτικούς στόχους για με τα προληπτικά μέτρα που προβλέπονται στις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση. Είναι σημαντικό για όλα τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν την αποτελεσματικότητα των μέτρων αυτών, ιδίως στοχεύοντας στις ομάδες εικίνες που αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες δυσχέρειες ένταξης στις αγορές εργασίας.

- Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν ή πρόκειται να θεσπίσουν μεταρρυθμίσεις για την μείωση των φόρων εισοδήματος και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης για την εργασία, με μειώσεις που αφορούν συχνά τους χαμηλόμισθους. Οι προσπάθειες αυτές αναλήφθηκαν από τα μέσα της δεκαετίας του '90 και οδήγησαν σε μια μικρή πτώση της άμεσης φορολογικής επιβάρυνσης της εργασίας. Η μείωση της άμεσης φορολογικής επιβάρυνσης της εργασίας χρηματοδοτήθηκε κυρίως με τη μετατόπιση της επιβάρυνσης από άμεσους σε έμμεσους φόρους, όπως ο ΦΠΑ ή οι φόροι επί της ενέργειας και οι περιβαλλοντικοί φόροι. Οι μεταβολές αυτές είναι χρήσιμες και πρέπει να συνεχιστούν.
- Σε λίγες χώρες έχει ξεκινήσει προσπάθεια συστηματικής αναθεώρησης των *συστημάτων χορήγησης επιδομάτων* και έχουν αναληφθεί σημαντικές μεταρρυθμίσεις, ιδίως όσον αφορά τα κριτήρια επιλεξιμότητας. Εκτός από αυτά τα κράτη μέλη - όπου οι προσπάθειες μεταρρύθμισης απέδωσαν καρπούς συμβάλλοντας σε σημαντική μείωση της διαρθρωτικής ανεργίας - οι προσπάθειες αναμόρφωσης των συστημάτων χορήγησης επιδομάτων ήταν μέχρι στιγμής πολύ περιορισμένες και sporadικές. Απαιτούνται μεγαλύτερες προσπάθειες στον τομέα αυτό.
- Πρόοδος επιτεύχθηκε όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό της *οργάνωσης της εργασίας*. Αρκετά κράτη μέλη θέσπισαν μέτρα για τη διευκόλυνση της μερικής απασχόλησης. Περιορισμένη πρόοδος επιτεύχθηκε σε ορισμένα κράτη μέλη στον τομέα του ευέλικτου και του υπολογιζόμενου σε ετήσια βάση χρόνου εργασίας. Η επίτευξη προόδου στους τομείς αυτούς είναι επίσης σημαντική και για λόγους προώθησης της ισότητας των φύλων. Επιπλέον, ορισμένα κράτη μέλη έχουν καταβάλει προσπάθειες για τη διευκόλυνση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, π.χ. με την βελτίωση των διευκολύνσεων για την μέριμνα των παιδιών, αλλά η πρόοδος δεν είναι ακόμα ικανοποιητική. Ελάχιστες προσπάθειες έχουν αναληφθεί για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που συνδέονται με την ακαμψία των νομοθετικών διατάξεων, οι οποίες αποθαρρύνουν την πρόσληψη νέου μόνιμου προσωπικού. Το γεγονός ότι σε ορισμένα κράτη μέλη το μισθολογικό κόστος δεν μπόρεσε να προσαρμοστεί ανάλογα με τις σημαντικές αποκλίσεις της παραγωγικότητας ανά περιφέρεια, δείχνει τη γενική έλλειψη ευελιξίας στις αγορές εργασίας. Με ελάχιστες εξαιρέσεις, η δράση που ανέπτυξαν οι κοινωνικοί εταίροι δεν ήταν επαρκής για τον εκσυγχρονισμό της οργάνωσης της εργασίας.

Συμπέρασμα

Η συνολική εφαρμογή των ΓΠΟΠ 1999 είναι ενθαρρυντική. Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη υλοποίησαν ή υπερέβησαν τους δημοσιονομικούς στόχους τους για το 1999 και υπάρχουν προοπτικές για περαιτέρω βελτίωση των δημοσιονομικών θέσεων κατά τα προσεχή έτη. Η ποιότητα και η διατηρησιμότητα των δημοσίων οικονομικών, και ιδίως η μεταρρύθμιση των φορολογικών και συνταξιοδοτικών συστημάτων, συγκαταλέγονται πλέον μεταξύ των θεμάτων άμεσης προτεραιότητας. Όσον αφορά τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις των αγορών προϊόντων, ιδιαίτερα αισθητή ήταν η πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή της νομοθεσίας για την ενιαία αγορά και την ελευθέρωση των αγορών τηλεπικοινωνιών και ηλεκτρισμού. Πρόοδος, αλλά όχι σε ικανοποιητικό βαθμό, επιτεύχθηκε στη συγκράτηση των κρατικών ενισχύσεων. Εκτός από τις φορολογικές μεταρρυθμίσεις, η διευκόλυνση της μερικής απασχόλησης και η εφαρμογή μιας προληπτικής πολιτικής για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων και της μακροχρόνιας ανεργίας ήταν οι σημαντικότεροι τομείς των αγορών εργασίας όπου σημειώθηκε πρόοδος. Ωστόσο, ελάχιστη πρόοδος επιτεύχθηκε στην εφαρμογή και την επιβολή των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις, την ελευθέρωση των τομέων των σιδηροδρόμων, του ύδατος, του αερίου και των ταχυδρομικών υπηρεσιών, την κατάργηση των ρυθμίσεων όσον αφορά τις μονάδες λιανικής πώλησης, την προώθηση της E&A και της καινοτομίας, την ανάπτυξη των αγορών επιχειρηματικού κεφαλαίου, την μεταρρύθμιση των συστημάτων χορήγησης επιδομάτων και τον εκσυγχρονισμό της οργάνωσης εργασίας. Ο βαθμός εφαρμογής ποικίλλει από χώρα σε χώρα. Σε γενικές γραμμές, τα κράτη που ακολούθησαν μια συνολική στρατηγική σύμφωνα με τους ΓΠΟΠ φαίνεται να έχουν επιτύχει τα καλύτερα αποτελέσματα από πλευράς οικονομικών επιδόσεων.

0. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Γενικοί Προσανατολισμοί των Οικονομικών Πολιτικών για το 1999 (ΓΠΟΠ) ήταν οι πρώτοι που θεσπίστηκαν μετά την εισαγωγή του ευρώ. Προσδιορίζαν μια συνολική στρατηγική που σκοπό είχε να επιτύχει μια ισχυρή και βιώσιμη ανάπτυξη, ικανή να δημιουργεί θέσεις απασχόλησης. Οι συστάσεις όσον αφορά τις πολιτικές μπορούν να διακριθούν σε τρεις βασικές κατηγορίες: υγιείς μακροοικονομικές πολιτικές, ενέργειες για τη βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας και οικονομικές μεταρρυθμίσεις για την προώθηση της αποτελεσματικότητας και της ευελιξίας των αγορών αγαθών, υπηρεσιών και προϊόντων. Οι ΓΠΟΠ 1999 ήταν οι πρώτοι για τους οποίους οι γενικοί προσανατολισμοί, που ίσχυαν για όλα τα κράτη μέλη, συμπληρώθηκαν με μια πλήρη σειρά συγκεκριμένων κατευθυντηρίων γραμμών για κάθε χώρα όπου προσδιορίζονταν οι προτεραιότητες της οικονομικής πολιτικής και για κάθε κράτος μέλος, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη κατάσταση κάθε χώρας.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία αυτής της συνολικής οικονομικής στρατηγικής, είναι να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή της μέσω μιας κατάλληλης και τακτικής εποπτείας. Η παρούσα έκθεση εξυπηρετεί δύο στόχους. Πρώτον, αποτελεί ένα αξιόπιστο μέσο για τον έλεγχο της συνέπειας που επιδεικνύουν τα κράτη μέλη στην εφαρμογή της οικονομικής στρατηγικής που καθορίστηκε από κοινού. Δεύτερον, παρουσιάζει τις αναγκαίες πληροφορίες και τις σχετικές αναλύσεις που θα χρησιμεύσουν για την προετοιμασία και την κατάρτιση των νέων προσανατολισμών. Πράγματι, η παρούσα έκθεση σε συνδυασμό με την αξιολόγηση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, που περιέχεται στις οικονομικές προβλέψεις για την άνοιξη του 2000 των υπηρεσιών της Επιτροπής και τις νέες εξελίξεις και προκλήσεις της πολιτικής που προσδιορίστηκαν σε πρόσφατες ειθέσεις στο πλαίσιο διαφόρων διαδικασιών συντονισμού καθώς και στο έγγραφο που παρουσίασε η Επιτροπή στη σύνοδο κορυφής της Λισσαβόνας ("Ατζέντα για την Οικονομική και Κοινωνική Ανάνεωση στην Ευρώπη") και την ανακοίνωσή της "Στρατηγικοί Στόχοι 2000-2005", θα αποτελέσουν τη βάση, για την διατύπωση των ΓΠΟΠ 2000. Μεταξύ των σημαντικότερων προκλήσεων που προσδιορίστηκαν στα έγγραφα για τη σύνοδο κορυφής της Λισσαβόνας είναι η μετάβαση σε μια οικονομία που βασίζεται στη γνώση και ενθαρρύνει την ένταξη, ενώ συγχρόνως η πλήρης απασχόληση αποτελεί τον πρωταρχικό στόχο της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής.

Η παρούσα αξιολόγηση συνοψίζει και στηρίζεται στα βασικά πορίσματα και συμπεράσματα των διαφόρων διαδικασιών παρακολούθησης, ενώ συγχρόνως προσθέτει μια συνολική αξιολόγηση. Πρέπει να σημειωθεί εξ αρχής ότι η παρούσα έκθεση θα πρέπει να θεωρηθεί ως μια ενδιάμεση αξιολόγηση και ως μέρος μιας διαδικασίας διαρκούς παρακολούθησης.

Η διάρθρωση του εγγράφου στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στα βασικά σημεία των ΓΠΟΠ 1999. Στο τμήμα 1 παρουσιάζεται μια συνοπτική επισκόπηση της οικονομικής κατάστασης στην ΕΕ. Στο τμήμα 2 εξετάζεται ο συνδυασμός των μακροοικονομικών πολιτικών. Στο τμήμα 3 παρουσιάζεται η πρόοδος όσον αφορά την εξυγίανση και την αποτελεσματική διαχείριση των δημοσίων οικονομικών, ενώ στο τμήμα 4 αξιολογούνται οι μισθολογικές εξελίξεις. Τέλος, στα τμήματα 5 και 7 παρουσιάζονται τα βασικά αποτελέσματα από την αξιολόγηση της προόδου που πραγματοποιήθηκε όσον αφορά τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές προϊόντων, κεφαλαίων και εργασίας.

1. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΕ

- **Η ελαφρά και προσωρινή επιβράδυνση έδωσε τη θέση της σε μια ζωντανή ανάκαμψη της ανάπτυξης**

Οι ΓΠΟΠ 1999 υιοθετήθηκαν σε ένα πλαίσιο σαφούς επιβράδυνσης της ανάπτυξης που ακολούθησε τις χρηματοοικονομικές κρίσεις των ετών 1997-1998. Ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ στην Ένωση επιβραδύνθηκε σε μόλις 1½% κατά το πρώτο ήμισυ του 1999 από 3% κατά το πρώτο ήμισυ του 1998. Οι εξαγωγές επιβραδύνθηκαν αισθητά, ενώ η εξαθένιση της εξωτερικής ζήτησης σε συνδυασμό με τις λιγότερο ευνοϊκές προοπτικές ανάπτυξης οδήγησαν σε σημαντική αναπροσαρμογή των αποθεμάτων προς τα κάτω. Οι επενδύσεις σε εξοπλισμό επιβραδύνθηκαν επίσης, αλλά σε μικρότερο βαθμό απ'ότι αναμενόταν αρχικά. Από τις αρχές του θέρους του 1999, η Ένωση γνώρισε μια σταδιακή ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας, σε πολύ ευρεία βάση. Η αύξηση της παραγωγής επιταχύνθηκε αισθητά κατά το δεύτερο ήμισυ του έτους. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την

αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 2,2% το 1999, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις (βλ. διάγραμμα 1 και πίνακα 1).

Το 1999, η εγχώρια ζήτηση, η οποία ήταν η κινητήρια δύναμη της οικονομικής ανάπτυξης, αποδείχθηκε ακόμη δυναμικότερη από όσο αναμενόταν. Η ιδιωτική κατανάλωση παρέμεινε ισχυρή κάτω από τη συνδυασμένη επίδραση της έντονης αύξησης της απασχόλησης, της σταθερής επέκτασης των πιστώσεων που είχαν διευκολυνθεί χάρη στα χαμηλά επιτόκια, του χαμηλού πληθωρισμού και της άνθησης των χρηματιστηρίων. Η συνεχής βελτίωση των αγορών εργασίας σε συνδυασμό με τη σταθερή αύξηση του πραγματικού κατά κεφαλήν εισοδήματος οδήγησαν σε μια πρωτοφανή αύξηση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών. Οι επενδύσεις υπερέβησαν τις σχετικές προσδοκίες και διατηρήθηκαν σε υψηλά επίπεδα, γεγονός που αποδίδεται εν μέρει στα ικανοποιητικά επίπεδα αποδοτικότητας. Οι ευνοϊκές προοπτικές της ζήτησης και η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των επιχειρήσεων συνέβαλαν στην τόνωση των κεφαλαιουχικών δαπανών. Χάρη στην εξασθένηση των επιπτώσεων της κρίσης στις αναδυόμενες αγορές και την συνεχιζόμενη έντονη αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας των ΗΠΑ, οι εξαγωγές παρουσίασαν ισχυρή ανάκαμψη κατά το δεύτερο ήμισυ του έτους. Αποτέλεσμα ήταν ότι, για το 1999 συνολικά, η αύξηση των εξαγωγών επιβραδύνθηκε σε μικρότερο βαθμό σε σχέση με τις προβλέψεις την άνοιξη του περασμένου έτους.

Εξακολούθησαν και κατά το 1999 να υπάρχουν διαφορές στις επιδόσεις των κρατών μελών όσον αφορά τους ρυθμούς ανάπτυξης. Οι αποκλίσεις αυτές οφείλονται κυρίως σε τρεις παράγοντες: στον διαφορετικό βαθμό έκθεσης στις πληττόμενες από την κρίση αναδυόμενες αγορές, στις επιπτώσεις της προσαρμογής των πολιτικών ενόψει του τρίτου σταδίου της ONE που γίνονται αισθητές με καθυστέρηση και στις αποκλίσεις των δυνητικών τάσεων ανάπτυξης. Ο ρυθμός ανάπτυξης εξακολούθησε να είναι ιδιαίτερα έντονος στην Ιρλανδία και το Λουξεμβούργο, διατήρησε το δυναμισμό του στην Ισπανία, τις Κάτω Χώρες, την Πορτογαλία, τη Φινλανδία και, σε μικρότερο βαθμό, στη Σουηδία. Η ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας άρχισε να γίνει αισθητή στη Γερμανία και την Ιταλία, αλλά επιταχύνθηκε σαφώς κατά τη διάρκεια του 1999.

Οι βραχυπρόθεσμες προοπτικές προβλέπουν περαιτέρω ενίσχυση της διαδικασίας ανάκαμψης. Η εξωτερική πλευρά της οικονομίας θα εξακολουθήσει να επωφελείται από την γενική τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας σε παγκόσμια κλίμακα, που αποκτά συνεχώς μεγαλύτερο δυναμισμό, και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας μετά την υποτίμηση του ευρώ. Η εγχώρια ζήτηση θα εξακολουθήσει να αποτελεί την κινητήρια δύναμη μιας δυναμικής ανάπτυξης. Η ιδιωτική κατανάλωση θα ενισχυθεί χάρη στην αύξηση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και τις συνεχείς βελτιώσεις στις αγορές εργασίας σε συνδυασμό με τη σταθερή αύξηση του πραγματικού κατά κεφαλήν εισοδήματος. Η βελτίωση των προοπτικών της ζήτησης, η αύξηση της εμπιστοσύνης των επιχειρηματιών και η υψηλή κερδοφορία ευνοούν την προώθηση των επενδύσεων. Επιπλέον, οι διαφορές στους ρυθμούς ανάπτυξης μεταξύ των κρατών μελών προβλέπεται να μειωθούν με την εξασθένηση του αντίκτυπου της κρίσης στις αναδυόμενες αγορές και τη βαθμιαία άμβλυνση των επιπτώσεων, που έγιναν αισθητές με καθυστέρηση, των διαφόρων προσαρμογών του συνδυασμού των μακροοικονομικών πολιτικών στο πλαίσιο του τρίτου σταδίου της ONE.

- **Η απασχόληση απέκτησε μεγαλύτερο δυναμισμό και η ανεργία υποχωρεί**

Κατά τα τελευταία έτη, η απασχόληση στην ΕΕ εξελίσσεται όλο και πιο ενθαρρυντικά καθώς η ανάπτυξη προσφέρει υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης. Ενώ η αύξηση του ΑΕΠ περιορίστηκε προσωρινά σε μόλις άνω του 2%, οι ενδείξεις είναι ότι η αύξηση της απασχόλησης θα κυμαίνεται σε περίπου 10%. Αυτό δείχνει ότι οι εργοδότες θεωρούν ότι η επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας είναι προσωρινή. Δείχνει όμως επίσης, πέρα από τις καθαρά κυκλικές διακυμάνσεις, τους καρπούς αρκετών ετών μισθολογικής συγκράτησης και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για τη βελτίωση της ικανότητας απασχόλησης και προσαρμογής, αλλά και για την ενίσχυση της πραγματικής προσφοράς εργασίας. Επίσης, είναι ευόλινο για το μέλλον, όταν η ενίσχυση της ανάπτυξης και η συνεχιζόμενη μετάβαση σε τομείς υπηρεσιών υψηλότερης εντάσεως εργασίας θα συμβάλουν θετικά στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Η βελτίωση της κατάστασης της απασχόλησης αντανακλάται όλο και περισσότερο στα μειούμενα ποσοστά ανεργίας. Μετά τα πρωτοφανή επίπεδα του 1997 σε πολλά κράτη μέλη, η ανεργία μειώθηκε σταδιακά σε 9,2% το 1999 στην ΕΕ ως σύνολο (βλ. διάγραμμα 2).

Η βελτίωση της απασχόλησης ήταν ιδιαίτερα αισθητή στις οικονομίες με ταχύ ρυθμό ανάπτυξης όπως εκείνες της Ιρλανδίας και του Λουξεμβούργου, ενώ στη Γερμανία και την Ιταλία ήταν ακόμη περιορισμένη το 1999. Η δημιουργία θέσεων απασχόλησης ήταν επίσης έντονη στη Φινλανδία και την Ισπανία. Στην Ισπανία, η μείωση της ανεργίας συνεχίστηκε με ταχύ ρυθμό, ενώ στο Λουξεμβούργο καταγράφηκε και πάλι το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας στην ΕΕ.

• Απουσία πληθωριστικών πιέσεων

Το 1999, η οικονομία της ΕΕ εξακολούθησε να χαρακτηρίζεται από μεγάλη σταθερότητα τιμών. Ο πληθωρισμός (μετρούμενος από τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή, ΕΔΤΚ) έφθασε στις αρχές του 1999 στο ελάχιστο επίπεδο του 1%. Έκτοτε, ανήλθε μέχρι 1,8% τον Ιανουάριο του 2000 λόγω της απότομης αύξησης των τιμών της ενέργειας και των πρώτων υλών, και ιδίως του αργού πετρελαίου, και της εξασθένησης του ευρώ. Η συνιστώσα της ενέργειας πρόσθεσε άμεσα 0,9 εκατοστιαίες μονάδες στο ποσοστό του Ιανουαρίου. Εξάλλου, οι συνθήκες της εσωτερικής ζήτησης και προσφοράς οδήγησαν σε χαμηλότερο διαρθρωτικό πληθωρισμό στην οικονομία της ΕΕ. Οι αυξήσεις των μισθών διατηρήθηκαν σε μετριοπαθή επίπεδα και η κατάργηση των κανονιστικών ρυθμίσεων και ο εντονότερος ανταγωνισμός σε ορισμένες αγορές αγαθών κοινής ωφελείας (κυρίως τηλεπικοινωνιών και ηλεκτρισμού) άσκησαν πτωτική πίεση στις τιμές. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την υποχώρηση του βασικού πληθωρισμού (δηλ. εξαιρώντας τις τιμές της ενέργειας και των τροφίμων) στο πρωτοφανές επίπεδο του 1% περίπου το 1999 (βλ. διάγραμμα 3 και πίνακα 2).

Ένα άλλο χαρακτηριστικό του 1999 ήταν η διεύρυνση των αποκλίσεων στα ποσοστά του πληθωρισμού μεταξύ των κρατών μελών. Στις αρχές του 1999, ο πληθωρισμός μειώθηκε με ταχύ ρυθμό και διαμορφώθηκε σε πολύ χαμηλά επίπεδα σε αρκετές χώρες (Γερμανία, Γαλλία, Αυστρία), ενώ αυξήθηκε σε ορισμένες άλλες (Ισπανία, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία). Έκτοτε, αυτές οι αποκλίσεις στα ποσοστά του πληθωρισμού τείνουν να συρρικνωθούν σταδιακά. Οι αποκλίσεις στα ποσοστά πληθωρισμού αντανακλούσαν σε μεγάλο βαθμό διαρθρωτικές ανομοιότητες και βραχυπρόθεσμες κυκλικές διαφορές στην ζώνη του ευρώ. Σε χώρες όπως η Ισπανία και η Ιρλανδία, οι αυξήσεις των τιμών υποδήλωναν την ύπαρξη κινδύνων υπερθέρμανσης και απαιτούσαν προσαρμογή των πολιτικών με μέτρα για τον περιορισμό της ζήτησης μέσω της δημοσιονομικής πολιτικής.

Όσον αφορά τις μελλοντικές τάσεις, μετά την περαιτέρω αύξηση των τιμών του πετρελαίου και την εξασθένηση της εξωτερικής αξίας του ευρώ κατά τους τελευταίους μήνες, οι προοπτικές σχετικά με τον πληθωρισμό έχουν καταστεί κάπως πιο αβέβαιες και περισσότερο ανησυχητικές. Δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο μιας ελαφρής αλλά προσωρινής υπέρβασης του ορίου του 2% του συνολικού πληθωρισμού στην ζώνη του ευρώ στις αρχές του 2000. Η μελλοντική εξέλιξη των τιμών θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό τόσο από την έκταση του αντίκτυπου που θα έχει η υποτίμηση του ευρώ στις τιμές των εισαγωγών και τις τιμές καταναλωτή όσο και από τη μελλοντική εξέλιξη των μισθών.

2. ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΕΝΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ

2.1 Ο συνδυασμός των μακροοικονομικών πολιτικών στη ζώνη του ευρώ

Στους ΓΠΟΠ 1999 είχε συσταθεί ότι ο συνδυασμός των οικονομικών πολιτικών, για να ευνοήσει την ανάπτυξη, την απασχόληση και τη σταθερότητα, θα πρέπει να περιλαμβάνει μια νομισματική πολιτική που αποσκοπεί στη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών σύμφωνα με τη συνθήκη, συνεχείς προσπάθειες για την επίτευξη μεσοπρόθεσμα μόνιμα ισοσκελισμένων ή πλεονασματικών προϋπολογισμών, εξέλιξη των μισθών που συμβιβάζεται με τη σταθερότητα των τιμών και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και δέσμευση των κρατών μελών να επιδιώξουν οικονομικές μεταρρυθμίσεις.

Το 1999, με την επιτυχή εισαγωγή του ευρώ, ήταν το πρώτο έτος κατά το οποίο δοκιμάστηκε στην πράξη η μακροοικονομική διαχείριση στη ζώνη του ενιαίου νομίσματος. Τα αποτελέσματα της δοκιμής ήταν θετικά.

Το 1999, οι νομισματικές συνθήκες που επικρατούσαν στη ζώνη του ευρώ ήταν εν γένει ευνοϊκές για την ανάπτυξη, σε ένα πλαίσιο οικονομικής επιβράδυνσης και διατήρησης της σταθερότητας των τιμών. Τον Απρίλιο του 1999, η ΕΚΤ, θεωρώντας ότι ο κίνδυνος εμφάνισης πληθωριστικών πιέσεων ήταν πολύ μικρός, μείωσε το βασικό της επιτόκιο παρέμβασης κατά 50 μονάδες βάσης σε 2,5% και δεν μετέβαλε τα επιτόκια της μέχρι το Νοέμβριο. Η μείωση των επιτοκίων της χρηματαγοράς που ακολούθησε την απόφαση της ΕΚΤ, συνοδεύτηκε από μια αισθητή υποτίμηση της σταθμισμένης ονομαστικής συναλλαγματικής ισοτιμίας του ευρώ. Αυτή η έμμεση χαλάρωση των νομισματικών

συνθηκών αντισταθμίστηκε σε κάποιο βαθμό από μια αισθητή αύξηση των αποδόσεων των ομολόγων στη ζώνη του ευρώ οι οποίες, παρά την απουσία εσωτερικών πληθωριστικών πιέσεων, αυξήθηκαν περισσότερο λόγω των εξελίξεων στις ΗΠΑ (βλ. διάγραμμα 4 και 5).

Λαμβάνοντας υπόψη τις ευνοϊότερες προοπτικές ανάπτυξης στη ζώνη του ευρώ, τις προβλέψεις για τη μεγαλύτερη χρησιμοποίηση της παραγωγικής ικανότητας και την τόνωση των αγορών εργασίας, η ΕΚΤ θεώρησε ότι ο πληθωριστικός κίνδυνος είχε καταστεί πιο ορατός, αντέστρεψε την προηγούμενη απόφαση που είχε λάβει το Νοέμβριο και αύξησε τα επιτόκια της κατά περαιτέρω 25 μονάδες βάσης στις αρχές του Φεβρουαρίου.

Η άσκηση της νομισματικής πολιτικής διευκολύνθηκε χάρη στην αποφασιστικότητα που έδειξαν οι κυβερνήσεις των κρατών μελών όσον αφορά την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων τους για το 1999, παρά το γεγονός ότι ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης ήταν χαμηλότερος από τον αναμενόμενο κατά τον χρόνο που έγινε ο σχεδιασμός. Πράγματι, σχεδόν όλα τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ υλοποίησαν και μάλιστα υπερέβησαν τους στόχους αυτούς. Αρκετοί παράγοντες συνετέλεσαν σε αυτό το ευνοϊκό αποτέλεσμα, συμπεριλαμβανομένης μιας περαιτέρω μείωσης κόστους εξυπηρέτησης του χρέους (βλ. τμήμα 3). Αποτέλεσμα ήταν ότι ο καθαρός δανεισμός της γενικής κυβέρνησης στη ζώνη του ευρώ συνολικά μειώθηκε σε περίπου 10% του ΑΕΠ το 1999. Κατά το ίδιο έτος, διαπιστώθηκε επίσης μια αισθητή βελτίωση του κυκλικά προσαρμοσμένου αποτελέσματος κατά Ύ της εκατοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ. Το κυκλικά προσαρμοσμένο πρωτογενές αποτέλεσμα παρουσίασε μικρή βελτίωση κατά 0% της εκατοστιαίας μονάδας πλησιάζοντας σε 3½% του ΑΕΠ. Τα αποτελέσματα του 1999 δείχνουν επίσης ότι περισσότερα κράτη μέλη από ό,τι αναμενόταν έχουν επιτύχει μια υγιή βασική δημοσιονομική θέση σύμφωνα με το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης.

Οι μισθολογικές εξελίξεις στη ζώνη του ευρώ εξακολούθησαν να είναι συνεπείς με τον στόχο της σταθερότητας των τιμών το 1999. Κατά μέσο όρο, οι αυξήσεις ήταν συγκρατημένες, με μια ονομαστική αύξηση των αμοιβών ανά εργαζόμενο κατά περίπου 20%. Αυτό συνεπάγεται, αφού ληφθεί υπόψη η αύξηση της παραγωγικότητας, μια αύξηση του κόστους ανά μονάδα εργασίας κατά περίπου 10%, πράγμα που δεν δημιουργεί ανησυχίες σε επίπεδο πληθωρισμού. Επίσης, η αύξηση των πραγματικών μισθών συμβάδιζε σε γενικές γραμμές με την παραγωγικότητα της εργασίας, πράγμα που εξασφαλίζει τη διατήρηση της απόδοσης των επενδύσεων σε επίπεδο που ευνοεί τις επενδύσεις, την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης καθώς θα αυξάνεται περαιτέρω η ζήτηση (βλ. επίσης τμήμα 4).

Συνολικά, η συνετή άσκηση της νομισματικής πολιτικής, η σταθερότητα της δημοσιονομικής πολιτικής και οι συγκρατημένες μισθολογικές αυξήσεις οδήγησαν σε ένα κατάλληλο συνδυασμό πολιτικών με βάση τις επικρατούσες οικονομικές συνθήκες. Η οικονομία των χωρών της ζώνης του ευρώ πέρασε με επιτυχία την πρώτη δοκιμασία μακροοικονομικής διαχείρισης. Επιπλέον, οι συνεχείς προσπάθειες τόνωσης της δυναμισμού και του βαθμού ανταπόκρισης της οικονομίας μέσω μιας διαδικασίας διαρθρωτικής μεταρρύθμισης σε κοινοτική κλίμακα, εδραίωσαν την εμπιστοσύνη των οικονομικών φορέων και, κατά συνέπεια, συνέβαλαν στη στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας (βλ. τμήματα 5 έως 7).

2.2 Ο συνδυασμός των μακροοικονομικών πολιτικών στα κράτη μέλη που δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ

Στους ΓΠΟΠ 1999 είχε σημειωθεί ότι τα κράτη μέλη που δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ διατηρούν τις εθνικές τους αρμοδιότητες για τη νομισματική πολιτική και τη συναλλαγματική ισοτιμία τους και είχε συσταθεί τα κράτη αυτά να συνεχίσουν να εφαρμόζουν μακροοικονομικές πολιτικές προσανατολισμένες στη σταθερότητα. Για τα δύο κράτη μέλη των οποίων τα νομίσματα συμμετέχουν στο ΜΣΙ II, οι προσπάθειες πρέπει να επικεντρωθούν στην τήρηση των δεσμεύσεων για τη συναλλαγματική ισοτιμία, με κατάλληλες νομισματικές και δημοσιονομικές πολιτικές. Στα δύο κράτη μέλη που έχουν καθορίσει ένα άμεσο στόχο για τον πληθωρισμό, οι νομισματικές και δημοσιονομικές πολιτικές πρέπει να είναι συνεπείς με την επίτευξη του στόχου αυτού και να επιτρέπουν παράλληλα να αποφευχθούν οι υπερβολικές διακυμάνσεις της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Η Δανία βρίσκεται σε σχετικά προχωρημένο στάδιο του οικονομικού κύκλου και προέκυψαν κάποιες πληθωριστικές πιέσεις παράλληλα με την τόνωση της αγοράς εργασίας. Η Εθνική Τράπεζα της Δανίας έχει αναλάβει τη δέσμευση να διατηρήσει τη δανική κορώνα εντός της στενής ζώνης διακύμανσης του ΜΣΙ II και η συναλλαγματική ισοτιμία διατηρήθηκε πολύ σταθερή, ελάχιστα μόνο υψηλότερη από την κεντρική ισοτιμία μετά την είσοδο στο μηχανισμό, δεδομένου ότι η Κεντρική Τράπεζα

ακολούθησε κατά πόδας τις συναλλαγματικές ισοτιμίες του ευρώ (βλ. διάγραμμα 6). Για να εξασφαλισθούν οι βάσεις μιας βιώσιμης ανάπτυξης τηρώντας συγχρόνως τη δέσμευση για μια σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία έναντι του ευρώ, το 1999 εφαρμόστηκαν δημοσιονομικά μέτρα για την συγκράτηση της ζήτησης, σύμφωνα με το πακέτο "Whitsun" του 1998. Ενώ τα μέτρα αυτά επιβράδυναν προσωρινά την ανάπτυξη, αναμένεται να συμβάλουν στη συγκράτηση των απωλειών σε επίπεδο ανταγωνιστικότητας, ιδίως έναντι των χωρών της ζώνης του ευρώ. Επιπλέον, τα μέτρα που λήφθηκαν σε διακριτική βάση βελτίωσαν περαιτέρω τα δημόσια οικονομικά τα οποία παρουσιάζουν πλέον πλεόνασμα και πληρούν με άνεση τις απαιτήσεις του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης.

Η Ελλάδα συνέχισε με επιτυχία τις προσπάθειές της για την κάλυψη, σε πραγματικούς όρους, της υστέρησής της, επιτυγχάνοντας περαιτέρω πρόοδο στον τομέα της ονομαστικής σύγκλισης το 1999. Η απόκλιση του πληθωρισμού σε σχέση με τις χώρες της ζώνης του ευρώ περιορίστηκε αισθητά, και τα βασικά επιτόκια μειώθηκαν σταδιακά κατά το τέλος του έτους, ενώ η δραχμή διατηρήθηκε σε επίπεδο υψηλότερο από την κεντρική ισοτιμία της στο ΜΣΙ ΙΙ, εντός της κανονικής ζώνης διακύμανσης 15%. Ενώ έχει αρχίσει να μειώνεται η διαφορά μεταξύ της πραγματικής και της δυνητικής παραγωγής, η δημοσιονομική πολιτική που ασκήθηκε επέτρεψε την περαιτέρω μείωση του ελλείμματος, πράγμα που σημαίνει ότι βελτιώθηκε επίσης η διαρθρωτική δημοσιονομική θέση. Αναγνωρίζοντας την πρόοδο που είχε ήδη επιτευχθεί το 1998, το Συμβούλιο Ecofin, μετά από σύσταση της Επιτροπής, προέβη σε κατάργηση της απόφασης για την ύπαρξη υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος τον περασμένο Νοέμβριο. Τον Ιανουάριο, η κεντρική ισοτιμία της δραχμής έναντι του ευρώ ανατιμήθηκε κατά 3½%, πράγμα που θα στηρίξει τις προσπάθειες των αρχών να διατηρήσουν την οικονομία σε μια πορεία βιώσιμης ανάπτυξης και σταθερότητας τιμών.

Το 1999 ήταν για τη Σουηδία ένα έτος έντονης ανάκαμψης σε ευρύτατη κλίμακα, καθώς η οικονομία φαίνεται να έχει εισέλθει σε ένα ευνοϊκό κύκλο μέσα σε ένα γενικό πλαίσιο υγιών βασικών οικονομικών μεγεθών. Το ποσοστό του πληθωρισμού (μετρούμενο με τον ΕΔΤΚ) είναι από τα χαμηλότερα στην ΕΕ, ο λογαριασμός τρεχουσών συναλλαγών παρουσιάζει πλεόνασμα και τα δημόσια οικονομικά είναι σε πολύ καλύτερη κατάσταση από ό,τι πριν από μερικά χρόνια. Το 1999, οι προσανατολισμοί της δημοσιονομικής πολιτικής ήταν λιγότερο αυστηροί. Το πλεόνασμα εξακολουθεί να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης και οι φορολογικές ελαφρύνσεις θεωρούνται ευπρόσδεκτες λαμβάνοντας υπόψη την υψηλή φορολογική επιβάρυνση. Ωστόσο, απαιτείται κάποια προσοχή σε περίπτωση θέσπισης μιας προοικονομικής δημοσιονομικής πολιτικής δεδομένου ότι η απόκλιση της παραγωγής τείνει να απορροφηθεί και αναμένεται να καταστεί θετική κατά τα προσεχή έτη. Αυτό ισχύει κατά μείζονα λόγο λαμβάνοντας υπόψη ότι η δέσμευση της Σουηδικής Κεντρικής Τράπεζας όσον αφορά στόχο της σταθερότητας των τιμών επιβεβαιώθηκε και πάλι στη νέα νομοθεσία που άρχισε να ισχύει το 1999. Η Σουηδική Κεντρική Τράπεζα έθεσε ρητά το στόχο να περιοριστεί ο πληθωρισμός σε 2% με περιθώριο ανοχής +/-1 μία εκατοστιαία μονάδα. Ο πληθωρισμός είναι ακόμη χαμηλός, αν και παρουσιάζει κάποιες τάσεις αύξησης και τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια έχουν ήδη εμφανίσει ανοδικές τάσεις κατά τους τελευταίους μήνες.

Η οικονομία του Ηνωμένου Βασιλείου αντιμετώπισε σχετικά καλά τις κρίσεις στις αναδυόμενες αγορές και ο ρυθμός ανάπτυξης επιταχύνθηκε κατά τη διάρκεια του 1999. Μετά τις σημαντικές βελτιώσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τα προηγούμενα χρόνια, η δημοσιονομική πολιτική ακολούθησε μια πιο σταθερή πορεία χωρίς όμως να σταματήσει η πρόοδος, πράγμα που επέτρεψε την επίτευξη ενός δημοσιονομικού πλεονάσματος σχεδόν 1% του ΑΕΠ το 1999. Αυτή η ευνοϊκή εξέλιξη δείχνει ότι η κυβέρνηση είναι αποφασισμένη να ασκήσει μια δημοσιονομική πολιτική συνεπή με το στόχο της διατήρησης της μακροοικονομικής σταθερότητας. Ο πληθωρισμός παρέμεινε υπό έλεγχο και μειώθηκε σε επίπεδα χαμηλότερα ακόμη και από το μέσο όρο των χωρών της ζώνης του ευρώ κατά το δεύτερο ήμισυ του τελευταίου έτους μετρούμενος με τον ΕΔΤΚ. Ωστόσο, υπάρχουν κίνδυνοι αφύπνισης του πληθωρισμού καθώς η οικονομία λειτουργεί σε επίπεδα που προσεγγίζουν την πλήρη χρησιμοποίηση της παραγωγικής ικανότητας. Το Σεπτέμβριο του 1999, η επιτροπή νομισματικής πολιτικής της Τράπεζας της Αγγλίας έθεσε τέρμα σε μία περίοδο σταθερής μείωσης των βασικών επιτοκίων. Αυτή η απόφαση, όπως και εκείνες που την ακολούθησαν, σκοπό έχουν να εξασφαλίσουν ότι θα τηρηθεί ο στόχος του 2,5% για τον πληθωρισμό, με βάση τον δείκτη τιμών καταναλωτή εκτός των πληρωμών τόκων για τα ενυπόθηκα δάνεια.

3. ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ ΚΑΙ ΠΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Το 1999, οι δημοσιονομικές πολιτικές στην Ένωση ασκήθηκαν για πρώτη φορά στο πλαίσιο του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης. Οι ΓΠΟΠ 1999 είχαν συστήσει στα κράτη μέλη (i) να επιτύχουν δημοσιονομικές θέσεις σχεδόν ισοσκελισμένες ή πλεονασματικές όχι αργότερα από τα τέλη του 2002, σύμφωνα με τα προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης· (ii) να επιτύχουν πλήρως τους δημοσιονομικούς τους στόχους για το 1999· και (iii) να βελτιώσουν ταυτόχρονα την ποιότητα και τη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών (βλ. πλαίσιο 1 για τις συστάσεις που αφορούν τις επί μέρους χώρες). Στη συνέχεια πραγματοποιείται μια επισκόπηση των εξελίξεων του 1999 και κατόπιν εξετάζονται οι βραχυπρόθεσμες προοπτικές και τα μεσοπρόθεσμα προγράμματα όπως παρουσιάστηκαν κατά την πρόσφατη επικαιροποίηση των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης.

3.1 Οι δημοσιονομικοί στόχοι για το 1999 επιτεύχθηκαν παρά την επιβράδυνση της ανάπτυξης

Όταν οι κυβερνήσεις των κρατών μελών προετοίμασαν τα σχέδια προϋπολογισμού για το 1999 κατά το δεύτερο ήμισυ του 1998, δεν ήταν ακόμη σαφές η έκταση της επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας που είχε αρχίσει τότε σε πολλές χώρες της ΕΕ. Αυτό ισχύει επίσης και για τον πρώτο γύρο των προγραμμάτων σταθερότητας της σύγκλισης δεδομένου ότι στηρίζονταν συχνά στα σχέδια προϋπολογισμού. (Βλ. πίνακες 3 και 5). Για το ήμισυ περίπου των κρατών μελών, η αύξηση του ΑΕΠ ήταν χαμηλότερη από εκείνη που προβλεπόταν στα προγράμματα. Η επιβράδυνση ήταν ιδιαίτερα αισθητή στη Γερμανία, την Ιταλία και την Αυστρία, ενώ στο Βέλγιο, την Ελλάδα και την Ισπανία ο ρυθμός ανάπτυξης ανταποκρινόταν σχεδόν στις αρχικές προσδοκίες. Ωστόσο, σε άλλες χώρες ο ρυθμός ανάπτυξης ήταν τελικά υψηλότερος από τον προβλεπόμενο, και συγκεκριμένα στη Γαλλία, την Ιρλανδία, τις Κάτω Χώρες, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Ωστόσο, παρά τις διαφορές στις επιμέρους επιδόσεις όσον αφορά τους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης, οι δημοσιονομικοί στόχοι για το 1999 εν γένει επιτεύχθηκαν και ενίοτε υπερεκλήθηκαν. Σε 7 από τα 15 κράτη μέλη καταγράφηκε δημοσιονομικό πλεόνασμα. Η ομάδα των χωρών που εμφάνισαν πλεόνασμα περιλαμβάνει τις βόρειες χώρες, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο. Τέσσερις χώρες είχαν έλλειμμα από 1 έως 1,5% του ΑΕΠ, ενώ το έλλειμμα στη Γαλλία, την Ιταλία, την Αυστρία και την Πορτογαλία πλησίασε ή υπερέβη το 2% του ΑΕΠ (βλ. πίνακα 3). Επίσης, οι δείκτες του χρέους της γενικής κυβέρνησης μειώθηκαν ταχύτερα από ό,τι αναμενόταν.

Ορισμένα κράτη μέλη με ισχυρότερους αναπτυξιακούς ρυθμούς από ό,τι αναμενόταν υπερέβησαν μάλιστα τους αρχικούς δημοσιονομικούς στόχους. Αξιόλογα αποτελέσματα ως προς το θέμα αυτό επιτεύχθηκαν στις Κάτω Χώρες, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Ακόμη πιο αξιοσημείωτες είναι ίσως οι δημοσιονομικές επιδόσεις στις χώρες εκείνες όπου παρουσιάστηκε αισθητή επιβράδυνση. Αυτό ισχύει ιδίως για τη Γερμανία, στην οποία το δημοσιονομικό αποτέλεσμα ήταν αισθητά καλύτερο από το αναμενόμενο. Στην Ιταλία, όπου ο στόχος όσον αφορά το έλλειμμα είχε προσαρμοστεί προς τα άνω κατά τη διάρκεια του έτους ενόψει της επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας, το έλλειμμα που καταγράφηκε εμφάνιζε μια οριακή βελτίωση έναντι του αρχικού 2% του ΑΕΠ που είχε τεθεί ως στόχος. Μόνο η Ιρλανδία και η Αυστρία φαίνεται να μην κατόρθωσαν να τηρήσουν τους δημοσιονομικούς τους στόχους για το 1999.

Αρκετοί παράγοντες συνετέλεσαν στην επίτευξη καλύτερων δημοσιονομικών αποτελεσμάτων για το 1999 έναντι των αναμενόμενων, αν και ορισμένες φορές είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν με ακρίβεια. Οι βασικοί παράγοντες είναι: ² τα δημοσιονομικά αποτελέσματα για το 1998 ήταν καλύτερα από τα αναμενόμενα και συνεπώς βελτιώθηκε η θέση εκκίνησης· οι συνεχείς προσπάθειες για τον αυστηρό έλεγχο των δαπανών· η απροσδόκητη αύξηση των φορολογικών εσόδων, χάρη στην ευνοϊκή για τα φορολογικά έσοδα σύνθεση της ανάπτυξης που τροφοδοτείται από την εσωτερική ζήτηση· και τέλος η τάση των κρατών μελών να προβλέψουν έκτακτα αποθεματικά στο πλαίσιο των δημοσιονομικών τους στόχων, ιδίως για την πληρωμή τόκων. Συνολικά, το δημοσιονομικό έλλειμμα του 1999 στην ΕΕ μειώθηκε σε 1/3 της εκατοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ, ενώ συγχρόνως βελτιώθηκε η διαρθρωτική θέση (βλ. πίνακα 4).

² Η μετάβαση από το λογιστικό σύστημα αναφοράς ΕΣΟΛ79 στο ΕΣΟΛ95 (οι δημοσιονομικοί στόχοι ορίστηκαν με βάση το ΕΣΟΛ79 ενώ τα αποτελέσματα στηρίζονταν στο ΕΣΟΛ95) διαδραμάτισε και αυτή κάποιο ρόλο. Η αλλαγή του ΕΣΟΛ είχε μικρές επιπτώσεις στα στοιχεία για το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του 1999 κατά μέσο όρο αλλά οι επιπτώσεις αυτές ήταν αξιοσημείωτες στην Πορτογαλία και τη Σουηδία.

Το μεγαλύτερο μέρος των ευνοϊκών εξελίξεων που παρατηρήθηκαν στα δημοσιονομικά αποτελέσματα το 1999, μπορεί να αποδοθεί στην αύξηση του δείκτη των εσόδων προς το ΑΕΠ. Ο δείκτης των συνολικών δαπανών προς το ΑΕΠ μειώθηκε οριακά, αλλά αυτό οφειλόταν εξ ολοκλήρου στο γεγονός ότι η χαμηλότερη επιβάρυνση για πληρωμές τόκων αντιστάθμισε την αύξηση των πρωτογενών δαπανών. Η μείωση του δείκτη των δημοσίων επενδύσεων προς το ΑΕΠ ανακόπηκε. Στην ΕΕ ως σύνολο, ο δείκτης αυτός βελτιώθηκε ελαφρά, σε 2,3%, αλλά εξακολουθεί να είναι σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα από εκείνα που είχαν επιτευχθεί στις αρχές της δεκαετίας του 1990 (βλ. διάγραμμα 7). Στις περισσότερες χώρες ο δείκτης των επενδύσεων ήταν σταθερός, ενώ αυξήθηκε αισθητά στην Ιρλανδία και την Ιταλία. Επιπλέον, πολλά κράτη μέλη ανέλαβαν προσπάθειες για την αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο.

Αντίθετα, οι υψηλότεροι δείκτες φορολογίας/ΑΕΠ και πρωτογενών δαπανών/ΑΕΠ μπορούν να θεωρηθούν ως λιγότερο θετικές εξελίξεις της συνολικής δημοσιονομικής προσαρμογής του 1999, δεδομένου ότι αναγνωρίζεται εν γένει ότι μια υψηλής ποιότητας στρατηγική δημοσιονομικής προσαρμογής θα πρέπει να στηρίζεται στη συγκράτηση των δαπανών η οποία με τη σειρά της επιτρέπει τη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι εν εξελίξει φορολογικές μεταρρυθμίσεις στα κράτη μέλη προβλέπουν εν γένει τη μείωση των φορολογικών συντελεστών καθώς και τη διεύρυνση των φορολογικών βάσεων. Βραχυπρόθεσμα, κατά τη διάρκεια της περιόδου προσαρμογής των οικονομικών φορέων, αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε διακυμάνσεις των φορολογικών εσόδων. Επιπλέον, η αύξηση της αποτελεσματικότητας στην είσπραξη των φόρων - που σε ορισμένες περιπτώσεις αποτελεί προϋπόθεση για τη μείωση των φορολογικών συντελεστών - αναμένεται επίσης να οδηγήσει σε υψηλότερα φορολογικά έσοδα. Από πλευράς δαπάνης, εκτός από τον ελαφρά υψηλότερο δείκτη επενδύσεων, η λειτουργία των αυτόματων σταθεροποιητών συνέβαλε επίσης στην αύξηση των δαπανών. Πράγματι, σύμφωνα με τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά προγράμματα που παρουσιάστηκαν, είναι πιθανό ότι το 1999 κορυφώθηκαν τόσο οι δείκτες εσόδων όσο και πρωτογενών δαπανών.

3.2 Δημοσιονομικά σχέδια για το 2000 και μετά

Όσον αφορά τις βραχυπρόθεσμες προοπτικές για τα δημόσια οικονομικά το 2000, φαίνεται ότι τα τρέχοντα σχέδια των περισσότερων κρατών μελών δεν προβλέπουν σημαντικές προσπάθειες της εξυγίανσης. Κρίνοντας όμως από τους δημοσιονομικούς στόχους που παρουσιάστηκαν μέχρι στιγμής για το 2000, τα δημοσιονομικά αποτελέσματα κατά μέσο όρο θα συνεχίσουν να βελτιώνονται σε κάποιο βαθμό για λόγους που συνδέονται με τον οικονομικό κύκλο και τις χαμηλότερες δαπάνες για πληρωμές τόκων. Τα κυκλικά προσαρμοσμένα πρωτογενή αποτελέσματα είναι πιθανόν να επιδεινωθούν ελαφρά αν τα κράτη μέλη αχρηστούν απλώς στην επίτευξη των ονομαστικών στόχων. Ενώ οι στόχοι δεν είναι πολύ φιλόδοξοι, θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι οι περισσότεροι προϋπολογισμοί στηρίζονται σε ηθελημένα μετριασθείς οικονομικές παραδοχές. Κατά συνέπεια, με τις ευνοϊκότερες οικονομικές προοπτικές για το 2000, θεωρείται πιθανό να βελτιωθούν και πάλι κατά το έτος αυτό οι δημοσιονομικοί στόχοι.

Από τον περασμένο Σεπτέμβριο, όλα τα κράτη μέλη εκτός από ένα υπέβαλαν επικαιροποιημένα προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης. Μόνο η Αυστρία δεν έχει υποβάλει ακόμη το επικαιροποιημένο της πρόγραμμα, λόγω των καθυστερήσεων στο σχηματισμό της νέας κυβέρνησης και της απουσίας προϋπολογισμού για το 2000. Η νέα αυστριακή κυβέρνηση αναμένεται να υποβάλει το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας της χώρας πριν από τα τέλη του Μαρτίου.

Τα επικαιροποιημένα προγράμματα μένουν προσηλωμένα ή ενισχύουν ακόμη περισσότερο τους μεσοπρόθεσμους στόχους των αρχικών προγραμμάτων, συχνά κάνοντας χρήση του πρόσθετου έτους κατά το τέλος του προγράμματος για να πραγματοποιηθεί περαιτέρω πρόοδος στη μείωση των ελλειμμάτων (βλ. πίνακα 5). Τα επικαιροποιημένα αυτά προγράμματα δείχνουν ότι 14 κράτη μέλη είτε πληρούν ήδη είτε θα πληρούν το αργότερο μέχρι το 2002 τις απαιτήσεις για την επίτευξη της ελάχιστης τιμής αναφοράς, που επιτρέπει στους αυτόματους σταθεροποιητές να λειτουργούν χωρίς κίνδυνο το έλλειμμα να υπερβεί την τιμή αναφοράς του 3% του ΑΕΠ. Μέχρι το 2002 ή 2003, οκτώ από τα κράτη μέλη έχουν θέσει ως στόχο την επίτευξη πλεονάσματος και άλλα πέντε κράτη αναμένουν έλλειμμα που δεν θα υπερβεί το 0,5% του ΑΕΠ.

Τα επικαιροποιημένα αυτά προγράμματα στηρίζονται εν γένει σε μετριοπαθείς παραδοχές σχετικά με την ανάπτυξη και τα επιτόκια. Σύμφωνα με τους ΓΠΟΠ 1999, τα κράτη μέλη θα αναμενόταν να επιταχύνουν τη διαδικασία προσαρμογής και μείωσης των ακόμη υψηλών δεικτών χρέους εάν επαληθευτούν οι καλύτερες οικονομικές προοπτικές. Μια πιο φιλόδοξη στρατηγική θα ήταν πιο ενδεδειγμένη για τα κράτη μέλη που είχαν κληθεί να δημιουργήσουν πρόσθετα περιθώρια ασφάλειας ή εκείνα στα οποία τα πολύ υψηλά δημόσια χρέη προκαλούν ακόμη ανησυχίες. Μια πρόσθετη πτυχή στο πλαίσιο αυτό είναι η θέση των χωρών σε σχέση με τον οικονομικό κύκλο. Οι χώρες στις οποίες η οικονομική ανάπτυξη έχει παραμείνει ισχυρή και όπου η ανάκαμψη της οικονομίας βρίσκεται σε ώριμο στάδιο, μια δραστικότερη προσαρμογή, με τη λήψη μέτρων στην αρχή της περιόδου, θα συνέβαλλε στη μείωση των κινδύνων υπερθέρμανσης.

Η σύνθεση των σχεδιαζόμενων δημοσιονομικών προσαρμογών που παρουσιάζονται στα επικαιροποιημένα προγράμματα φαίνεται να είναι ευνοϊκή δεδομένου ότι οι δείκτες συνολικών εσόδων και συνολικών δαπανών σταθεροποιούνται και αρχίζουν να μειώνονται σταδιακά σε μεσοπρόθεσμη βάση, ενώ το επίπεδό τους, εξεταζόμενο διαχρονικά, εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλό. Όσον αφορά τη δαπάνη, οι δημόσιες επενδύσεις αναμένεται να παραμείνουν σε γενικές γραμμές σταθερές. Επιπλέον, πολλά κράτη μέλη υιοθετούν έμμεσα ή άμεσα μια δημοσιονομική στρατηγική που στηρίζεται στον έλεγχο των πρωτογενών δαπανών έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για τη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης.

Οι δείκτες του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να συνεχίσουν την πτωτική πορεία τους για να διαμορφωθούν σε πιο διατηρήσιμα επίπεδα. Όλα τα κράτη μέλη που υπέβαλαν μέχρι στιγμής επικαιροποιημένα προγράμματα, προβλέπουν μείωση του δείκτη χρέους προς το ΑΕΠ σε σχέση με τα προγράμματα του περασμένου έτους. Πράγματι, τα περισσότερα κράτη μέλη θα έχουν ήδη το 2001 δείκτες χρέους χαμηλότερους από το όριο του 60% του ΑΕΠ. Οι υπόλοιπες χώρες που εξακολουθούν να έχουν υψηλούς δείκτες χρέους, δηλαδή το Βέλγιο, η Ελλάδα και η Ιταλία, συνεχίζουν να μειώνουν το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους τους και πλησιάζουν στο επίπεδο του 100% του ΑΕΠ μέχρι το 2000/2003 (βλ. πίνακα 6).

3.3 Ποιότητα και διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών

• Μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος

Λόγω των ιδιαίτερα μακροπρόθεσμων επιπτώσεων των μεταβολών των συνταξιοδοτικών συστημάτων και των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης, είναι σημαντικό οι μεταρρυθμίσεις να αποτελέσουν προϊόν διεξοδικής μελέτης και να τύχουν της ευρύτερης κοινωνικής συναίνεσης. Κατά συνέπεια, η αξιολόγηση της εφαρμογής των ΓΠΟΠ δεν θα πρέπει να γίνει μόνο βάσει των μέτρων που τέθηκαν σε εφαρμογή στη διάρκεια ενός μόνο έτους, χωρίς να ληφθούν υπόψη οι προτάσεις μεταρρυθμίσεων καθώς και οι διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους.

Υπάρχουν πολύ μεγάλες διαφορές μεταξύ των δημόσιων συνταξιοδοτικών συστημάτων στα κράτη μέλη, τα οποία βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια της διαδικασίας μεταρρύθμισης. Ωστόσο, είναι σαφές ότι το θέμα της μακροπρόθεσμης δημοσιονομικής διατηρησιμότητας, ιδιαίτερα όσον αφορά τα δημόσια συνταξιοδοτικά συστήματα, έχει πολύ μεγάλη πολιτική βαρύτητα σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη (βλέπε πλαίσιο 2). Γενικά, είναι δυνατό να εντοπιστούν ορισμένες κοινές τάσεις στις υπό εξέλιξη μεταρρυθμίσεις : (i) προσπάθειες καταβάλλονται για την συγκράτηση της πρόωρης συνταξιοδότησης και την αύξηση των ποσοστών συμμετοχής μεταξύ των περισσότερο ηλικιωμένων· (ii) αναζητείται μεγαλύτερη ισορροπία μεταξύ εισφορών και δαπανών· (iii) παρατηρείται μία μεταστροφή σε χρηματοδοτούμενα δημόσια συνταξιοδοτικά συστήματα· και (iv) επιδιώκεται καλύτερη ισορροπία στα συνταξιοδοτικά συστήματα μέσω της ενίσχυσης των χρηματοδοτούμενων συνταξιοδοτικών συστημάτων του δεύτερου και τρίτου πυλώνα.

Συγκεκριμένα μέτρα ή προηγούμενες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες τέθηκαν σε εφαρμογή σε αρκετές χώρες, κυρίως στη Δανία, την Ιρλανδία, τις Κάτω Χώρες, τη Φινλανδία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Στη Γερμανία, επιτεύχθηκε συμφωνία για τη μείωση του ποσοστού των εισφορών των εργοδοτών και των εργαζομένων που θα χρηματοδοτηθεί με υψηλότερους ενεργειακούς φόρους.

Το έτος 2000 θα μπορούσε να αποτελέσει ορόσημο στη μεταρρύθμιση των δημόσιων συνταξιοδοτικών συστημάτων στην Ευρώπη, με την πιθανότητα πραγματοποίησης σημαντικών αλλαγών στο Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Γαλλία και την Πορτογαλία. Περαιτέρω μεταρρυθμιστικές προσπάθειες των δημόσιων συνταξιοδοτικών συστημάτων είναι επίσης δυνατές και επιθυμητές, στην Ιταλία και την Αυστρία. Είναι πολύ σημαντικό οι μεταρρυθμίσεις αυτές να αντιμετωπίσουν το θέμα της μακροπρόθεσμης διατηρησιμότητας των δημόσιων συνταξιοδοτικών συστημάτων με διεξοδικό τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να καταστούν τα συστήματα αυτά περισσότερο φιλικά προς την απασχόληση και να εξασφαλιστεί μία δίκαιη κατανομή τόσο εντός όσο και μεταξύ των γενεών.

Σε αρκετά κράτη μέλη, οι μεταρρυθμίσεις των δημόσιων συνταξιοδοτικών συστημάτων έχουν ανασταλεί από τις κυβερνήσεις οι οποίες προέκυψαν μετά από τις εκλογές. Προσφάτως, αυτό συνέβη στη Γερμανία και τη Γαλλία. Ενώ από τη μία πλευρά οι κυβερνήσεις καλούνται να επιτύχουν μία ευρύτερη συναίνεση των κοινωνικών εταίρων σχετικά με το θέμα της μεταρρύθμισης των συνταξιοδοτικών συστημάτων, δεν είναι δυνατό να αναβάλλεται συνεχώς η λήψη αποφάσεων ζωτικής σημασίας. Προσφέρεται μία δυνατότητα αντιμετώπισης του προβλήματος πριν από την αποχώρηση από την ενεργό δράση της γενιάς του baby-boom γύρω στο 2010.

Συνολικά, οι ΓΠΟΠ τηρήθηκαν όσον αφορά τη διατηρησιμότητα, μολονότι πολλά κράτη μέλη βρίσκονται στη φάση των διαβουλεύσεων. Ωστόσο, η συμμόρφωση κατά το έτος 2000 πρέπει να κριθεί με βάση το βαθμό στον οποίο οι προτάσεις αυτές και οι διαβουλεύσεις έχουν λάβει τη μορφή ουσιαστικής δράσης.

Κατά το 1999, συστάθηκε ομάδα εργασίας στο πλαίσιο της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής (ΕΟΠ) για την παροχή συγκρίσιμων εκτιμήσεων όσον αφορά τις μακροπρόθεσμες δημοσιονομικές επιπτώσεις από τη γήρανση των πληθυσμών. Η εργασία αυτή θα πρέπει να ολοκληρωθεί το 2000 και είναι σημαντικό να προκύψουν συνεκτικές και συγκρίσιμες εκτιμήσεις ώστε να βελτιωθεί η διαδικασία καθορισμού της πολιτικής σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, η έμφαση είχε δοθεί μέχρι σήμερα στα δημόσια συνταξιοδοτικά συστήματα. Πλην όμως, απαιτείται εξέταση της επίπτωσης από την γήρανση του πληθυσμού στις δημόσιες δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης και στα φορολογικά έσοδα. Οι εργασίες της ΕΟΠ θα παράσχουν τα απαραίτητα στοιχεία στην υψηλού επιπέδου ομάδα εργασίας που έχει συστήσει η πορτογαλική προεδρία, η οποία θα αξιολογήσει την μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, και ιδιαίτερα των συντάξεων.

• **Φορολογική μεταρρύθμιση**

Μείωση της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης

Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν προβεί ή πρόκειται να προβούν σε φορολογικές μεταρρυθμίσεις οι οποίες επηρεάζουν τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, τους φόρους εισοδήματος φυσικών προσώπων, τη φορολογία των εταιριών και, σε πολύ μικρότερο βαθμό, την έμμεση φορολογία (βλέπε πλαίσιο 3). Οι μεταρρυθμίσεις αυτές, λόγω του φάσματος το οποίο καλύπτουν και των προοπτικών τους, είχαν μέχρι σήμερα περιορισμένη επίδραση σε πολλές περιπτώσεις στα δημόσια έσοδα. Ωστόσο, κατά την περίοδο 2000-2003, η φορολογική επιβάρυνση (όπως μετράται από το δείκτη των συνολικών δημοσίων εσόδων προς το ΑΕΠ) αναμένεται να μειωθεί στα περισσότερα κράτη μέλη, ιδιαίτερα δε στη Δανία, τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες, τη Φινλανδία και τη Σουηδία.

Μείωση του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας όσον αφορά τους χαμηλόμισθους και μετατόπιση του φόρου

Τα περισσότερα κράτη μέλη (Βέλγιο, Γερμανία, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Φινλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο) έχουν λάβει μέτρα για τη μείωση του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας. Τα μέτρα αυτά εστιάζονται στους χαμηλόμισθους (Βέλγιο, Γαλλία, Ιταλία, Κάτω Χώρες και Ηνωμένο Βασίλειο), καθώς και στη βελτίωση των κινήτρων για νέες και μόνιμες συμβάσεις εργασίας (Ελλάδα, Ισπανία και Ιταλία). Περαιτέρω, ορισμένα κράτη μέλη αναθεωρούν τη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων ώστε να μειωθεί η συνολική επιβάρυνση των εισοδημάτων από την εργασία. Στη Γερμανία, την Ισπανία, την Ιρλανδία, τις Κάτω Χώρες, τη Φινλανδία και τη Σουηδία, σχεδιάζονται ή έχουν εφαρμοστεί γενικές μειώσεις των οριακών και κανονικών συντελεστών. Συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις (Δανία, Ελλάδα, Ιταλία, Αυστρία και Ηνωμένο Βασίλειο) που συνίστανται στη φορολογική ελάφρυνση των εισοδηματικά ασθενέστερων και στην αύξηση του

ελάχιστου ορίου απαλλαγής, θα έχουν ως στόχο να καταστήσουν αποδοτικότερη την εργασία. Στο

Ηνωμένο Βασίλειο (στο πλαίσιο του προγράμματος "welfare to work"), αυξήθηκε επίσης το κατώτατο εγγυημένο εισόδημα (Working Families Tax Credit)

Οι μεταρρυθμίσεις του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων φαίνεται να επιφέρουν μέτριες μειώσεις της άμεσης φορολογικής επιβάρυνσης της εργασίας³. Η μείωση του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας κινείται προς το παρόν σε μέτρια επίπεδα (βλέπει πίνακα 7)⁴. Συνολικά, η μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης είναι δυνατό να έχει αμελητέα επίπτωση στο μη μισθολογικό κόστος της εργασίας⁵. Το αποτέλεσμα αυτό είναι αναμενόμενο δεδομένου ότι τα περισσότερα από τα μέτρα είναι εξειδικευμένα (νέες θέσεις απασχόλησης, χαμηλότερο άκρο της μισθολογικής κλίμακας) και είναι δυνατό να επηρεάζουν ένα μικρό μόνο τμήμα της φορολογικής βάσης.

Οι μεταρρυθμίσεις στην έμμεση φορολογία είναι μάλλον περιορισμένες. Μόνο στη Δανία, τη Γερμανία, τη Γαλλία, τη Φινλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο οι περιβαλλοντικοί και ενεργειακοί φόροι αυξήθηκαν. Σε ορισμένες περιπτώσεις, έχουν ως στόχο τη μετατόπιση της φορολογικής επιβάρυνσης από την εργασία. Στη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο τα συμπληρωματικά έσοδα προορίζονται να χρηματοδοτήσουν τις περικοπές στο μη μισθολογικό κόστος. Στη Γαλλία, οι οικολογικοί φόροι θα συμβάλουν στη χρηματοδότηση της δημοσιονομικής επίπτωσης λόγω της μείωσης του χρόνου εργασίας. Παράλληλα, εννέα κράτη μέλη (Βέλγιο, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο, μόνο για τη Νήσο του Μαν) σχεδιάζουν να εφαρμόσουν μειωμένους συντελεστές ΦΠΑ σε τομείς υπηρεσιών που χαρακτηρίζονται από ένταση εργασίας, με σκοπό την τόνωση της ζήτησης για απασχόληση σε τέτοιου είδους δραστηριότητες.

Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των φορολογικών συστημάτων

Μολονότι ένας σημαντικός στόχος της φορολογικής πολιτικής των κρατών μελών είναι να καταστούν τα φορολογικά συστήματα περισσότερο φιλικά προς την απασχόληση, η βελτίωση της αποτελεσματικότητάς τους αποτελεί επίσης στόχο των πολιτικών αυτών. Σε ορισμένες χώρες, η μεταρρύθμιση της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων έλαβε τη μορφή γενικής μείωσης των οριακών φορολογικών συντελεστών. Επιπλέον, οι επιλεγμένες φορολογικές μειώσεις θα περιορίσουν ορισμένες στρεβλώσεις που προκαλεί η φορολογία, όπως είναι η παγίδα της ανεργίας. Ωστόσο, η εμφάνιση περιπτώσεων φοροδιαφυγής και απάτης καταδεικνύουν την ανάγκη λήψης μέτρων για την αύξηση της ικανότητας και αποτελεσματικότητας από πλευράς διαχείρισης και επιβολής. Περαιτέρω, οι φορολογικές μειώσεις για τους κατώτερους μισθούς, καθώς και η αύξηση του κατώτατου ορίου απαλλαγής είναι δυνατό να προκαλέσουν ασυνέχειες στους οριακούς φορολογικούς συντελεστές και να αυξήσουν την προοδευτικότητα των προσωπικών φόρων στο χαμηλότερο ήμισυ της κατανομής των εισοδημάτων.

Οι μεταρρυθμίσεις των φόρων κεφαλαίου και εταιρειών δεν φαίνεται να ανταποκρίνονται στις δυνητικές πιέσεις ενός φορολογικού ανταγωνισμού. Στόχος τους είναι η βελτίωση της λειτουργίας των κεφαλαιαγορών (Δανία, Γερμανία, Γαλλία και Ιταλία) και τη δημιουργία κινήτρων για το επιχειρηματικό κεφάλαιο και το άυλο κεφάλαιο (Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία και Ιταλία). Στη Γερμανία και τη Φινλανδία, οι μεταρρυθμίσεις έχουν γενικότερο χαρακτήρα. Ο φόρος των εταιρειών θα μειωθεί στη Γερμανία ενώ στη Φινλανδία οι συντελεστές θα αυξηθούν κατά 1 εκατοστιαία μονάδα.

Όσον αφορά τα εισοδήματα κεφαλαίου, τα τρέχοντα επίπεδα καθώς και η εξέλιξη των πραγματικών συντελεστών φορολογίας κεφαλαίου φαίνεται να υποστηρίζουν την άποψη ότι οι μεταρρυθμίσεις στη φορολογία των εταιρειών και των λοιπών φόρων κεφαλαίου δεν εισάγουν ουσιαστικές αλλαγές στη

³ Η άμεση φορολογική επιβάρυνση της εργασίας περιλαμβάνει τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, τους φόρους μισθωτών υπηρεσιών και εργατικού δυναμικού και το τμήμα της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων που αποδίδεται στο εισόδημα από την εργασία. Εκφράζεται συνήθως ως ποσοστό επί τοις εκατό των ακαθάριστων μισθών.

⁴ Ο πίνακας 7 δείχνει επίσης τους λεγόμενους πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές επί της εργασίας. Ενώ εννοιολογικά είναι όμοιοι με τους τεκμαρτούς φορολογικούς συντελεστές που δημοσιεύει η Eurostat, υπάρχουν ωστόσο ορισμένες μεθοδολογικές διαφορές. Βασίζόμενοι σε μεγάλο βαθμό σε μακροοικονομικά δεδομένα, μπορούν, ωστόσο, να ενημερώνονται σύμφωνα με τις οικονομικές προβλέψεις των υπηρεσιών της Επιτροπής, επιτρέποντας με τον τρόπο αυτό να γίνεται αξιολόγηση με βάση τα πιο πρόσφατα στοιχεία.

⁵ Το κόστος αυτό υπολογίζεται ως ο δείκτης των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και των φόρων μισθωτών υπηρεσιών και εργατικού δυναμικού προς τους ακαθάριστους μισθούς.

φορολογική επιβάρυνση του κεφαλαίου⁶. Φαίνεται μάλλον ότι η μεταρρύθμιση της φορολογίας του εισοδήματος φυσικών προσώπων, που περιλαμβάνει επίσης και τη φορολόγηση των εισοδημάτων κεφαλαίου, μειώνει τη φορολογική επιβάρυνση τόσο των εισοδημάτων από την εργασία όσο και από το κεφάλαιο. Για την περίοδο 2000-2001 αναμένεται μείωση του πραγματικού συντελεστή φορολόγησης του κεφαλαίου.

Εναρμόνιση του ΦΠΑ και άλλων έμμεσων φόρων

Η έμμεση φορολογία αποτελεί τον τομέα στον οποίο η ΕΕ σημείωσε την μεγαλύτερη πρόοδο κατά το παρελθόν. Ωστόσο, απαιτείται περαιτέρω βελτίωση για να εξασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Όσον αφορά τους υποχρεωτικούς και πραγματικούς συντελεστές ΦΠΑ, εξακολουθούν να υφίστανται μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, για να μην αναφερθεί κανείς και στις διαφορές που ισχύουν στις απαλλαγές καθώς και την ειδική μεταχείριση αγαθών και υπηρεσιών. Επιπλέον, η τεχνολογία μεταβάλλει τη φύση των φόρων κατανάλωσης. Το ηλεκτρονικό εμπόριο μπορεί να έχει μεγάλη επίδραση στη λειτουργία των φορολογικών συστημάτων στην ΕΕ, δεδομένου ότι το ένα τρίτο των κρατικών εσόδων προέρχονται από έμμεσους φόρους. Οι ηλεκτρονικές συναλλαγές προσδίδουν μεγάλη κινητικότητα στην τελική κατανάλωση και εμπεριέχουν τον κίνδυνο δυνητικής φοροαποφυγής του ΦΠΑ. Μπορούν επίσης να αλλάξουν ριζικά τα βασικά πρότυπα φορολογικής διαχείρισης και επιβολής του φόρου. Οι προκλήσεις αυτές απαιτούν νέες και περαιτέρω προσπάθειες εναρμόνισης του ΦΠΑ και άλλων έμμεσων φόρων⁷.

Ανάγκη φορολογικού συντονισμού και αποφυγή επιζήμιου φορολογικού ανταγωνισμού

Ο φορολογικός ανταγωνισμός έχει σημαντικές θετικές επιπτώσεις: αποτελεί ένα μέσο στην υπηρεσία των πολιτών, άσκησης πίεσης για τη μείωση των κρατικών δαπανών και εξασφάλισης ότι οι φορολογικές πολιτικές λαμβάνουν υπόψη τη συνολική ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράλληλα, ωστόσο, η διάβρωση ορισμένων φορολογικών βάσεων μέσω του ανεξέλεγκτου φορολογικού ανταγωνισμού για δραστηριότητες που παρουσιάζουν κινητικότητα αποτελεί απειλή για τα φορολογικά έσοδα των κρατών μελών και είναι δυνατό να οδηγήσει σε μετατόπιση της φορολογικής πίεσης προς λιγότερο κινητικές βάσεις, όπως είναι η εργασία. Ο επιζήμιος αυτός ανταγωνισμός βλάπτει επίσης την ίδια τη βάση της ενιαίας αγοράς, δηλαδή την καθιέρωση ισότιμων όρων θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων.

Η δέσμη των μέτρων για την αντιμετώπιση του επιζήμιου φορολογικού ανταγωνισμού, συμπεριλαμβανομένου του κώδικα δεοντολογίας για τη φορολόγηση των επιχειρήσεων, βασίζεται στην αρχή ότι απαιτείται συντονισμός (και όχι εναρμόνιση) των πολιτικών όσον αφορά την άμεση φορολογία. Παρέχει ένα μέσο για την εξεύρεση συντονισμένων λύσεων σε προβλήματα τα οποία τα κράτη μέλη δεν είναι σε θέση να επιλύσουν σε μεμονωμένη βάση. Στο πλαίσιο αυτό, παράλληλα με την πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή του κώδικα δεοντολογίας, απαιτούνται συντονισμένες προσπάθειες μεταξύ των κρατών μελών, ιδιαίτερα όσον αφορά τη φορολόγηση ορισμένων κατηγοριών εισοδημάτων κεφαλαίου που παρουσιάζουν κινητικότητα⁸.

4. ΚΑΤΑΛΛΗΛΕΣ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Οι ΓΠΟΠ 1999 ανέφεραν ότι: (i) οι μισθολογικές αυξήσεις πρέπει να συνάδουν με τη σταθερότητα των τιμών· (ii) οι πραγματικές μισθολογικές αυξήσεις σε σχέση με την παραγωγικότητα της εργασίας πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη ενίσχυσης, όπου είναι αναγκαίο, και στη συνέχεια διατήρησης της κερδοφορίας των επενδύσεων· (iii) οι μισθολογικές συμβάσεις πρέπει να λαμβάνουν καλύτερα υπόψη τις διαφορές ανάλογα με την εξειδίκευση, τις ικανότητες και τις γεωγραφικές περιοχές· και (iv) πρέπει να αποφεύγεται η μισθολογική

⁶ Η πραγματική φορολόγηση του κεφαλαίου περιλαμβάνει τους προσωπικούς φόρους για τα εισοδήματα κεφαλαίου, τους φόρους περιουσίας και τους φόρους εισοδήματος εταιρειών ως ποσοστό επί τοις εκατό του κέρδους εκμετάλλευσής.

⁷ Μετά από πρόταση οδηγίας της Επιτροπής, το Νοέμβριο του 1998, σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές του ηλεκτρονικού εμπορίου στην εσωτερική αγορά, επετεύχθη συμφωνία για κοινή θέση του Συμβουλίου το Δεκέμβριο 1999.

⁸ Ενώ οι ΓΠΟΠ 1999 ανέφεραν ότι το Συμβούλιο περίμενε το αποτέλεσμα των υπό εξέλιξη συζητήσεων για τη φορολογία των τόκων των αποταμιεύσεων σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Βιέννης, το Δεκέμβριο του 1998, δεν έχει μέχρι στιγμής επιτευχθεί καμία συμφωνία.

απομίμηση και οι διαφορές στο κόστος εργασίας μεταξύ των κρατών μελών πρέπει να εξακολουθήσουν να αντικατοπτρίζουν τις διαφορές στην παραγωγικότητα της εργασίας.

Η αμοιβή ανά απασχολούμενο, δηλαδή συμπεριλαμβανομένων των εργοδοτικών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, αυξήθηκε περίπου κατά 3% στην ΕΕ το 1999, σε συμφωνία με την τάση που παρατηρήθηκε κατά τα πρόσφατα έτη⁹. Η αύξηση του ονομαστικού κόστους ανά μονάδα εργασίας επιταχύνθηκε ανερχόμενη σε 2% περίπου, εν μέρει λόγω της συγκυριακής υποχώρησης της παραγωγικότητας της εργασίας (βλέπε πίνακα 8). Η κατάσταση αυτή εξακολουθεί να είναι πλήρως σύμφωνη με το στόχο της σταθερότητας των τιμών, πλην όμως μπορεί να εμπεριέχει πληθωριστικούς κινδύνους σε περίπτωση που άλλοι παράγοντες ασκήσουν πρόσθετη πίεση στις τιμές. Το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος αυξήθηκε σε ποσοστά περίπου ή άνω του 3% σε ορισμένες χώρες που βρίσκονται σε προχωρημένη φάση του κύκλου, όπως είναι η Δανία και η Ιρλανδία. Στην Πορτογαλία, ο ρυθμός αύξησης του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος επιταχύνθηκε σε 4% και συνέχισε να υπερβαίνει το 4% στο Ηνωμένο Βασίλειο. Οι ρυθμοί αυτοί, εφόσον διατηρηθούν, θα θέσουν σε κίνδυνο τη σταθερότητα των τιμών και την ανταγωνιστικότητα.

Οι πραγματικές μισθολογικές αυξήσεις (ονομαστική αμοιβή προσαρμοσμένη με τον αποπληθωριστή ΑΕΠ), που κινήθηκαν σε επίπεδα σαφώς χαμηλότερα από την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας από τα μέσα της δεκαετίας 1980 και επέτρεψαν με τον τρόπο αυτό αξιοσημείωτη βελτίωση της κερδοφορίας των επενδύσεων, επιταχύνθηκαν κάπως το 1999 και υπερέβησαν ελαφρώς τα κέρδη από την παραγωγικότητα. Αυτό οδήγησε σε προσωρινό άγχωμα της αύξησης της κερδοφορίας για το σύνολο της ΕΕ. Το πραγματικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος αυξήθηκε με ταχείς ρυθμούς ιδιαίτερα στη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Ενώ και οι δύο χώρες είχαν να επιδείξουν επίπεδα κερδοφορίας σαφώς υψηλότερα του μέσου όρου της ΕΕ, μία περαιτέρω έντονη επιτάχυνση των μισθολογικών αυξήσεων που δεν αντιστοιχούσε σε ανάλογη αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας θα απειλούσε να διαβρώσει την ανταγωνιστικότητα.

Ορισμένες χώρες έχουν λάβει ή πρόκειται να λάβουν μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι οι διαφορές στο μισθολογικό κόστος αντικατοπτρίζουν καλύτερα τις διαφορές παραγωγικότητας που οφείλονται στα διαφορετικά επίπεδα εξειδίκευσης, ικανοτήτων ή στις γεωγραφικές περιοχές. Μία εξειδικευμένη μείωση του μη μισθολογικού κόστους εφαρμόστηκε στην Ισπανία, τη Γαλλία και την Ιταλία το 1999 και περαιτέρω μειώσεις προγραμματίζονται στο Βέλγιο. Στην Ελλάδα, τα περιφερειακά σύμφωνα απασχόλησης προσφέρουν καταρχήν τη δυνατότητα μη συμμετοχής σε τομεακές μισθολογικές συμβάσεις σε περιοχές με υψηλή ανεργία και στην Ιταλία, το "Κοινωνικό Σύμφωνο για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση" επιτρέπει αποκλίσεις από τα εθνικά πρότυπα καθορισμού των μισθών.

Ειδικότερα στη ζώνη ευρώ, είναι σημαντικό οι μισθολογικές τάσεις των συμμετεχουσών χωρών να παραμείνουν ευθυγραμμισμένες με την παραγωγικότητα. Ενώ από την πορεία κατά το 1999 δεν προέκυψαν γενικά προβλήματα στο θέμα αυτό, το κατά μονάδα κόστος εργασίας στην Πορτογαλία αυξήθηκε σαφώς ταχύτερα σε σχέση με το σύνολο της ζώνης του ενιαίου νομίσματος, και εφόσον αυτό συνεχιστεί θα δημιουργηθεί πρόβλημα με την ανταγωνιστικότητα των τιμών στη χώρα αυτή. Αντίθετα, στην Ιρλανδία πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο ελάχιστο επίπεδο των μισθών ώστε να μην αποκλειστούν από την αγορά εργασίας οι εργαζόμενοι με χαμηλή παραγωγικότητα.

5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ)

Οι ΓΠΟΠ του 1999 ανέφεραν ότι: (i) η ενιαία αγορά και η πολιτική ανταγωνισμού πρέπει να εφαρμόζονται αυστηρά και να παρακολουθούνται στενά· (ii) τα κράτη μέλη πρέπει να ασκήσουν αυτοπειθαρχία όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις και η Επιτροπή καλείται να ελέγχει τα αποτελέσματα· (iii) οι κανονιστικές μεταρρυθμίσεις πρέπει να συνεχιστούν και να επιταχυνθούν στους τομείς των τηλεπικοινωνιών, των μεταφορών και της ενέργειας· (iv) απαιτείται περαιτέρω πρόοδος για τη βελτίωση της ποιότητας του νομικού και κανονιστικού περιβάλλοντος, ιδιαίτερα για τις ΜΜΕ και για τις επιχειρήσεις που βρίσκονται στο στάδιο της έναρξης· (v) ο ΦΠΑ πρέπει να αναθεωρηθεί περαιτέρω και να απλοποιηθεί· (vi) απαιτείται μεγαλύτερη πρόοδος για την αποφυγή του επεξημένου φορολογικού ανταγωνισμού· και (vii) τα κράτη μέλη πρέπει να δώσουν μεγαλύτερη

⁹ Η αμοιβή ανά εργαζόμενο αυξήθηκε κατά 2,4% το 1998. Ο αριθμός αυτός περιλαμβάνει, ωστόσο, την επίπτωση από τη φορολογική μεταρρύθμιση στην Ιταλία, όπου μειώθηκαν οι εργοδοτικές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Χωρίς το περιστασιακό αυτό αποτέλεσμα, η αμοιβή για το σύνολο της ΕΕ θα είχε αυξηθεί σε παρόμοια επίπεδα όπως και το 1999.

έμφαση στην περιβαλλοντική διάσταση της οικονομικής πολιτικής (βλέπε πλαίσιο 4 για τις συστάσεις που αφορούν κάθε χώρα χωριστά).

Η ολοκλήρωση των αγορών προϊόντων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεωρείται σχετικά καλή και ο ανταγωνισμός καθίσταται όλο και εντονότερος. Η έκθεση των εγχώριων αγορών προϊόντων στο διεθνή ανταγωνισμό, όπως μετράται από τον βαθμό ανοίγματος των εμπορικών συναλλαγών, η σημασία των άμεσων ξένων επενδύσεων και οι διασυνοριακές συγχωνεύσεις και εξαγορές εξακολουθούν να διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών (βλέπε πίνακα 9). Για παράδειγμα, χώρες όπως το Βέλγιο, η Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο είναι σχετικά περισσότερο εκτεθειμένες στις πιέσεις του εξωτερικού ανταγωνισμού ενώ αυτό συμβαίνει σε μικρότερο βαθμό σε άλλα κράτη μέλη, στα οποία συνεπώς, οι κανονιστικές μεταρρυθμίσεις που έχουν αναληφθεί έχουν συνεπώς ακόμα μεγαλύτερη σημασία για την αύξηση του επιπέδου του ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντος καθώς και για την αντιμετώπιση μελλοντικών ανταγωνιστικών πιέσεων.

Παρά τη σημαντική πρόοδο στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και τους έντονους εμπορικούς δεσμούς, η διαφορά τιμών εντός της ΕΕ εξακολουθεί να είναι μεγάλη, ιδιαίτερα σε σύγκριση με τις Ηνωμένες Πολιτείες¹⁰. Επιπλέον, η διαδικασία σύγκλισης των τιμών έχει επιβραδυνθεί προσφάτως σε σχέση με τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Σημαντικές αποκλίσεις στα επίπεδα τιμών εξακολουθούν να υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών (βλέπε πλαίσιο 5).

Μεγάλα περιθώρια βελτίωσης εξακολουθούν να υφίστανται στη λειτουργία της ενιαίας αγοράς, ιδιαίτερα σε ορισμένους τομείς υπηρεσιών, στις κατασκευές και στις δημόσιες συμβάσεις. Τομείς που δεν καλύπτονται από τη νομοθεσία για την ενιαία αγορά θα επωφεληθούν και αυτοί από τον εντονότερο ανταγωνισμό. Για την επίλυση των προβλημάτων αυτών και την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών εμποδίων, τα κράτη μέλη προέβησαν προσφάτως σε σημαντικές μεταρρυθμίσεις των αγορών προϊόντων.

5.1 Ενιαία αγορά - το νομικό πλαίσιο που έχει καθιερωθεί πρέπει να εφαρμοστεί κατάλληλα

Ο βαθμός εφαρμογής της *νομοθεσίας για την ενιαία αγορά* έχει αυξηθεί περαιτέρω. Το νομικό πλαίσιο για την ενιαία αγορά έχει πλέον σε μεγάλο βαθμό καθιερωθεί σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη. Όπως αναφέρεται στον τελευταίο πίνακα αποτελεσμάτων, 10 από τα 15 κράτη μέλη παρουσιάζουν έλλειμμα ενσωμάτωσης κάτω από 4% (βλέπε πίνακα 10). Παρόμοιες προσπάθειες απαιτούνται τώρα από 5 κράτη μέλη (Ελλάδα, Γαλλία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο και Πορτογαλία) των οποίων το έλλειμμα ενσωμάτωσης εξακολουθεί να κινείται άνω του 4%. Η πρόοδος υπήρξε σχετικά αργή στους υγειονομικούς ελέγχους και στις μεταφορές.

Καθώς βελτιώνεται ο βαθμός ενσωμάτωσης, η προσοχή πρέπει πλέον να στραφεί στη σωστή εφαρμογή των οδηγιών για την ενιαία αγορά. Στο θέμα αυτό, οι αιτιολογημένες γνώμες αποτελούν ένα χρήσιμο δείκτη επειδή επισημαίνουν τις περιπτώσεις παράβασης του κοινοτικού δικαίου. Σε τέσσερις χώρες (Βέλγιο, Ελλάδα, Γαλλία και Ιταλία) από κοινού αναλογεί περισσότερο από το ήμισυ των αιτιολογημένων γνώμων που εκδόθηκαν μεταξύ Σεπτεμβρίου 1998 και Αυγούστου 1999.

Λόγω της οικονομικής τους βαρύτητας, οι *δημόσιες συμβάσεις* αποτελούν τομέα κλειδί της εσωτερικής αγοράς όπου το νομικό πλαίσιο χρειάζεται να ενσωματωθεί και να εφαρμοστεί κατάλληλα. Η αξία των δημοσίων συμβάσεων που δημοσιεύονται είναι λίγο μικρότερη από το 2% του ΑΕΠ ενώ οι αγορές δημοσίων συμβάσεων (συμπεριλαμβανομένων και εκείνων των Υπουργείων Εθνικής Αμύνης) αντιπροσωπεύουν στο 14% του ΑΕΠ της ΕΕ. Αρκετοί δείκτες (οδηγίες που δεν έχουν ακόμα ενσωματωθεί, αριθμός αιτιολογημένων γνώμων, χαμηλή αξία των προσκλήσεων υποβολής προσφορών που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα) δείχνουν τα προβλήματα που εξακολουθούν να υφίστανται στον εν λόγω τομέα σε λίγα κράτη μέλη (Γερμανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες και Αυστρία)¹¹. Η νέα προσέγγιση της *τεχνικής τυποποίησης*, δηλαδή η νομοθετική εναρμόνιση των βασικών

¹⁰ Απαιτείται προσοχή όταν γίνεται σύγκριση της διασποράς των τιμών στην ΕΕ με εκείνη των ΗΠΑ.

¹¹ Βλέπε επίσης τη δεύτερη έκθεση της Επιτροπής βάσει της διαδικασίας του Κάρντιφ, "Οικονομική μεταρρύθμιση: Έκθεση σχετικά με τη λειτουργία των κοινοτικών αγορών προϊόντων και κεφαλαίων", COM (2000) της 26.01.2000.

προδιαγραφών για τα προϊόντα, έχει αποκτήσει βαθμιαία μεγαλύτερη σημασία για την εξάλειψη των υφιστάμενων τεχνικών φραγμών στις συναλλαγές εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5.2 Πολιτική ανταγωνισμού - εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας και κάποια πρόοδος όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις

Η *πολιτική ανταγωνισμού* καλείται να παίξει σημαντικό ρόλο στη διαφύλαξη και ενίσχυση της ευελιξίας και της αποτελεσματικότητας αγορών προϊόντος. Στον τομέα αυτό, τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν καταβάλει σημαντικές προσπάθειες εκσυγχρονισμού της νομοθεσίας τους περί ανταγωνισμού και μείωσης των κρατικών ενισχύσεων. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο νέος νόμος για τον ανταγωνισμό (Competition Act), με τον οποίο ενισχύονται οι εξουσίες και η ανεξαρτησία των αρμόδιων αρχών για τον ανταγωνισμό, τίθεται σε ισχύ από την 1η Μαρτίου 2000 και σε έξι κράτη μέλη (Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Κάτω Χώρες και Αυστρία) η σχετική νομοθεσία ενισχύθηκε ή απλοποιήθηκε το 1999. Ωστόσο, σε πολλά κράτη μέλη εξακολουθούν να μην υπάρχουν πλήρως ανεξάρτητες αρχές για τον ανταγωνισμό.

Σε εννέα κράτη μέλη, οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού διαθέτουν πλέον εξουσίες που τους επιτρέπουν την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης ΕΕ, σχετικά με συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων και κατάχρηση δεσποζουσών θέσεων. Αυτό δεν συμβαίνει ακόμα στη Δανία, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, την Αυστρία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία. Πάντως, στη Σουηδία η κυβέρνηση εξετάζει τη δυνατότητα να χορηγήσει στην αρμόδια εθνική αρχή την εξουσία για την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 και στο πλαίσιο αυτό παρουσίασε νομοσχέδιο με στόχο την απλοποίηση του ελέγχου των συγκεντρώσεων. Μέχρι τον Απρίλιο του 2000 προβλέπεται να έχουν ληφθεί τα κατάλληλα μέτρα. Στην Αυστρία, ο νέος νόμος για τα καρτέλ εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 1999, επεκτείνοντας το πεδίο απαγόρευσης για τη δημιουργία καρτέλ. Τέλος, στη Δανία, το κοινοβούλιο αναμένεται να εγκρίνει φέτος ένα νέο νόμο που θα παρέχει στο Συμβούλιο Ανταγωνισμού εξουσίες ελέγχου των συγκεντρώσεων και επιβολής κυρώσεων σε επιχειρήσεις οι οποίες παραβιάζουν τη σχετική νομοθεσία.

Όσον αφορά τις *κρατικές ενισχύσεις*, τα σχετικά υψηλά επίπεδά τους καταδεικνύουν την ανάγκη συνεχούς αυστηρού ελέγχου και πιστής εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων. Ωστόσο, υπήρξαν ορισμένες θετικές εξελίξεις κατά τα πρόσφατα χρόνια. Ιδιαίτερα, η μείωση της τάσης που παρατηρήθηκε από τις αρχές τις δεκαετίες του 1990 φαίνεται να συνεχίζεται. Τα επίπεδα των κρατικών ενισχύσεων (εξαιρουμένου του γεωργικού τομέα) ως ποσοστό του ΑΕΠ εξακολουθούν να κινούνται σε σχετικά υψηλά επίπεδα στη Γερμανία, την Ιταλία και την Πορτογαλία.

Η σύνθεση των κρατικών ενισχύσεων, όχι απλώς ο συνολικός τους όγκος, επηρεάζει την επίπτωσή τους στον ανταγωνισμό στην Εσωτερική Αγορά. Το ποσοστό των *ad hoc* και τομεακών ενισχύσεων πρέπει να μειωθεί. Στο πλαίσιο αυτό, μία άλλη ενθαρρυντική εξέλιξη είναι η μείωση του ποσοστού των *ad hoc* ενισχύσεων σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη με αξιοσημείωτη εξαίρεση τη Γαλλία, όπου το είδος αυτό των ενισχύσεων εξακολουθεί να αντιπροσωπεύει περίπου το ένα τέταρτο των συνολικών ενισχύσεων, και αποτελεί την υψηλότερη αναλογία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ουσιαστική μείωση παρατηρήθηκε στη Γερμανία, όπου οι *ad hoc* ενισχύσεις μειώθηκαν στο ήμισυ. Οι ειδικές τομεακές ενισχύσεις είναι σχετικά υψηλές στο Βέλγιο (σιδηροδρομικές μεταφορές), τη Γερμανία (βιομηχανία άνθρακα, σιδηροδρομικές μεταφορές, πλην όμως σε μείωση σε απόλυτους όρους), την Ελλάδα (σιδηροδρομικές και αεροπορικές μεταφορές, όπου παρατηρείται σήμερα μεγάλη μείωση), την Ισπανία (σιδηροδρομικές μεταφορές, βιομηχανία άνθρακα, ναυπηγικές εργασίες), στη Γαλλία (σιδηροδρομικές μεταφορές και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες) και στην Ιρλανδία (χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες). Στην Ιταλία, ένα σημαντικό στοιχείο είναι η μείωση του ποσοστού των ειδικών τομεακών ενισχύσεων. Όσον αφορά τη διάρθρωση των κρατικών ενισχύσεων, η συμμετοχή των περιφερειακών ενισχύσεων αυξήθηκε εις βάρος άλλων οριζόντιων στόχων. Οι οριζόντιες ενισχύσεις κυριαρχούν σαφώς σε χώρες όπως είναι η Δανία, οι Κάτω Χώρες, η Αυστρία και η Φινλανδία.

5.3 Υπηρεσίες κοινής ωφελείας - πρόοδος στους τομείς των τηλεπικοινωνιών και της ηλεκτρικής ενέργειας

Η αποτελεσματικότητα ορισμένων βασικών υπηρεσιών κοινής ωφελείας είναι ουσιαστικής σημασίας ώστε να εξασφαλιστεί ένα θετικό περιβάλλον για τις επιχειρήσεις και να αυξηθούν οι δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης. Είναι επίσης ιδιαίτερα σημαντικό να συνεχιστούν οι προσπάθειες για την τόνωση του ανταγωνισμού και τη βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου σε τομείς όπως είναι οι υπηρεσίες κοινής ωφελείας, η διανομή και οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Όσον αφορά τις δημόσιες υπηρεσίες κοινής ωφελείας, η απελευθέρωση έχει δρομολογηθεί πλην όμως με διαφορετικούς ρυθμούς ανάλογα με τους τομείς και τα κράτη μέλη. Η πρόοδος ήταν ταχύτερη στις τηλεπικοινωνίες και η καθιέρωση του ανταγωνισμού στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας σημείωσε

και αυτή ικανοποιητική πορεία. Από την άλλη πλευρά, η απελευθέρωση του φυσικού αερίου, των σιδηροδρομικών μεταφορών, των υδάτων και των ταχυδρομικών υπηρεσιών προχώρησε με αργότερους ρυθμούς.

Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, ο τομέας των *τηλεπικοινωνιών* άνοιξε στον ανταγωνισμό σε όλα τα κράτη μέλη. Οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά μείωσαν το μερίδιο των ήδη υφισταμένων φορέων, και επήλθε σημαντική πτώση των τιμών στα περισσότερα κράτη μέλη. Για παράδειγμα, σύμφωνα με την πέμπτη έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του κανονιστικού πακέτου μέτρων για τις τηλεπικοινωνίες, οι τιμές για τις υπεραστικές και διεθνείς κλήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση μειώθηκαν κατά μέσο όρο κατά 27% και 38% αντίστοιχα την περίοδο 1997-1999 (βλέπε πίνακα 11). Η μείωση των τιμών ήταν σημαντική στις εθνικές κλήσεις στην Ιρλανδία (54%), στην Αυστρία (41%) και στη Σουηδία (31%) και για τις διεθνείς κλήσεις, στις Κάτω Χώρες (89%), στη Γερμανία (67%) και στο Λουξεμβούργο (63%). Παρά την πρόοδο αυτή, οι ήδη υφιστάμενοι φορείς εξακολουθούν να κατέχουν δεσπόζουσα θέση στα περισσότερα κράτη μέλη, κυρίως όσον αφορά την πρόσβαση στην τοπική αγορά. Σε ορισμένα κράτη μέλη (Βέλγιο, Ισπανία και Γαλλία) η έλλειψη εξουσιών των κανονιστικών αρχών ή διαφάνειας αποτελούν αιτία ανησυχίας.

Η εισαγωγή του ανταγωνισμού στις αγορές *ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου* σημείωσε και αυτή πρόοδο. Η κοινοτική οδηγία για την ηλεκτρική ενέργεια, με την οποία προβλέπεται σταδιακό άνοιγμα των εθνικών αγορών στον ανταγωνισμό, έχει ενσωματωθεί σε όλα τα κράτη μέλη (βλέπε πλαίσιο 6). Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν θέσει φιλόδοξους στόχους απελευθέρωσης όσον αφορά τα μερίδια αγοράς και τους τομείς που ανοίγουν στον ανταγωνισμό και έχουν ήδη αναφερθεί μειώσεις τιμών σε ορισμένες χώρες. Η προθεσμία για την εφαρμογή της οδηγίας για το φυσικό αέριο είναι ο Αύγουστος του 2000. Η Ελλάδα και η Πορτογαλία, όπου η χρήση φυσικού αερίου βρίσκεται ακόμα σε αρχικό στάδιο, έχουν λάβει δεκαετή περίοδο παρέκκλισης για την απελευθέρωση του εν λόγω τομέα. Σημαντικά μέτρα για το άνοιγμα των αγορών αερίου έχουν λάβει το Ηνωμένο Βασίλειο (όπου όλοι οι καταναλωτές μπορούν πλέον να επιλέξουν μεταξύ των προμηθευτών) και η Ισπανία (όπου 46% της αγοράς είχε ανοίξει στον ανταγωνισμό το 1998). Φέτος, η Αυστρία θα ανοίξει τις αγορές της εντελώς ενώ η Ιρλανδία σχεδιάζει να εφαρμόσει νομοθετικά μέτρα για το άνοιγμα 75% της αγοράς της φυσικού αερίου. Οι Κάτω Χώρες και το Βέλγιο θα ανοίξουν το 45% και 47% αντιστοίχως των αγορών τους.

Στους *τομείς των σιδηροδρομικών μεταφορών, του ύδατος και των ταχυδρομικών υπηρεσιών*, η διαδικασία απελευθέρωσης προόδευσε με λιγότερο ταχείς ρυθμούς. Ωστόσο, έχουν ληφθεί κάποια μέτρα για την αύξηση του ανταγωνισμού. Στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών, παρατηρήθηκε κάποια τάση για το διαχωρισμό της διαχείρισης των υποδομών από την εκτέλεση των υπηρεσιών. Η υλοποίηση του εγχειρήματος αυτού ποικίλει από τη δημιουργία εσωτερικών διοικητικών υπηρεσιών μέχρι και νομικά χωριστών εταιρειών. Μέτρα προς την κατεύθυνση αυτή έχουν ληφθεί στο Βέλγιο, τη Δανία, τη Γερμανία, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία, την Πορτογαλία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Όλα τα κράτη μέλη έχουν πλέον επισήμως διαχωρίσει τους λογαριασμούς διαχείρισης της υποδομής και λειτουργίας και παροχής των σιδηροδρομικών υπηρεσιών όπως απαιτείται από την οδηγία 91/440. Στον τομέα των ταχυδρομικών υπηρεσιών, έχει εκδοθεί κοινοτική οδηγία για το άνοιγμα στον ανταγωνισμό. Ωστόσο, η οδηγία αυτή δεν έχει ακόμα ενσωματωθεί σε αρκετά κράτη μέλη.

Ο ανταγωνισμός για την παροχή υπηρεσιών παρέχει κίνητρο για περαιτέρω βελτίωση στον εν λόγω τομέα. Όσον αφορά τη διαχείριση των υποδομών, προκύπτουν νέες προκλήσεις όπως είναι η ανάγκη βελτίωσης του κανονιστικού πλαισίου των σιδηροδρομικών μεταφορών ώστε να υπάρξουν κατάλληλα κίνητρα για την πραγματοποίηση επενδύσεων και τη βελτίωση της αποδοτικότητας, με παράλληλη προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών. Το πρόβλημα αυτό είναι ιδιαίτερα έντονο στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η ισορροπία μεταξύ της διαφύλαξης των συμφερόντων των παραγωγών και των καταναλωτών είναι ζωτικής σημασίας για όλες τις βιομηχανίες δικτύου (βλέπε πλαίσιο 7).

5.4 Διανομή - ανάγκη περαιτέρω απελευθέρωσης

Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας στον *τομέα της διανομής* είναι ουσιαστικής σημασίας για τη σωστή λειτουργία των αγορών προϊόντων. Ένας αποτελεσματικός τομέας διανομής προσφέρει τη δυνατότητα διεύρυνσης της ποικιλίας των προϊόντων που έχουν στη διάθεσή τους οι καταναλωτές και οδηγεί σε χαμηλότερες τιμές. Η μεγαλύτερη διαφάνεια των τιμών σε συνδυασμό με την έλευση του ευρώ θα μπορούσε να οδηγήσει στην ανάπτυξη συναλλαγών αρμπιτράζ και, στο πλαίσιο αυτό, οι

διανομείς καλούνται να παίξουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία σύγκλισης των επιπέδων των τιμών σε χαμηλότερα επίπεδα.

Ωστόσο, ο σχεδιασμός όσον αφορά τη χρήση της γης (στις Κάτω Χώρες και στη Σουηδία), οι περιορισμοί στα ωράρια λειτουργίας των καταστημάτων (Βέλγιο, Δανία, Γερμανία και Αυστρία) καθώς και ειδικοί περιορισμοί σε μεγάλα καταστήματα λιανικής πώλησης (Ισπανία και Πορτογαλία) εξακολουθούν να περιορίζουν τον ανταγωνισμό στο συγκεκριμένο τομέα. Σε ορισμένες από τις χώρες αυτές (Δανία, Γερμανία και Σουηδία) η επίπτωση των εν λόγω ρυθμίσεων αποτελεί αντικείμενο εξέτασης. Στην Ιταλία, άρχισε από το 1998 μία σημαντική προσπάθεια απελευθέρωσης του τομέα λιανικής διανομής, που οδήγησε σε μείωση των ρυθμιστικών παρεμβάσεων στα ωράρια λειτουργίας των καταστημάτων και σε απλούστευση των διαδικασιών για τη δημιουργία νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Ο τομέας της λιανικής διανομής παρουσιάζει υψηλό βαθμό συγκέντρωσης σε αρκετά κράτη μέλη, κυρίως στη Φινλανδία και τη Σουηδία, και αυτό μπορεί να συμβάλει σε σχετικά υψηλότερα επίπεδα τιμών στις χώρες αυτές. Στη Γαλλία, η κυβέρνηση, η οποία επιθυμεί να αποφύγει τον κίνδυνο κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης στις σχέσεις μεταξύ παραγωγών και λιανοπωλητών, θα υποβάλλει νομοσχέδιο το 2000 για την ρύθμιση των σχέσεων αυτών.

5.5 Δημόσια διοίκηση - αύξηση της αποτελεσματικότητας και αποφυγή αθέμιτου ανταγωνισμού

Μία σύγχρονη δημόσια διοίκηση αποτελεί αναγκαίο στοιχείο για τη σωστή λειτουργία της οικονομίας. Η διαπίστωση αυτή έχει ακόμη μεγαλύτερη βαρύτητα για την ΕΕ λόγω του σχετικά μεγάλου μεγέθους του δημόσιου τομέα στα περισσότερα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια, είναι ιδιαίτερα επιθυμητή η λήψη μέτρων για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης, όπως είναι η χρήση νέων τεχνικών διαχείρισης και επικοινωνίας (ηλεκτρονικό εμπόριο, Ίντερνετ), και ιδίως σε εκείνα τα κράτη μέλη, όπως είναι οι σκανδιναβικές χώρες στις οποίες το μερίδιο του δημόσιου τομέα είναι υψηλότερο από το μέσο όρο της ΕΕ. Σχετικά με αυτό, η Φινλανδία έχει καταβάλει ειδική προσπάθεια για την προώθηση της χρησιμοποίησης προσανατολισμένων στην αγορά διαδικασιών για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών. Γενικά, και πιο συγκεκριμένα σε εκείνες τις χώρες, θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια ώστε να αποφευχθεί ο αθέμιτος ανταγωνισμός που επιβάλλει ο δημόσιος τομέας στις ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Ορισμένα κράτη μέλη (ιδίως το Βέλγιο, η Ιρλανδία, οι Κάτω Χώρες, η Φινλανδία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο) έχουν αποφασίσει να ενθαρρύνουν τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα ώστε να υιοθετηθούν στον τομέα των υπηρεσιών του δημοσίου οι τεχνικές διοίκησης, η τεχνογνωσία και η αποτελεσματική κατανομή του κινδύνου που χρησιμοποιούνται από τον ιδιωτικό τομέα. Οι πρωτοβουλίες αυτές μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων δημόσιων υπηρεσιών με την εισαγωγή μηχανισμών της αγοράς. Ωστόσο, πρέπει να δοθεί προσοχή στην αποφυγή έλλειψης διαφάνειας στις σχέσεις μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, που μπορεί να προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού ή να αποτελέσει ένδειξη κρατικής ενίσχυσης στον ιδιώτη εταίρο.

5.6 Άλλες κανονιστικές μεταρρυθμίσεις - μείωση των διοικητικών διατυπώσεων που επιβαρύνουν τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων

Τα πρόσφατα χρόνια, οι κυβερνήσεις συνειδητοποιούν όλο και περισσότερο τα εμπόδια στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, όπως είναι οι πολύπλοκες διοικητικές διαδικασίες, οι ανεπαρκείς δυνατότητες χρηματοδότησης και η περιορισμένη πληροφόρηση. Οι διοικητικές αυτές διαδικασίες ήταν ιδιαίτερα επαχθείς στη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ισπανία και την Ιταλία και λιγότερο επαχθείς στις σκανδιναβικές χώρες, το Λουξεμβούργο και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Πολλά κράτη μέλη έχουν πλέον θέσει σε εφαρμογή προγράμματα και μέτρα για τη βελτίωση του κανονιστικού περιβάλλοντος των επιχειρήσεων. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν τη δημιουργία υπηρεσιών για την ενιαία εξυπηρέτηση των μικρών επιχειρήσεων (Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο), την απλούστευση των γραφειοκρατικών διατυπώσεων ώστε να μειωθούν οι χρονοβόρες καθυστερήσεις για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων (Βέλγιο, Γαλλία, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Φινλανδία και Σουηδία) και μείωση του κόστους καταχώρησης των επιχειρήσεων (Γαλλία και Αυστρία). Επιπλέον, ορισμένα κράτη μέλη έχουν μειώσει τη φορολογική επιβάρυνση επί των ΜΜΕ (Γερμανία, Ελλάδα, Αυστρία, Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο). Περαιτέρω προσπάθειες θα μπορούσαν να καταβληθούν για τη βελτίωση του περιβάλλοντος των επιχειρήσεων στην Ελλάδα, την Ισπανία και την Ιταλία.

5.7 Καινοτομία - ανάγκη μεταρρυθμίσεων για τη βελτίωση της τεχνολογικής επίδοσης

Η καινοτομία αποτελεί κινητήρια δύναμη για την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση. Η Ευρώπη υστερεί έναντι των Ηνωμένων Πολιτειών από πλευράς ικανότητας καινοτομίας και η υστέρηση αυτή φαίνεται να έχει αυξηθεί από τα μέσα της δεκαετίας του 1990. Το 1998, οι δαπάνες E&A αντιστοιχούσαν στο 1,8% του ΑΕΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση έναντι 2,8% του ΑΕΠ στις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι δαπάνες E&A εμφανίζουν μεγάλη διασπορά μεταξύ των κρατών μελών: κυμαίνονται μεταξύ 0,5% του ΑΕΠ στην Ελλάδα και 3,9% του ΑΕΠ στη Σουηδία (βλέπε πίνακα 12). Από την άλλη πλευρά, στην Πορτογαλία, την Ισπανία και τη Γαλλία παρατηρούνται ποσοστά δαπανών για E&A περίπου ή χαμηλότερα από το 1% του ΑΕΠ ενώ σε άλλα κράτη όπως είναι η Γερμανία, η Γαλλία, οι Κάτω Χώρες και η Φινλανδία, τα ποσοστά κυμαίνονται μεταξύ 2 και 3%. Η Αυστρία έχει θέσει στόχο την αύξηση των δαπανών E&A σε 2,5% του ΑΕΠ μέχρι το 2005 (από 1,6% του ΑΕΠ το 1998). Περαιτέρω, οι ερευνητικές προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης χαρακτηρίζονται από κατάρτηση και κατακερματισμό. Τα κανονιστικά και διοικητικά πλαίσια καθώς και τα συστήματα αναφοράς για έρευνα παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές, με αποτέλεσμα να μπορεί να πει κανείς με δυσκολία ότι υπάρχει μία πραγματική "εσωτερική αγορά" για επιστημονική γνώση και τεχνολογία.

Η Ευρώπη υστερεί επίσης έναντι των ΗΠΑ στην παραγωγή και διάδοση Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνίας (ΤΠΕ), με σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα κράτη μέλη. Δύο χώρες, η Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, παράγουν το ήμισυ περίπου της συνολικής παραγωγής αγαθών ΤΠΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε όρους διείσδυσης ΤΠΕ, οι σκανδιναβικές χώρες κατέχουν ηγετική θέση. Η διάδοση ΤΠΕ στις χώρες του Μπενελούξ, τη Γερμανία, τη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο βρίσκεται σε ενδιάμεσο επίπεδο ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά διείσδυσης ΤΠΕ εμφανίζουν οι χώρες της Νότιας Ευρώπης.

Η σύγκριση αυτή με τις Ηνωμένες Πολιτείες καταδεικνύει την ανάγκη να αυξήσει και να βελτιώσει η Ευρωπαϊκή Ένωση τις προσπάθειες στον τομέα της E&A και να αυξήσει την παραγωγή και διάδοση ΤΠΕ. Πολλά κράτη μέλη έχουν αρχίσει να προβαίνουν σε μεταρρυθμίσεις προς την κατεύθυνση αυτή. Στην Ιρλανδία, όπου το επίπεδο των δημοσίων δαπανών για E&A είναι ιδιαίτερα χαμηλό, δόθηκαν επιπλέον δημοσιονομικοί πόροι για την περίοδο 2000-2006. Όσον αφορά την καινοτομία, έχουν αναληφθεί πρωτοβουλίες για την προώθηση καλύτερης συνεργασίας μεταξύ ερευνητικών ιδρυμάτων και βιομηχανίας (Δανία, Γερμανία, Ελλάδα, Γαλλία, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Φινλανδία και Σουηδία), λαμβανομένου υπόψη του σοβαρού μειονεκτήματος της Ευρώπης που έγκειται στη δυσκολία εμπορικής εκμετάλλευσης των αποτελεσμάτων της επιστημονικής έρευνας. Άλλα μέτρα περιλαμβάνουν τη χρηματοδότηση σχεδίων E&A (Ιρλανδία) και φορολογικά κίνητρα για την τόνωση των δαπανών στον εν λόγω τομέα (Ισπανία, Αυστρία και Ηνωμένο Βασίλειο).

Η σημασία της διάδοσης ΤΠΕ έχει αναγνωριστεί από τις κοινοτικές πολιτικές και από αρκετά κράτη μέλη. Το θέμα αυτό μελετήθηκε κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των εθνικών Σχεδίων Δράσης για την Απασχόληση. Στις κατευθυντήριες γραμμές του 2000 για την απασχόληση, τα κράτη μέλη συμφώνησαν να παράσχουν στα σχολεία πρόσβαση στο Ίντερνετ και σε άλλες εφαρμογές της πληροφορικής μέχρι το τέλος του 2002. Επιπλέον, αρκετά κράτη μέλη (Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία, Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο) έχουν λάβει μέτρα για την ενθάρρυνση της χρήσης του Ίντερνετ και των προσωπικών υπολογιστών.

Για να μειωθεί όμως η κατάρτηση των ερευνητικών προσπαθειών στην Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να δημιουργηθεί ένας πραγματικός "ευρωπαϊκός ερευνητικός χώρος". Με τον τρόπο αυτό θα ενισχυθούν οι επιστημονικές και τεχνολογικές δραστηριότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με παράλληλη πλήρη εκμετάλλευση του υψηλού δυναμικού που υπάρχει ήδη στα κράτη μέλη. Τέλος, οι σοβαρές ελλείψεις εξειδικευμένων προσόντων αποτελούν ένα επιπλέον εμπόδιο στην πλήρη εκμετάλλευση του καινοτόμου δυναμικού της τεχνολογίας της πληροφορίας, και κατά συνέπεια των δυνατοτήτων ανάπτυξης και απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ενώ το χάσμα δεξιοτήτων σε επίπεδο ειδικών εκτιμάται ως σημαντικό, η κοινωνία της πληροφορίας μεταβάλλει τις απαιτήσεις δεξιοτήτων εκτός του τομέα ΤΠΕ. Αυτό απαιτεί βελτίωση της δημιουργίας ανθρώπινου κεφαλαίου και, ιδιαίτερα, βασική εξοικείωση με τις ΤΠΕ σε ολόκληρη την οικονομία.

6. ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΒΑΘΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΕΣ

Οι ΓΠΟΠ 1999 καλούσαν τα κράτη μέλη να: (i) συντονίσουν τις προσπάθειές τους για τη μείωση των διαφορών όσον αφορά τους εθνικούς κανονισμούς και τα φορολογικά καθεστώτα, διατηρώντας παράλληλα τη συνοχή με τους εθνικούς εποπτικούς και φορολογικούς κανόνες· (ii) να εξασφαλίσουν, όπου είναι αναγκαίο, ότι οι απαιτήσεις της χώρας υποδοχής εφαρμόζονται μόνο στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες οι οποίες προσφέρονται σε ιδιώτες πελάτες και όχι σε επαγγελματίες· (iii) να εξασφαλίσουν ότι οι υφιστάμενοι κανόνες περί "γενικού συμφέροντος", οι οποίοι επιδιώκουν να εξασφαλίσουν την προστασία του καταναλωτή και να προωθήσουν τις διασυνοριακές επιχειρηματικές δραστηριότητες, εφαρμόζονται με διαφανή και αναλογικό τρόπο· και (iv) να προωθήσουν την ανάληψη επιχειρηματικού κινδύνου και καινοτομίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (βλέπε πλαίσιο 8 για τις συγκεκριμένες ανά χώρα συστάσεις).

Οι ΓΠΟΠ 1999 τόνιζαν την ανάγκη εξάλειψης των διαφορών στα εθνικά κανονιστικά και φορολογικά καθεστώτα, τα οποία συνεχίζουν να αποτελούν αιτία κατακερματισμού των χρηματοοικονομικών αγορών της ΕΕ και ανάπτυξης καλύτερα οργανωμένων και με μεγαλύτερο βάθος αγορών επιχειρηματικού κεφαλαίου. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στους κανόνες που ισχύουν όσον αφορά τους θεσμικούς επενδυτές, στην εφαρμογή μιας πολιτικής διάκρισης μεταξύ επαγγελματιών και μεμονωμένων καταναλωτών για την επιβολή πρόσθετων απαιτήσεων από τη χώρα καταγωγής, την αύξηση της διαφάνειας στην εφαρμογή των κανόνων περί "γενικού συμφέροντος" με στόχο την προστασία των καταναλωτών και τη διευκόλυνση της πρόσβασης στο επιχειρηματικό κεφάλαιο για τις ΜΜΕ και τη χρηματοδότηση της Ε&Α για όλες τις επιχειρήσεις.

Η εισαγωγή του ευρώ είχε σημαντικές επιπτώσεις σε ολόκληρο το φάσμα των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών αγορών, συμβάλλοντας στη δημιουργία αγορών με βάθος, ευρύτητα και ρευστότητα. Ωστόσο, όπως τονίστηκε στους ΓΠΟΠ 1999, εξακολουθούν να υπάρχουν εμπόδια στην επίτευξη πλήρως ενοποιημένων χρηματοοικονομικών αγορών. Στη διάρκεια του 1999 πραγματοποιήθηκε πρόοδος τόσο με βάση τις πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν σε επίπεδο ΕΕ όσο και ως αποτέλεσμα των μεταρρυθμίσεων στις οποίες προέβησαν τα κράτη μέλη.

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης για τις Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες προχωρεί με βάση τις εργασίες της ομάδας πολιτικής για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και των πέντε ομάδων εμπειρογνομόνων για τις αγορές. Το Νοέμβριο του 1999 εκδόθηκε σχετική έκθεση προόδου. Στο πλαίσιο αυτό έχουν ληφθεί μέτρα τα οποία ανταποκρίνονται στις συστάσεις των ΓΠΟΠ 1999: η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για τα χρηματοδοτούμενα συνταξιοδοτικά συστήματα και επί του παρόντος επεξεργάζεται σχέδιο οδηγίας για την προληπτική εποπτεία των συνταξιοδοτικών ταμείων. Υπό εκπόνηση βρίσκεται σχέδιο ανακοίνωσης σχετικά με τη διάκριση μεταξύ "ενημερωμένων" επενδυτών και μικροεπενδυτών, σε στενή συνεργασία με το FESCO¹². Η Επιτροπή επεξεργάζεται, με τη βοήθεια ομάδας εμπειρογνομόνων για θέματα αγοράς, ανακοίνωση όπου κωδικοποιούνται με σαφή και κατανοητό τρόπο πληροφορίες σχετικά με χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες που απευθύνονται στο ευρύ κοινό. Τέλος, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση παραθέτοντας σαφείς προτάσεις για την πραγματοποίηση προόδου στην εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης για το Επιχειρηματικό Κεφάλαιο, με βάση ανασκόπηση των εξελίξεων στις αγορές κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου και των μέτρων που έχουν ήδη ληφθεί.

Σε επίπεδο κρατών μελών, το θέμα του επιχειρηματικού κεφαλαίου έχει ήδη εξεταστεί από όλα τα κράτη μέλη και έχουν ληφθεί διάφορα μέτρα τα οποία συνέβαλαν στην ανάπτυξη των αγορών αυτών. Ωστόσο, παρά τις προσπάθειες αυτές, η ευρωπαϊκή αγορά επιχειρηματικού κεφαλαίου παραμένει σημαντικά μικρότερη από εκείνη των ΗΠΑ και ανεπαρκώς προσανατολισμένη προς τις νέες και καινοτόμες επιχειρήσεις. Ιδιαίτερα ενδιαφέροντα μέτρα λήφθηκαν στη Δανία, τη Γαλλία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες, τη Φινλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο κυρίως με τη μορφή προγραμμάτων χρηματοδοτικής συνδρομής σε καινοτόμες ΜΜΕ, σχημάτων φορολογικών ελαφρύνσεων, προγραμμάτων συμμετοχής των εργαζομένων στο κεφάλαιο της επιχείρησης καθώς και προγραμμάτων που παρέχουν τη δυνατότητα απόκτησης ιδίων μετοχών, ελάφρυνσης των ποσοτικών ελέγχων των επενδύσεων των συνταξιοδοτικών ταμείων και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Τα μέτρα για την παροχή χρηματοδοτικής στήριξης πρέπει βεβαίως να συμμορφώνονται με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων για την αποφυγή στρέβλωσης του ανταγωνισμού.

¹² Φόρουμ Ευρωπαϊκών Επιτροπών Τίτλων (Forum of European Securities Commissions).

Πολλά κράτη μέλη θεώρησαν ιδιαίτερα σημαντική την ανάληψη άλλων πρωτοβουλιών, όπως είναι η μεταρρύθμιση της νομοθεσίας περί αφερεγγυότητας και πτώχευσης, πλην όμως μέχρι σήμερα πολύ λίγες από αυτές έχουν υλοποιηθεί.

Πέρα από το θέμα του κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου, οι πληροφορίες για τις άλλες μεταρρυθμίσεις που εισήγαγαν τα κράτη μέλη για να αυξηθεί η ενοποίηση και η αποτελεσματικότητα των κεφαλαιαγορών τους είναι λιγότερο συστηματικές, με αποτέλεσμα να καθίσταται δύσκολη η συνολική αξιολόγηση. Ορισμένα κράτη μέλη προέβησαν σε μεταρρυθμίσεις για τη μείωση ειδικών ποσοτικών περιορισμών στους επενδυτικούς κανόνες για τα συνταξιοδοτικά ταμεία (π.χ. για το Βέλγιο), τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις (Σουηδία) ή τους οργανισμούς επενδύσεων (Ισπανία και Γαλλία). Στο Λουξεμβούργο, θεσπίστηκε νόμος που επιτρέπει τη δημιουργία συνταξιοδοτικών ταμείων και οι υπό εξέλιξη μεταρρυθμίσεις των συνταξιοδοτικών συστημάτων στη Γερμανία και τη Σουηδία θα πρέπει να έχουν επίπτωση στην εμβάθυνση και διεύρυνση των χρηματοοικονομικών αγορών. Στη γαλλική νομοθεσία έχει εισαχθεί η έννοια του "investisseur qualifié" (ειδικού επενδυτή), ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο η απαλλαγή από τους κανόνες προώθησης των επενδύσεων θα δώσουν τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να επικοινωνούν άμεσα με τους ενημερωμένους επενδυτές. Σε μεγάλο αριθμό κρατών μελών, νομοθετικές αλλαγές που έχουν εισαχθεί ή βρίσκονται υπό μελέτη για τη βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης θα αυξήσουν τη διαφάνεια.

Σε αρκετά κράτη μέλη έχει ήδη δρομολογηθεί η αναθεώρηση του εποπτικού πλαισίου στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών με σκοπό την καθιέρωση μιας ενιαίας αρχής αρμόδιας για την εποπτεία όλων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (όπως στην Ιρλανδία) ή για τη βελτίωση της εποπτείας των χρηματοοικονομικών ομίλων (όπως στη Δανία).

Η διαδικασία αποδέσμευσης του κράτους από το χρηματοπιστωτικό τομέα συνεχίστηκε στην Ελλάδα, τη Γαλλία και την Ιταλία, και αρχίζει τώρα στην Ιρλανδία. Ο τραπεζικός τομέας διέρχεται γενικά μία περίοδο σημαντικής αναδιάρθρωσης και εξυγίανσης. Η διαδικασία αυτή είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτη στο Βέλγιο, τις Κάτω Χώρες και την Ισπανία, προκαλώντας νέες ανησυχίες όσον αφορά τον ανταγωνισμό και την εποπτεία των νέων φορέων.

Τέλος, σημαντικές εξελίξεις παρατηρήθηκαν σε θεσμικό επίπεδο με τη δημιουργία δεσμών και συμμαχιών μεταξύ εθνικών χρηματιστηρίων και αγορών και με τη δημιουργία, σε αρκετά κράτη μέλη, χρηματιστηριακών αγορών για νέες και αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις. Οι νέες αυτές αγορές που προσφέρουν σε επιχειρήσεις με υψηλές αναπτυξιακές προοπτικές μία νέα πηγή χρηματοδότησης, αναπτύχθηκαν με έντονο ρυθμό και, στο τέλος του 1999, είχαν εισαχθεί 750 περίπου εταιρείες στο Euro.NM network (που αποτελείται από τις νέες αγορές των Παρισιών, της Φρανκφούρτης, του Άμστερνταμ, των Βρυξελλών και του Μιλάνου), στο EASDAQ και το AIM.

7. ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι ΓΠΟΠ 1999 αναφέρουν ότι η ολοκληρωμένη στρατηγική του τέταρτου πυλώνα όπως αναφέρεται στις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση πρέπει να εφαρμοστεί πλήρως, με κατάλληλο και διαφανή τρόπο. Ιδιαίτερα, δίνουν έμφαση (i) στις πολιτικές οι οποίες επενεργούν τόσο στη ζήτηση όσο και στην προσφορά εργασίας με την εφαρμογή της προληπτικής προσέγγισης των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και (ii) στην αναθεώρηση και προσαρμογή, όπου είναι αναγκαίο, των φορολογικών συστημάτων καθώς και των συστημάτων παροχών για να εξασφαλιστεί ότι υπάρχει ενεργός υποστήριξη της απασχολησιμότητας και της δημιουργίας θέσεων εργασίας και παροτρύνουν τους κοινωνικούς εταίρους να εκσυγχρονίσουν την οργάνωση της εργασίας και να αποφύγουν τυχόν συνολική μείωση του χρόνου απασχόλησης που θα κατέληγε στην αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις μελλοντικές ανάγκες αυξανόμενης προσφοράς εργασίας (βλέπε πλαίσιο 9 των ειδικών ανά χώρα συστάσεων).

7.1 Συνολικές τάσεις

Για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι επιδόσεις της αγοράς εργασίας βελτιώθηκαν κατά το 1999 υπό την επίδραση της οικονομικής ανάκαμψης. Τον Ιανουάριο 2000, η ανεργία έπεσε στο 8,8% σε ετήσια βάση, που αποτελεί το χαμηλότερο επίπεδο από τον Ιούνιο του 1992, και η άνοδος της απασχόλησης προβλέπεται να παραμείνει έντονη κατά τα επόμενα δύο χρόνια. Το μερίδιο της απασχόλησης στην ανάπτυξη κατά τη δεκαετία του 1990 φαίνεται να είναι ιστορικά υψηλό, η δε αύξηση του ΑΕΠ στη φάση επέκτασης της παρούσας δεκαετίας μπορεί να συγκριθεί με εκείνη της δεκαετίας του 1980, πλην όμως η απασχόληση αυξάνεται σήμερα με ταχύτερους ρυθμούς. Ως εκ τούτου, η φαινομένη αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας σημείωσε κάποια επιβράδυνση.

Πρέπει να αναφερθεί πάντως ότι η εικόνα μεταξύ αλλά και εντός των κρατών μελών είναι πολύ διαφορετική (βλέπε διαγράμματα 8 και 9). Ορισμένες χώρες -Δανία, Λουξεμβούργο και Κάτω Χώρες- έφθασαν ή υπερέβησαν τις ΗΠΑ με την επίτευξη ισχυρής αύξησης της απασχόλησης και χαμηλής ανεργίας. Στη Δανία, την Ισπανία, την Ιρλανδία, τις Κάτω Χώρες, τη Φινλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, η ιδιαίτερα έντονη μείωση της ανεργίας κατά τα πρόσφατα χρόνια αφήνει να εννοηθεί μία μείωση στη διαρθρωτική ανεργία, δεδομένης της σχετικά μέτριας εξέλιξης των μισθολογικών αυξήσεων στο συγκεκριμένο σημείο του οικονομικού κύκλου. Έτσι, ενώ η βελτίωση της απασχόλησης οφείλεται εν μέρει στο ευνοϊκό μακροοικονομικό περιβάλλον, οι πολιτικές που ακολούθησαν ορισμένα κράτη μέλη έπαιξαν σημαντικό ρόλο - ιδιαίτερα οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις των αγορών εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της μετατόπισης από την εξάρτηση από τις παροχές στην προληπτική προσέγγιση που βασίζεται σε ενεργητικά μέτρα για τις αγορές εργασίας. Τα οφέλη από τις ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις είναι περισσότερο εμφανή στη Δανία, τις Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές αιτίες ανησυχίας. Το χαμηλό ποσοστό απασχόλησης περιορίζει τις αναπτυξιακές δυνατότητες της ΕΕ και υποσιτάρει την μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα των δημοσίων οικονομικών. Επιπλέον, δεδομένου ότι έχει μειωθεί η κυκλική ανεργία, σε ορισμένα κράτη μέλη έχουν αρχίσει να εμφανίζονται πιέσεις επί των μισθών, μολονότι αυτές παραμένουν γενικά σε μέτρια επίπεδα μέχρι σήμερα. Η διαρθρωτική ανεργία εξακολουθεί να κινείται σε απαράδεκτα υψηλά επίπεδα, ιδιαίτερα στις μεγάλες χώρες της ζώνης ευρώ. Επιπλέον, επικεντρώνεται σε μεγάλο βαθμό σε ορισμένες εύάλωτες κατηγορίες, μεταξύ των γυναικών, των νέων και των ατόμων με χαμηλή ειδίκευση. Σε αρκετά κράτη μέλη παρατηρούνται μεγάλες περιφερειακές διαφορές στην ανεργία, ιδιαίτερα στο Βέλγιο, την Ισπανία, την Ιταλία και τη Γερμανία. Τέλος, το ήμισυ περίπου της συνολικής ανεργίας είναι μακροχρόνια, γεγονός το οποίο αποτελεί σύμπτωμα της διαρθρωτικής φύσης του προβλήματος (βλέπε διάγραμμα 10). Η αναλογία είναι 50% κατά μέσο όρο στη ζώνη ευρώ, και πολύ υψηλότερη σε αρκετά κράτη μέλη με ιδιαίτερα διαρθρωτικά προβλήματα στην αγορά

εργασίας. Πολλές προσπάθειες πρέπει ακόμα να καταβληθούν προς την κατεύθυνση αυτή ιδιαίτερα στο Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ισπανία και την Ιταλία¹³.

Η πρόοδος των πολιτικών για τη βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας κρίνεται συνολικά μέτρια, συγκρινόμενη με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές προϊόντος και κεφαλαίων και με την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών. Είναι συνεπώς σημαντικό να τονιστεί η σπουδαιότητα των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και των ενεργητικών μέτρων για την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης και την κάμψη της διαρθρωτικής ανεργίας. Η επίτευξη σημαντικής πρόοδου στο θέμα αυτό θα συμβάλει σημαντικά στην αύξηση του μακροπρόθεσμου αναπτυξιακού δυναμικού της ΕΕ αλλά και στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης.

7.2 Ενεργητικά προγράμματα για τις αγορές εργασίας - πραγματοποίηση σημαντικής προόδου

Πολλά κράτη μέλη, όπως αναφέρεται στην Κοινή Έκθεση για την Απασχόληση 1999¹⁴, πραγματοποίησαν σημαντική πρόοδο στην εφαρμογή μιας προληπτικής προσέγγισης για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων και των μακροχρόνια ανέργων, μέσω ενεργητικών προγραμμάτων για τις αγορές εργασίας (ALMPs) σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση. Τέτοιου είδους πολιτικές, με τη βελτίωση των ικανοτήτων και της απασχολησιμότητας, και με τη διατήρηση των ατόμων σε επαφή με την αγορά εργασίας, μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στη μείωση της διαρθρωτικής ανεργίας. Βεβαίως, μπορούν επίσης να επιφέρουν δαπάνες μετατόπισης καθώς και διοικητικό κόστος, και τα προγράμματα πρέπει να εστιάζονται στις κατηγορίες εκείνες του πληθυσμού που παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες δυσκολίες ένταξης στην αγορά εργασίας. Στην περίπτωση της Σουηδίας, όπου τα ενεργητικά προγράμματα για την αγορά εργασίας αποτέλεσαν σημαντικό στοιχείο των οικονομικών πολιτικών για δεκαετίες, το πεδίο εφαρμογής των ALMPs διευρύνθηκε ταχέως καθώς η ανεργία αυξήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Πιο πρόσφατα, η κάλυψη μειώθηκε σε 3% του εργατικού δυναμικού και η σύνθεση μεταβλήθηκε υπέρ της κατάρτισης για την αγορά εργασίας, μία εναλλακτική λύση για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων αυτών. Στη Γαλλία, όπου το πρόγραμμα "Νέες υπηρεσίες - θέσεις εργασίας για τους νέους" είχε δημιουργήσει 200.000 θέσεις μέχρι τον Ιούνιο του 1999, υπάρχει ο κίνδυνος υψηλού κόστους μετατόπισης και αδρανών επιπτώσεων, ιδιαίτερα με την ανάκαμψη της οικονομικής ανάπτυξης.

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν επίσης προχωρήσει σε συνδυασμό των ενεργητικών πολιτικών με αξιολόγηση της διάρκειας των παροχών και των κριτηρίων επιλεξιμότητας, καθώς και προς την κατεύθυνση της αύξησης της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών μέτρων, με την επικέντρωση των προγραμμάτων σε μεμονωμένες ανάγκες. Οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις στην Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελούν παραδείγματα της μετάβασης αυτής από παθητικά σε ενεργητικά μέτρα. Στη Δανία και τις Κάτω Χώρες, τα μέτρα αυτά έχουν σαφή προσορισμό ο οποίος προκύπτει μετά από αξιολόγηση των μεμονωμένων αναγκών. Στη Φινλανδία, η ποιότητα των υπηρεσιών απασχόλησης έχει βελτιωθεί, όπως επίσης και τα αποτελέσματα από την ενεργοποίηση των νέων και μακροχρόνια ανέργων.

Άλλες χώρες, ωστόσο, πρέπει να πραγματοποιήσουν σημαντική πρόοδο ώστε να εκπληρώσουν τους ποσοτικοποιημένους μεσοπρόθεσμους στόχους για ενεργητικά μέτρα σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση. Στο Βέλγιο, την Ελλάδα και την Ιταλία εκφράζονται ανησυχίες σχετικά με τις καθυστερήσεις στην εφαρμογή προληπτικών μέτρων για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων και μακροχρόνια ανέργων, ενώ η πρόοδος καθυστερεί κάπως στη Γερμανία. Στην Πορτογαλία, χρειάζεται να τεθεί σε εφαρμογή ένα κατάλληλο σύστημα παροχών για να στηρίξει τα ενεργητικά μέτρα.

¹³ Στην περίπτωση της Ιρλανδίας, τα στοιχεία για τη μακροχρόνια ανεργία είναι διαθέσιμα μέχρι μόνο το 1997. Ωστόσο, οι εθνικές εκτιμήσεις αφήνουν να εννοηθεί ότι η μακροχρόνια ανεργία ως ποσοστό της συνολικής ανεργίας έχει πέσει σημαντικά κατά το 1998.

¹⁴ Η "Κοινή Έκθεση για την Απασχόληση 1999" παρουσιάζει μία λεπτομερή αξιολόγηση της εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση. Τα πορίσματα της έκθεσης οδήγησαν στην έκδοση ειδικών για κάθε χώρα συστάσεων που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο στα τέλη του 1999. Η παρούσα έκθεση συμπληρώνει την αξιολόγηση αυτή και εστιάζεται στις συστάσεις που πραγματοποιήθηκαν στους ΓΠΟΠ 1999.

7.3 Η φορολογική επιβάρυνση της εργασίας - πολλές μεταρρυθμίσεις για τη μείωση των φόρων επί της εργασίας

Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν μειώσει τους φόρους εισοδήματος καθώς και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης για την εργασία, με τις μειώσεις αυτές να επικεντρώνονται συχνά στο κατώτερο άκρο της μισθολογικής κλίμακας. Οι προσπάθειες αυτές έχουν αρχίσει από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 και οδήγησαν σε μέτρια μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης επί της εργασίας (βλέπε πίνακα 7 σχετικά με τους πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές επί της εργασίας). Ορισμένα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει ή ανακοίνωσαν πρόσθετες μειώσεις στον τομέα αυτό. Μέτρα για την μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης επί της εργασίας έχουν προσφάτως ληφθεί ή ανακοινώθηκαν στη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, την Αυστρία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία και επιπλέον, έχουν πραγματοποιηθεί μειώσεις στο κατώτερο άκρο της κλίμακας των μισθών στο Βέλγιο, τη Δανία, την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο. Σε πολλά κράτη μέλη, τα συστήματα φορολογίας/παροχών λειτουργούν ανασταλτικά στην προσφορά γυναικείας απασχόλησης. Σε αρκετά κράτη μέλη, τα φορολογικά συστήματα δημιουργούν αντικίνητρο για τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, επιβάλλοντας, για παράδειγμα, υψηλούς οριακούς φορολογικούς συντελεστές στο δεύτερο εισόδημα.

Η συνολική μείωση της άμεσης φορολογικής επιβάρυνσης επί της εργασίας χρηματοδοτήθηκε κυρίως με τη μετατόπιση του βάρους σε έμμεσους φόρους όπως είναι ο ΦΠΑ ή οι ενεργειακοί και περιβαλλοντικοί φόροι. Κατά τα επόμενα έτη, σύμφωνα με τις περαιτέρω φορολογικές μεταρρυθμίσεις που έχουν ήδη ανακοινωθεί, προβλέπεται να μειωθεί και το μη μισθολογικό κόστος επί της εργασίας.

7.4 Συστήματα παροχών - μικρή γενικά πρόοδος παρά τα καλά αποτελέσματα σε ορισμένες χώρες

Τα υψηλά επίπεδα επιδομάτων ανεργίας, εάν συνδυαστούν με μεγάλη διάρκεια και χαλαρούς κανόνες επιλεξιμότητας και διαχείρισης των συστημάτων παροχών, τείνουν να λειτουργούν ως αντικίνητρο για την αναζήτηση εργασίας ή για την συμμετοχή σε ενεργητικά προγράμματα απασχόλησης (βλέπε πίνακα 13). Κατά συνέπεια, σε ορισμένα κράτη μέλη, υπάρχει κίνδυνος να παραμείνουν τα άτομα εξαρτημένα από τα συστήματα παροχών για μεγαλύτερο χρόνο απ' ό,τι απαιτείται. Επιπλέον, άλλα συστήματα παροχών - πρόωγη συνταξιοδότηση ή καθεστώς αναπηρίας - χρησιμοποιούνται συχνά αντί των επιδομάτων ανεργίας με παρόμοια αν όχι χειρότερα αποτελέσματα από πλευράς αποθάρρυνσης συμμετοχής στην αγορά εργασίας και μείωσης της πραγματικής προσφοράς εργασίας. Ένα υψηλό ποσοστό του πληθυσμού βρίσκεται εξαρτημένο από μακροχρόνιες παροχές σε ορισμένα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων και χωρών με πολύ χαμηλά επίσημα ποσοστά ανεργίας, όπως είναι η Δανία και οι Κάτω Χώρες.

Ορισμένες χώρες έχουν αρχίσει μία συστηματική επανεξέταση των συστημάτων παροχών τους και προβαίνουν σε σημαντικές μεταρρυθμίσεις. Κοινά σημεία στην ημερήσια διάταξη των μεταρρυθμίσεων είναι η εξέταση των συνδυασμένων αποτελεσμάτων παροχής κινήτρων μέσω των συστημάτων φορολογίας και παροχών, των αυστηρότερων κριτηρίων επιλεξιμότητας και των απαιτήσεων διαθεσιμότητας προς απασχόληση, συνδέοντας παράλληλα στενότερα την λήψη των επιδομάτων με τη συμμετοχή σε ενεργητικά προγράμματα ένταξης στην αγορά εργασίας για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας και εισάγοντας έπαικτες παροχές και φορολογικές εκπτώσεις συνδεδεμένες με την απασχόληση. Οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας του Ηνωμένου Βασιλείου έχουν προχωρήσει σημαντικά στους τομείς αυτούς και οι Κάτω Χώρες σχεδιάζουν επίσης να θεσπίσουν φορολογικές εκπτώσεις για εργαζόμενους με χαμηλά εισοδήματα, μολονότι είναι ακόμη πολύ νωρίς για να γίνει ολοκληρωμένη αξιολόγηση των συστημάτων αυτών. Η Δανία αποτελεί ένα θετικό παράδειγμα θέσπισης σημαντικά αυστηρότερων κριτηρίων διαθεσιμότητας προς εργασία για τη λήψη επιδομάτων ανεργίας και κοινωνικής αρωγής, σε συνδυασμό με καλύτερες ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Εκτός από τις λίγες αυτές χώρες - όπου οι προσπάθειες μεταρρύθμισης έχουν δώσει αποτελέσματα συμβάλλοντας σε σημαντική μείωση της διαρθρωτικής ανεργίας - οι μεταρρυθμίσεις στον τομέα των συστημάτων παροχών είναι μέχρι σήμερα μεμονωμένες και μικρής έκτασης. Στη Γερμανία και το Βέλγιο (όπου η ασφάλιση ανεργίας εξακολουθεί να είναι αορίστου διαρκείας για ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων, μολονότι η κυβέρνηση επανεξετάζει το σύστημα αυτό) δεν έχουν γίνει ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις μέχρι τώρα. Στην Ιταλία εξετάζεται η λήψη μέτρων, πλην όμως η εφαρμογή τους αποδεικνύεται δύσκολη από πολιτική και οικονομική άποψη. Στη Φινλανδία, από την εποχή της λήψης μέτρων για την ανάκαμψη από την τελευταία ύφεση, οι προσπάθειες ρύθμισης των παροχών υπήρξαν πολύ συγκρατημένες.

7.5 Οργάνωση της εργασίας και ευελιξία - μικρή πλην όμως ανεπαρκής πρόοδος

Οι προσπάθειες εκσυγχρονισμού της οργάνωσης της εργασίας σημείωσαν κάποια πρόοδο· ορισμένα κράτη μέλη έλαβαν μέτρα για να διευκολύνουν την μερική απασχόληση, ενώ περιορισμένα ήταν τα αποτελέσματα από τα μέτρα που έλαβαν άλλα κράτη μέλη στους τομείς του ελαστικού ωραρίου και του υπολογιζόμενου σε ετήσια βάση ωραρίου. Μεγάλη προσοχή πρέπει να δοθεί στην προώθηση της ισότητας των φύλων. Επιπλέον, ορισμένα κράτη μέλη κατέβαλαν προσπάθειες για να διευκολύνουν τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, με τη βελτίωση για παράδειγμα της υποδομής για τη φροντίδα των παιδιών, μολονότι και εδώ χρειάζεται να καταβληθούν σοβαρότερες προσπάθειες. Τα μέτρα που έχουν ληφθεί μέχρι σήμερα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων λόγω ανελαστικής νομοθεσίας για την προστασία της απασχόλησης και των υπερβολικών δαπανών για απολύσεις σε ορισμένα κράτη μέλη είναι ανεπαρκή, με αποτέλεσμα να μην ενθαρρύνεται η πρόσληψη νέου μόνιμου προσωπικού. Η αδυναμία προσαρμογής του κόστους της εργασίας στις σημαντικές περιφερειακές διαφορές παραγωγικότητας σε ορισμένα κράτη μέλη, ιδιαίτερα στο Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ισπανία και την Ιταλία είναι ενδεικτική της γενικότερης έλλειψης ευκαμψίας στην αγορά εργασίας. Λίγα είναι τα στοιχεία εκείνα που δείχνουν ότι οι κοινωνικοί εταίροι έχουν αναλάβει πρωτοβουλίες στο βαθμό που απαιτείται βάσει των ΓΠΟΠ 1999 και των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων σε όλα τα αναγκαία επίπεδα για την επίτευξη συμφωνιών με στόχο τον εκσυγχρονισμό της οργάνωσης της εργασίας.

Το Βέλγιο, η Γερμανία ή η Ιταλία δεν έχουν προβεί σε καμία ουσιαστική μεταρρύθμιση των νομοθεσιών τους όσον αφορά την προστασία της απασχόλησης και, στη Γαλλία, η νομοθεσία αυτή έχει, στην καλύτερη περίπτωση, καταστεί κάπως πιο αυστηρή. Στην Ισπανία, το μερίδιο των συμβάσεων προσωρινής απασχόλησης εξακολουθεί να είναι υψηλό και απαιτούνται περαιτέρω μειώσεις στο κόστος των απολύσεων. Στην Πορτογαλία, το ποσοστό των προσωρινών συμβάσεων εξακολουθεί να αποτελεί πηγή ανησυχίας, καθώς και η έλλειψη προόδου όσον αφορά την ευελιξία και το κόστος των απολύσεων. Στην Ελλάδα, έχει θεσπιστεί νέα νομοθεσία για την μερική απασχόληση, τις άτυπες ώρες απασχόλησης καθώς και για τα ωράρια εργασίας, πλην όμως δεν έχει τεθεί πλήρως σε εφαρμογή. Στην Αυστρία, δεν έχει υπάρξει κανένας ουσιαστικός εκσυγχρονισμός στην οργάνωση της εργασίας.

Πλαίσιο 1: Κατά χώρα συστάσεις για τη δημοσιονομική πολιτική το 1999

Βέλγιο: (1) Επίτευξη του καθορισθέντος για το 1999 στόχου για δημοσιονομικό αποτέλεσμα της τάξης του 1,3% του ΑΕΠ το 1999. (2) Συγκράτηση του ρυθμού πραγματικής ετήσιας αύξησης των πρωτογενών δαπανών εντός του ορίου του 1½% που καθορίστηκε στο πρόγραμμα σταθερότητας. (3) Τα επόμενα έτη, διατήρηση του πρωτογενούς πλεονάσματος στο 6% του ΑΕΠ. (4) Ανανέωση της συμφωνίας "συνεργασίας" μεταξύ Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, Περιοχών και Κοινοτήτων.

Δανία: (1) Προσπάθεια για διατήρηση υψηλού δημοσιονομικού πλεονάσματος το 1999, πλησίον του προγραμματισθέντος πλεονάσματος του 2,5% του ΑΕΠ. (2) Μεσοπρόθεσμα, συνέχιση των προσπαθειών για την εξάλειψη των στρεβλώσεων του φορολογικού συστήματος (στο πλαίσιο του πακέτου "Whitsun").

Γερμανία: (1) Επίτευξη του στόχου για δημοσιονομικό έλλειμμα της τάξης του 2% του ΑΕΠ το 1999. (2) Πραγματοποίηση ταχύτερης προόδου στο μεσοπρόθεσμο στόχο για το έλλειμμα εάν η ανάκαμψη της οικονομίας το 2000 είναι ισχυρότερη από την προβλεπόμενη. (3) Η φορολογική μεταρρύθμιση, με κύρια μέτρα τη μείωση των φορολογικών συντελεστών και τη ταυτόχρονη διεύρυνση της φορολογικής βάσης, θα πρέπει επίσης να οδηγήσει σε μια πραγματική απλούστευση του φορολογικού κώδικα.

Ελλάδα: (1) Επίτευξη του στόχου για δημοσιονομικό έλλειμμα της τάξης του 1,9% του ΑΕΠ το 1999. (2) Προσπάθειες για νέα μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος το 2000 με μείωση των πρωτογενών δαπανών ως ποσοστό του ΑΕΠ. (3) Περαιτέρω αύξηση της αποτελεσματικότητας του φορολογικού συστήματος με την καταπολέμηση της φοροαποφυγής και της φοροδιαφυγής. (4) Μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα.

Ισπανία: (1) Επίτευξη του στόχου για δημοσιονομικό έλλειμμα της τάξης του 1,6% του ΑΕΠ. (2) Επιβεβαίωση στον προϋπολογισμό για το 2000 του στόχου για ένα έλλειμμα στο επίπεδο του 1,0% του ΑΕΠ· υιοθέτηση αυστηρότερης δημοσιονομικής πολιτικής εάν υπάρξουν ενδείξεις υπερθέρμανσης. (3) Ενίσχυση του ελέγχου των δημόσιων δαπανών· στενός έλεγχος και πλήρης σεβασμός του υφιστάμενου εθνικού συμφώνου σταθερότητας μεταξύ των περιοχών και του κράτους.

Γαλλία: (1) Επίτευξη του στόχου για δημοσιονομικό έλλειμμα της τάξης του 2,3% του ΑΕΠ. (2) Έλεγχος των δημόσιων δαπανών το 1999 και τα επόμενα έτη. (3) Αξιοποίηση της αναμενόμενης ανόδου της οικονομικής δραστηριότητας το 2000 και μετά για να επιτευχθεί πρόοδος στην κατεύθυνση του μεσοπρόθεσμου στόχου για το έλλειμμα που προβλέπεται στο ευνοϊκό σενάριο του προγράμματος σταθερότητας.

Ιρλανδία: (1) Συγκράτηση της οικονομικής δραστηριότητας με κατάλληλα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής εάν υπάρξουν ενδείξεις επιτάχυνσης του ρυθμού των μισθολογικών αυξήσεων. (2) Επιβράδυνση της αύξησης της δημόσιας κατανάλωσης στο 2% το 2001, έναντι εκτιμώμενης αύξησης 5% σε σταθερές τιμές το 1998.

Ιταλία: (1) Αποφυγή κάθε σημαντικής απόκλισης από το στόχο για το πρωτογενές πλεόνασμα και περιορισμός της μείωσής του κάτω από το επίπεδο που προκύπτει από τη λειτουργία των αυτόματων σταθεροποιητών· τήρηση του στόχου για συνολικό έλλειμμα της τάξης του 2% του ΑΕΠ, εν μέρει χάρη στις χαμηλότερες πληρωμές τόκων. (2) Διατήρηση του στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα της τάξης του 5,5% του ΑΕΠ στον προϋπολογισμό του 2000. (3) Αυστηρός έλεγχος των πρωτογενών δαπανών το 1999 και τα επόμενα έτη. (4) Νέα αξιολόγηση της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος.

Λουξεμβούργο: (1) Στενή παρακολούθηση των δημόσιων δαπανών. (2) Συνέχιση των αναγκαίων μακροπρόθεσμων μεταρρυθμίσεων, ιδίως στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης.

Κάτω Χώρες: (1) Τήρηση του στόχου για δημοσιονομικό έλλειμμα της τάξης του 1,3% του ΑΕΠ. (2) Επιδίωξη, ως ελάχιστου στόχου, της πολύ περιορισμένης μείωσης του ελλείμματος στο 1,1% του ΑΕΠ το 2002, όπως καθορίζεται στο συντηρητικό σενάριο του προγράμματος σταθερότητας.

Αυστρία: (1) Επίτευξη του στόχου για δημοσιονομικό έλλειμμα ίσο με το 2% του ΑΕΠ το 1999 μέσω του αυστηρού ελέγχου των δημόσιων δαπανών. (2) Υπέρβαση των δημοσιονομικών στόχων του προγράμματος σταθερότητας και διατήρηση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης σε σταθερή πτωτική πορεία. (3) Πραγματοποίηση σημαντικών περικοπών δαπανών.

Πορτογαλία: (1) Επίτευξη του στόχου για δημοσιονομικό έλλειμμα της τάξης του 2% του ΑΕΠ. (2) Στενή παρακολούθηση των τρεχουσών πρωτογενών δαπανών, ιδίως των δαπανών για την υγεία και τους μισθούς των δημόσιων υπαλλήλων. (3) Ταχεία υλοποίηση των προβλεπόμενων στο πρόγραμμα σταθερότητας διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που έχουν άμεσες επιπτώσεις στον προϋπολογισμό. (4) Συνεργασία ιδιωτικών και δημόσιων φορέων στο σύστημα υγειονομικής περίθαλψης και αναθεώρηση των κριτηρίων επιλεξιμότητας για τις συντάξεις.

Φινλανδία: (1) Περαιτέρω αύξηση του δημοσιονομικού πλεονάσματος για να αντιμετωπιστεί η ταχεία γήρανση του πληθυσμού και η επακόλουθη πίεση στους λογαριασμούς του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. (2) Προτεραιότητα στη μείωση του ελλείμματος της κεντρικής διοίκησης. (3) Κάθε περαιτέρω δημοσιονομική εξυγίανση πρέπει να βασίζεται στη μείωση των δημόσιων δαπανών. (4) Αυστηρή τήρηση των προβλεπόμενων στο πρόγραμμα σταθερότητας ετήσια ανώτατα όρια για τις δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης στην περίοδο 2000 έως 2002.

Σουηδία: (1) Διατήρηση των πολιτικών που έχουν εξαγγελθεί, οι οποίες αναμένεται να επιτρέψουν την επίτευξη του δημοσιονομικού στόχου της κυβέρνησης για αύξηση του πλεονάσματος του προϋπολογισμού. (2) Εξασφάλιση της διατήρησης αυστηρού ελέγχου των δαπανών, από τον οποίο εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό οι δημοσιονομικές προοπτικές. (3) Αναζήτηση δυνατοτήτων περαιτέρω μείωσης του φορολογικού βάρους.

Ηνωμένο Βασίλειο: (1) Αυστηρή τήρηση των προγραμματισθέντων επιπέδων δαπανών ώστε να καταστεί δυνατή η τήρηση των δημοσιονομικών κανόνων και του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου για σχεδόν ισοσκελισμένη δημοσιονομική θέση το 1999/2000. (2) Ταχεία λήψη διορθωτικών μέτρων σε περίπτωση ανεξήγητης επιδείνωσης του δημοσιονομικού αποτελέσματος υπό την επίδραση του οικονομικού κύκλου.

	Πλαίσιο 2: Πρόσφατες εξελίξεις στα δημόσια συνταξιοδοτικά συστήματα
B	Για να συμπληρώσουν τις σημαντικές μεταρρυθμίσεις που τέθηκαν σε εφαρμογή το 1997 για τους απασχολούμενους στον ιδιωτικό τομέα, η νέα κυβέρνηση και οι κοινωνικοί εταίροι διερευνούν τις δυνατότητες νέων μεταρρυθμίσεων για τους δημόσιους υπαλλήλους και τους ελεύθερους επαγγελματίες. Σχεδιάζεται επίσης η προώθηση ιδιωτικών συστημάτων συνταξιοδότησης με κεφαλαιοποίηση.
DK	Η μετατροπή του παλαιού αναδιανεμητικού κυρίως καθεστώτος σε ένα με καθεστώς που θα βασίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό στην κεφαλαιοποίηση άρχισε πριν από μερικά χρόνια. Το 1999 μια προσωρινή εισφορά στο ΑΤΡ (καθεστώς επικουρικής ασφάλισης εργαζομένων) της τάξης του 1% του μέσου μισθού κατέστη μόνιμη και επιβλήθηκαν πιο αυστηροί κανόνες πρόωρης συνταξιοδότησης.
D	Η μεταρρύθμιση των συντάξεων ήταν μια από τις πρώτες πολιτικές προτεραιότητες. Οι φορολογικές μεταρρυθμίσεις που συμφωνήθηκαν θα επιτρέψουν την αύξηση των εσόδων από ενεργειακούς φόρους για να αντισταθμιστεί εν μέρει η μείωση του ποσοστού της εισφοράς μισθωτών και εργοδοτών στα συστήματα συνταξιοδότησης. Για το 2000/2001 συμφωνήθηκε επίσης η τιμαριθμοποίηση των συντάξεων των δημόσιων υπαλλήλων με βάση τον πληθωρισμό και όχι πλέον με βάση την εξέλιξη των καθαρών αποδοχών. Ωστόσο, η νέα κυβέρνηση ανέβαλε για δύο χρόνια, εν αναμονή των ουσιαστικών μεταβολών που θα αναγγελθούν το 2000, τις σημαντικές μεταρρυθμίσεις που συμφωνήθηκαν το 1998 και επρόκειτο να εφαρμοζόνταν το 1999.
EL	Το 1998 αναγγέλθηκε μια στρατηγική μεταρρυθμίσεων σε δύο στάδια. Το πρώτο στάδιο είχε κυρίως οργανωτικό χαρακτήρα και περιλάμβανε μέτρα όπως η εισαγωγή ενιαίου αριθμού κοινωνικής ασφάλισης. Το δεύτερο στάδιο απαιτεί μια σημαντική μεταρρύθμιση του δημόσιου συνταξιοδοτικού συστήματος και θα μπορούσε να περιλαμβάνει την εναρμόνιση της ηλικίας συνταξιοδότησης στα διάφορα καθεστώτα, την προσαρμογή σε διατηρήσιμα επίπεδα των ποσοστών των εισφορών και των ορίων επιλεξιμότητας και την εισαγωγή υποχρεωτικών επαγγελματικών συνταξιοδοτικών καθεστώτων. Τα μέτρα του δεύτερου σταδίου δεν έχουν ακόμα αναγγελθεί.
E	Το 1997 αναλήφθηκαν σημαντικές μεταρρυθμίσεις (βάσει του Συμφώνου του Τολέδο του 1995) για να εξασφαλιστεί η διατηρησιμότητα του δημόσιου καθεστώτος συνταξιοδότησης. Νέες μεταρρυθμίσεις έχουν προγραμματιστεί για το 2000. Θα πρέπει να περιλαμβάνουν μέτρα για την αύξηση της πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης και την αποθάρρυνση της πρόωρης συνταξιοδότησης, καθώς και ειδικά καθεστώτα συνταξιοδότησης (π.χ. για τους ελεύθερους επαγγελματίες και τους εργαζομένους στη γεωργία). Το 2000, οι κατώτερες συντάξεις θα αυξηθούν κατά 5,4 έως 16% ανάλογα με το είδος της σύνταξης, αλλά η μέση αύξηση θα υπερβεί ελαφρά μόνο το 5,4%. Το 2000, δημιουργήθηκε ένα αποθεματικό ταμείο κοινωνικής ασφάλισης για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της γήρανσης του πληθυσμού. Το αρχικό ποσό του ισοδυναμεί με το 0,1% του ΑΕΠ και, στο επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας, η Ισπανία ανέλαβε τη δέσμευση να αυξήσει το ποσό αυτό.
F	Μετά την αναβολή των μεταρρυθμίσεων που αποφασίστηκαν το 1997, ο διάλογος μεταξύ των αρχών και των κοινωνικών εταίρων συνεχίζεται με βάση την έκθεση που υποβλήθηκε το 1999 για το σκοπό αυτό. Οι μεταρρυθμίσεις έχουν προγραμματιστεί για το 2000 και ενδέχεται να περιλαμβάνουν μέτρα για την αύξηση της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης, την ενδεχόμενη ευθυγράμμιση των ειδικών καθεστώτων με το "γενικό καθεστώς" και την πιθανή ενίσχυση του αποθεματικού ταμείου της κοινωνικής ασφάλισης που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του προϋπολογισμού του 1998.
IRL	Το Μάιο του 1998, η κυβέρνηση παρουσίασε τις γενικές γραμμές του σχεδίου της για τη δημιουργία ενός πλήρους συστήματος συνταξιοδότησης. Στο πλαίσιο του προϋπολογισμού του 1999, θα διατεθεί ετήσια χορήγηση ίση με το 1% του ΑΕΠ για την προχρηματοδότηση του μελλοντικού κόστους του δημόσιου συνταξιοδοτικού συστήματος. Το αποθεματικό αυτό συμπληρώθηκε με μέρος των εσόδων από την ιδιωτικοποίηση του κρατικού τηλεπικοινωνιακού φορέα. Ένα άλλο μέρος των εσόδων αυτών χρησιμοποιήθηκε για την εξαγορά των μελλοντικών υποχρεώσεων του κράτους όσον αφορά την πληρωμή των συντάξεων των εργαζομένων που απασχολούνταν στην επιχείρηση πριν από την ιδιωτικοποίησή της.
I	Μια σειρά μεταρρυθμίσεων στη δεκαετία του 90, με τελευταία εκείνη του 1997, συνέβαλαν στη σταθεροποίηση μεσοπρόθεσμα της αναλογίας των δαπανών για συντάξεις στο ΑΕΠ, η οποία όμως παραμένει υψηλή. Η κυριότερη αδυναμία των προηγούμενων μεταρρυθμίσεων ήταν οι ιδιαίτερα μεγάλες μεταβατικές περιόδους, η "υπερβολική" γενναιοδωρία τους και η αβεβαιότητα για τις μελλοντικές μεταρρυθμίσεις. Καμία μεταρρύθμιση δεν τέθηκε σε εφαρμογή το 1999.
L	Το 1998 τέθηκαν σε εφαρμογή μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούσαν στην ευθυγράμμιση του συνταξιοδοτικού καθεστώτος των νέων δημόσιων υπαλλήλων με εκείνο του ιδιωτικού τομέα.
NL	Δεδομένου ότι μεγάλο ποσοστό των συντάξεων χρηματοδοτείται ήδη με κεφαλαιοποίηση, η επίπτωση της γήρανσης του πληθυσμού θα αντιμετωπιστεί με μέτρα για τη μείωση του δημόσιου χρέους και για την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης.

A	Εκτεταμένες μεταρρυθμίσεις θεσπίστηκαν το 1993 και, πιο πρόσφατα, το 1998. Οι τελευταίες μεταρρυθμίσεις περιλάμβαναν την παροχή κινήτρων για πρόωρη συνταξιοδότηση, την εισαγωγή πιο αυστηρών όρων επιλεξιμότητας για τις συντάξεις αναπηρίας και την ευθυγράμμιση του καθεστώτος συνταξιοδότησης των δημόσιων υπαλλήλων με το γενικό καθεστώς. Καθιερώθηκε επίσης μια μέθοδος ετήσιας αναπροσαρμογής που επιτρέπει να λαμβάνεται υπόψη η χρηματοοικονομική επίπτωση από την αύξηση του προσδόκιμου ζωής. Ωστόσο, το μέτρο αυτό αναστάλη το 1998 και το 1999 και θα επανεξεταστεί το 2000.
P	Η νέα κυβέρνηση υπέβαλε στα τέλη του 1999 ένα νέο νόμο-πλαίσιο μετά τη δημοσίευση ενός Λευκού Βιβλίου το ίδιο έτος. Αναμένεται ότι οι μεταρρυθμίσεις θα θεσπιστούν εντός του 2000. Μεταξύ άλλων, θα πρέπει να προβλέπουν τη δημιουργία ενός υποχρεωτικού ανταποδοτικού καθεστώτος (δευτερός πυλώνας) και να δώσουν λύση στο πρόβλημα της πρόωρης συνταξιοδότησης.
FIN	Το 1999 επιτεύχθηκε συμφωνία μεταξύ των οργανώσεων της αγοράς εργασίας σχετικά με τα μέτρα για την αύξηση της ηλικίας πρόωρης συνταξιοδότησης και την επέκταση της ενεργούς συμμετοχής. Σε συνδυασμό με ένα σημαντικό πρωτογενές δημοσιονομικό πλεόνασμα, τα μέτρα αυτά θα διευκολύνουν την κάλυψη της αναμενόμενης για τα επόμενα χρόνια αύξησης των δαπανών λόγω της γήρανσης του πληθυσμού. Ανοικτό παραμένει ωστόσο το θέμα της μακροχρόνιας διατηρησιμότητας των υφιστάμενων συστημάτων συνταξιοδότησης του δημόσιου τομέα και ενδέχεται να καταστούν αναγκαίες νέες μεταρρυθμίσεις για τη ριζική αντιμετώπιση των ανισορροπιών.
S	Οι μεταρρυθμίσεις που θεσπίστηκαν το 1998 τίθενται σταδιακά σε ισχύ. Αυξάνουν το βάρος των καθεστώτων με κεφαλαιοποίηση και εισάγουν μια πιο στενή σχέση μεταξύ εισφορών και παροχών. Οι ρήτρες τιμαριθμοποίησης αναπροσαρμόστηκαν.
UK	Οι προβλέψεις που δημοσιεύθηκαν το 1999 εμφανίζουν μια γενικά διατηρήσιμη μακροπρόθεσμα κατάσταση για τα δημόσια οικονομικά του Ηνωμένου Βασιλείου. Εκτεταμένες μεταρρυθμίσεις προτάθηκαν στα τέλη του 1998 και θεσπίστηκαν το 1999. Προβλέπουν ένα "ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα" και την αντικατάσταση του SERPS (καθεστώς κρατικών συντάξεων σε συνάρτηση με το εισόδημα) με μια δεύτερη κατ' αποκοπή σύνταξη.

Πλαίσιο 3: Φορολογικές μεταρρυθμίσεις στις χώρες της ΕΕ					
	Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	Φόροι εισοδήματος φυσικών προσώπων	Φόρος εταιρειών και φόρος εισοδήματος κεφαλαίου	Φόροι κατανάλωσης	Λοιποί φόροι (ενέργεια, περιβάλλον)
B	Μείωση ΕΚΚ, ιδίως για τους χαμηλόμισθους.			Μείωση του ΦΠΑ για τις υπηρεσίες έντασης εργασίας.	
DK¹⁾	Η προσωρινή συνεισφορά στα επικουρικά συνταξιοδοτικά ταμεία γίνεται μόνιμη.	Μείωση των οριακών φορολογικών συντελεστών για τα χαμηλά εισοδήματα.	Απλούστευση των φορολογικών κανόνων για τις συμμετοχές που κατέχονται από ιδιώτες. Επιβολή φόρου 5% στα εισοδήματα συνταξιοδοτικών ταμείων από μετοχές. Προοδευτική μείωση των φορολογικών εκπτώσεων επί υποθηκών (1999-2001).		Αύξηση ενεργειακών φόρων.
D²⁾	Μείωση των ΕΚΚ στο συνταξιοδοτικό σύστημα κατά 0,8 εκατοστιαία μονάδα.	Γενική μείωση της φορολογίας εισοδήματος. Μείωση του κατώτατου οριακού συντελεστή από 25,9% σε 19,9% και του ανώτατου από 53% σε 48,5%. Αύξηση ελάχιστου αφορολόγητου εισοδήματος.	Μείωση φόρου εταιρειών σε 25% (από 40% και 30% αντίστοιχα για τα διανεμηθέντα και τα αδιανεμήτα κέρδη). Μη φορολόγηση υπεραξιών από συμμετοχές κατά την εκχώρησή τους σε άλλες εταιρείες.		Εισαγωγή περιβαλλοντικών φόρων το 1999 και σταδιακή αύξησή τους για τη χρηματοδότηση μειώσεων των ΕΚΚ.
EL	Μείωση εργοδοτικών ΕΚΚ (50%) για τις νέες προσλήψεις.	Μειώσεις φόρων για τα χαμηλά εισοδήματα.	Φορολογικές ελαφρύνσεις για κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου.		
E	Ειδικές μειώσεις ΕΚΚ για συμβάσεις μόνιμης απασχόλησης (0,2% για τους εργοδότες και 0,05% για τους μισθωτούς (2000)).	Μείωση (8%) των ανώτατων οριακών φορολογικών συντελεστών. Αύξηση αφορολόγητου εισοδήματος (1999).	Δεν εφαρμόζεται παρακράτηση στην πηγή για τις κινητές αξίες. Φορολογικά κίνητρα για τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου.		
F	Μείωση εργοδοτικών ΕΚΚ για τους χαμηλούς μισθούς.		Φορολογικά κίνητρα για νέες καινοτόμες εταιρείες.	Μείωση συντελεστών ΦΠΑ για επισκευές και υπηρεσίες σε νοικοκυριά.	Αύξηση περιβαλλοντικών φόρων για τη χρηματοδότηση μειώσεων χρόνου εργασίας
IRL		Μείωση του ανώτατου φορολογικού συντελεστή (46	Φορολογικές ελαφρύνσεις και μείωση του	Αύξηση της έμμεσης φορολογίας στα καπνά.	

		έως 44%) και του κανονικού συντελεστή (24 έως 22%). Αύξηση του αφορολόγητου εισοδήματος.	συντελεστή του φόρου υπεραξιών για τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου.		
I	Μειώσεις ΕΚΚ για τις νέες θέσεις απασχόλησης και για τους χαμηλότερους μισθούς.	Μείωση κατά 1 εκατοστιαία μονάδα του συντελεστή του 2ου φορολογικού κλιμακίου (από 27 σε 26%).	Περισσότερα κίνητρα για τη κεφαλαιοποίηση των κερδών. Κίνητρα για τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου.	Μειωμένοι συντελεστές ΦΠΑ στις υπηρεσίες έντασης εργασίας.	
L				Μείωση συντελεστών ΦΠΑ για ορισμένες υπηρεσίες έντασης εργασίας.	
NL³⁾	Μείωση ΕΚΚ για τους χαμηλότερους μισθούς.	Αύξηση του αφορολόγητου εισοδήματος. Μείωση άμεσης φορολογίας των εισοδημάτων της εργασίας.		Μείωση συντελεστών ΦΠΑ για ορισμένες υπηρεσίες έντασης εργασίας. Αύξηση του ΦΠΑ (κατά 1,5% το 2001).	
P	Εναρμόνιση ΕΚΚ για τους ελεύθερους επαγγελματίες και τους μισθωτούς.				
A		Αύξηση των οικογενειακών επιδομάτων. Μείωση φορολογικών συντελεστών στα μεσαία και χαμηλά εισοδήματα.			
FIN⁴⁾	Μείωση ΕΚΚ.	Μείωση συντελεστών κατά 1,5% εκατοστιαία μονάδα το 1997-99. Νέες μειώσεις το 2000-2003.	Αύξηση συντελεστών από 28% στο 29% το 2000.		Αύξηση ενεργειακών και περιβαλλοντικών φόρων το 1999.
S		Μείωση φόρων εισοδήματος το 1999 και το 2000. Νέες μειώσεις το 2000- 2001.	Μείωση φόρων εταιρειών το 2000. Φορολογικές απαλλαγές το 2000-01. Μερική κατάργηση του φόρου επί των μερισμάτων σε ξένες εταιρείες.		Αύξηση ενεργειακών φόρων το 2000.

UK	Μείωση ΕΚΚ για τα χαμηλότερα εισοδήματα. Μείωση εργοδοτικών ΕΚΚ κατά 0,3% (2001).	Αύξηση αφορολόγου του εισοδήματος για τους εργαζομένους και εγγύηση ελάχιστου εισοδήματος (πίστωση φόρου για οικογένειες εργαζομένων).			Φόροι επί των κλιματικών μεταβολών για τη χρηματοδότηση μειώσεων των ΕΚΚ.
1) Φορολογική μεταρρύθμιση του 1998, γνωστή ως "πακέτο Whitsun", η οποία εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 1998 και θα τεθεί σταδιακά σε εφαρμογή στην περίοδο 1999 - 2002. 2) Νόμος περί φορολογικών ελαφρύνσεων 1999/2000/2002. Νέα ελάφρυνση της φορολογικής πίεσης έχει προγραμματιστεί για το 2003, με μείωση του βασικού συντελεστή στο 17% και του ανώτατου συντελεστή στο 45%. Προβλέπεται επίσης αύξηση των βασικών φορολογικών απαλλαγών. 3) Το πρόγραμμα σταθερότητας των Κάτω Χωρών (επικαιροποίηση 1999) προβλέπει την επανεξέταση του φορολογικού συστήματος έως το 2001. 4) Οι μειώσεις των φόρων εισοδήματος φυσικών προσώπων θα χρηματοδοτηθούν εν μέρει με μια αύξηση του φόρου εισοδήματος κεφαλαίου, του φόρου εταιρειών, καθώς και των ενεργειακών και περιβαλλοντικών φόρων. Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.					

Πλαίσιο 4: Κατά χώρες συστάσεις για τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές προϊόντων το 1999

Βέλγιο: (1) Πρόσδοος στην ενσωμάτωση των οδηγιών για την ενιαία αγορά, ιδίως στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και των μεταφορών. (2) Περαιτέρω άνοιγμα των αγορών στους τομείς δραστηριοτήτων δικτύου: τηλεπικοινωνίες, ταχυδρομεία, ενέργεια και μεταφορές.

Δανία: (1) Ενίσχυση και πιο αυστηρή εφαρμογή των υφιστάμενων κανόνων ανταγωνισμού. (2) Εισαγωγή διαδικασιών υποβολής προσφορών για την παροχή υπηρεσιών κοινής ωφελείας. (3) Υλοποίηση χωρίς καθυστερήσεις των μεταρρυθμίσεων στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας. (4) Νέα επανεξέταση της ελευθέρωσης των ωρών λειτουργίας των καταστημάτων.

Γερμανία: (1) Πρόσδοος στην ενσωμάτωση των μέτρων για την ενιαία αγορά στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων. (2) Περαιτέρω μείωση των κρατικών ενισχύσεων. (3) Εντατικοποίηση των προσπαθειών για την ελευθέρωση των υπηρεσιών, περιλαμβανομένου του λιανικού εμπορίου. (4) Επιτάχυνση των διατυπώσεων καταχώρησης στα μητρώα κατά τη δημιουργία ΜΜΕ.

Ελλάδα: (1) Πρόσδοος στην ενσωμάτωση της νομοθεσίας για την ενιαία αγορά, ιδίως στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων. (2) Συνέχιση των προσπαθειών για την ιδιωτικοποίηση κρατικών επιχειρήσεων. (3) Περαιτέρω μείωση των διοικητικών διατυπώσεων για την καταχώρηση νέων εταιρειών. (4) Ενθάρρυνση των δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης στις επιχειρήσεις.

Ισπανία: (1) Πρόσδοος στην ενσωμάτωση της νομοθεσίας για την ενιαία αγορά, ιδίως στον τομέα των μεταφορών. (2) Μείωση των κρατικών ενισχύσεων σε συγκεκριμένους τομείς. (3) Ελευθέρωση του τομέα του λιανικού εμπορίου. (4) Μείωση του αριθμού των διαδικασιών και του χρόνου που απαιτείται για την καταχώρηση των εταιρειών στα μητρώα. (5) Συνέχιση των προσπαθειών για την προώθηση της βιομηχανικής καινοτομίας. (6) Ενίσχυση της πολιτικής ανταγωνισμού.

Γαλλία: (1) Πρόσδοος στην ενσωμάτωση των οδηγιών για την ενιαία αγορά, ιδίως στον τομέα των τηλεπικοινωνιών. (2) Περιορισμός των κρατικών ενισχύσεων για τη διάσωση και αναδιάρθρωση επιχειρήσεων και μεγαλύτερη έμφαση στα οριζόντια μέτρα. (3) Επίτευξη ταχύτερης προόδου στην ελευθέρωση των δραστηριοτήτων δικτύου, ιδίως στον τομέα της ενέργειας. (4) Στενή παρακολούθηση των μέτρων για την απλούστευση των διατυπώσεων και ενθάρρυνση της καινοτομίας.

Ιρλανδία: (1) Ταχύτερη κάλυψη της υστέρησης στη ενσωμάτωση της νομοθεσίας για την ενιαία αγορά, ιδίως στον τομέα των μεταφορών. (2) Εξουσιοδότηση της αρμόδιας για τον ανταγωνισμό αρχής να εφαρμόζει τα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ. (3) Προετοιμασία πρωτοβουλιών για την προώθηση του ανταγωνισμού στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, της ηλεκτρικής ενέργειας και της προμήθειας φυσικού αερίου, καθώς και στους τομείς των εσωτερικών και διεθνών μεταφορών. (4) Ενθάρρυνση των κεφαλαιών επιχειρηματικού κινδύνου, των τοπικών πρωτοβουλιών στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης και συμμετοχή του κράτους στην προώθηση των δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης.

Ιταλία: (1) Πρόσδοος στην ενσωμάτωση της νομοθεσίας για την ενιαία αγορά, ιδίως σε τομείς όπως οι μεταφορές και οι δημόσιες συμβάσεις. (2) Μείωση των κρατικών ενισχύσεων σε τομείς άλλους από τη γεωργία και βελτίωση της συνολικής σύνθεσης των ενισχύσεων αυτών. (3) Εντατικοποίηση της ελευθέρωσης στον τομέα των μεταφορών. (4) Μείωση του αριθμού των διαδικασιών και του χρόνου που απαιτείται για την καταχώρηση μιας εταιρείας.

Λουξεμβούργο: (1) Επιτάχυνση της ενσωμάτωσης των κανονισμών για την ενιαία αγορά, ιδίως στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και των μεταφορών. (2) Αξιολόγηση της αναγκαιότητας και της αποτελεσματικότητας των περιφερειακών ενισχύσεων. (3) Εξέταση της κατάργησης του συστήματος ρύθμισης των τιμών και στρέψη προς μια πιο ενεργητική πολιτική ανταγωνισμού.

Κάτω Χώρες: (1) Επιτάχυνση της ενσωμάτωσης των κανονισμών για την ενιαία αγορά, ιδίως στον τομέα των μεταφορών. (2) Στενή παρακολούθηση της εφαρμογής των μέτρων για την ενίσχυση του ανταγωνισμού και κατάργηση των ρυθμιστικών εμποδίων στην δημιουργία νέων καινοτόμων επιχειρήσεων. (3) Επιτάχυνση της ελευθέρωσης στον τομέα των δημόσιων μεταφορών. (4) Επανεξέταση της επίπτωσης των χωροταξικών ρυθμίσεων στην αποτελεσματική λειτουργία του τομέα του λιανικού εμπορίου.

Αυστρία: (1) Επιτάχυνση της ενσωμάτωσης των οδηγιών για την ενιαία αγορά στον τομέα των μεταφορών και των δημόσιων συμβάσεων. (2) Επιτάχυνση της μεταρρύθμισης του νόμου του 1998 για τις συμπράξεις και της δημιουργίας ανεξάρτητης Επιτροπής Συμπράξεων. (3) Συνέχιση της μεταρρύθμισης των δημόσιων υπηρεσιών και επιτάχυνση της διαδικασίας ελευθέρωσης των υπηρεσιών κοινής ωφελείας. (4) Διερεύνηση των δυνατοτήτων για περαιτέρω ελευθέρωση των ωρών λειτουργίας των καταστημάτων. (5) Συνέχιση και επέκταση των πρωτοβουλιών για την απλούστευση των διατυπώσεων για τη σύσταση νέων επιχειρήσεων. (6) Επίτευξη του στόχου για αύξηση των δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη.

Πορτογαλία: (1) Επιτάχυνση της ενσωμάτωσης των κανονισμών για την ενιαία αγορά, ιδίως στους τομείς των δημόσιων συμβάσεων, των τηλεπικοινωνιών και των μεταφορών. (2) Περιορισμός των ενισχύσεων για αναδιάρθρωση και των ενισχύσεων υπέρ ειδικών τομέων. (3) Εναρμόνιση των αντιμονοπωλιακών διατάξεων με την κοινοτική νομοθεσία. (4) Συνέχιση της ελευθέρωσης στους τομείς δραστηριοτήτων δικτύου. (5) Αναθεώρηση της νομοθεσίας για τη χορήγηση άδειας λειτουργίας σε μεγάλα καταστήματα λιανικής πώλησης. (6) Ελάττωση των διοικητικών διατυπώσεων για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων. (7) Προώθηση της καινοτομίας.

Φινλανδία: (1) Εξουσιοδότηση των εθνικών αρχών να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ. (2) Στενή παρακολούθηση των τομέων στους οποίους οι δημόσιες επιχειρήσεις ανταγωνίζονται με τις ιδιωτικές και συνέχιση των προσπαθειών για τη δημιουργία ανταγωνιστικού περιβάλλοντος στους τομείς αυτούς.

Σουηδία: (1) Εξουσιοδότηση των αρμόδιων για τον ανταγωνισμό σουηδικών αρχών να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ. (2) Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα. (3) Λήψη πρόσθετων μέτρων για την αύξηση του ανταγωνισμού, την αποφυγή δεσποζουσών θέσεων στην αγορά και τη διευκόλυνση της εισόδου νέων ανταγωνιστών στις αγορές υπηρεσιών κοινής ωφελείας. (4) Αναθεώρηση των ρυθμίσεων που περιορίζουν τον ανταγωνισμό στον τομέα του λιανικού εμπορίου.

Ηνωμένο Βασίλειο: (1) Βελτίωση της ενσωμάτωσης της νομοθεσίας για την ενιαία αγορά, ιδίως στον τομέα των μεταφορών. (2) Αυστηρή εφαρμογή της νέας νομοθεσίας για την ενίσχυση των εξουσιών του Office of Fair Trading. (3) Προσαρμογή των φορολογικών διαρθρώσεων προς όφελος των ΜΜΕ.

Πλαίσιο 5: Διαφορές στα επίπεδα τιμών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ

Η διασπορά των τιμών μεταξύ των κρατών μελών (όπως μετράται από το συντελεστή μεταβολής των τιμών) μειώθηκε στην περίοδο πριν από την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, από 20,1% το 1985 σε 16,2% το 1993. Στην περίοδο 1993-1997 η σύγκλιση των τιμών επιβραδύνθηκε, εν μέρει λόγω των συναλλαγματικών διακυμάνσεων. Το 1997, η διασπορά των τιμών ανερχόταν σε 14,8%. Το ποσοστό αυτό βασίζεται στα επίπεδα των σχετικών τιμών περιλαμβανομένου του φόρου προστιθέμενης αξίας και των έμμεσων φόρων κατανάλωσης. Το αντίστοιχο ποσοστό με βάση τα επίπεδα των σχετικών τιμών εκτός έμμεσων φόρων ανερχόταν σε 13,7% και επομένως υπερβαίνει τη διασπορά των τιμών στις ΗΠΑ, η οποία ανήλθε στο 11%.

Το 1997, τα επίπεδα των τιμών ήταν γενικά υψηλά στις βόρειες χώρες, στη Γερμανία, τη Γαλλία και το Λουξεμβούργο, αλλά σχετικά χαμηλά στις νότιες χώρες (βλέπε πίνακα κατωτέρω). Οι διαφορές αυτές εξηγούνται εν μέρει από μακροοικονομικούς παράγοντες όπως η εξέλιξη των συναλλαγματικών ισοτιμιών, τα επίπεδα διαβίωσης και το βάρος της έμμεσης φορολογίας. Στη διαμόρφωσή τους όμως ενδέχεται να συνέβαλαν και άλλοι παράγοντες με πιο μικροοικονομικό χαρακτήρα όπως το άνοιγμα στο διεθνή ανταγωνισμό και η πρόωμη ελευθέρωση των υπηρεσιών κοινής ωφελείας. Για να εξουδετερωθεί η επίδραση ορισμένων μακροοικονομικών παραγόντων, το διάγραμμα παρουσιάζει μια ανάλυση παλινδρόμησης για τα προ φόρων επίπεδα τιμών σε σχέση με το κατά κεφαλή ΑΕΠ στα κράτη μέλη. Στις χώρες που βρίσκονται πάνω από την εκτιμηθείσα γραμμή παλινδρόμησης τα προ φόρων επίπεδα τιμών ήταν υψηλότερα από εκείνα που θα μπορούσαν να αναμένονται με βάση τα επίπεδα διαβίωσης τους. Αυτό είναι ιδιαίτερα προφανές στη Σουηδία και τη Φινλανδία. Το αντίθετο ισχύει για τις χώρες κάτω από τη γραμμή παλινδρόμησης.

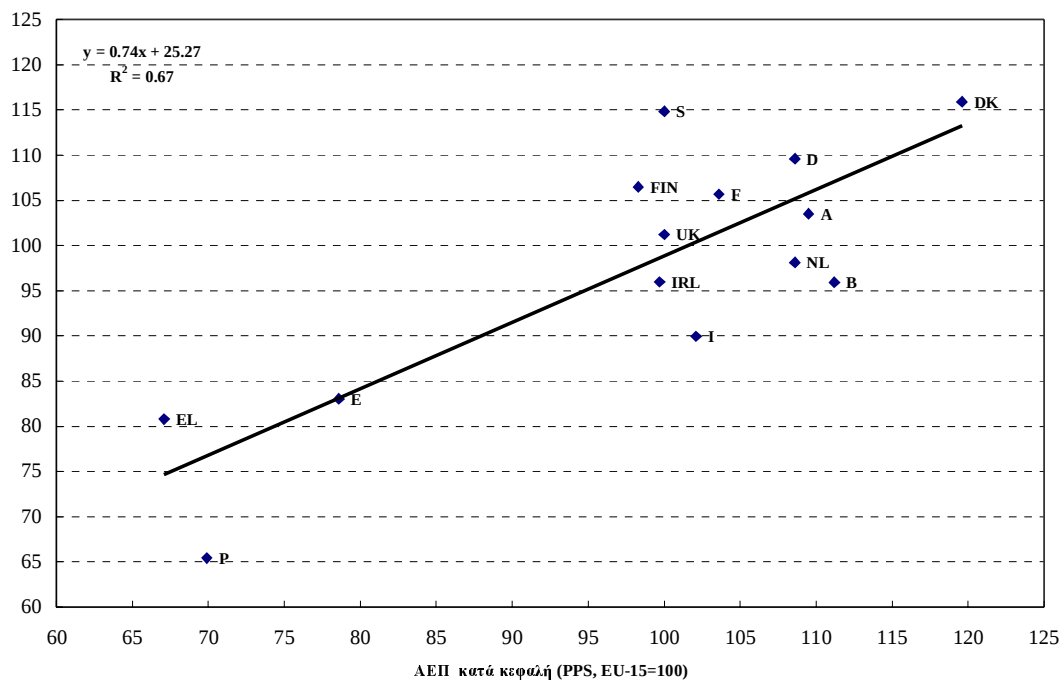
Σχετικά επίπεδα τιμών στα Κράτη-μέλη της ΕΕ (1997, EU-15=100)

	Συνολικά επίπεδα τιμών συμπερ. των φόρων	Συνολικά επίπεδα τιμών εκτός φόρων	ΑΕΠ κατά κεφαλή σε τρέχουσες τιμές (PPS)
B	98	96	111
DK	121	116	120
D	108	110	109
E	81	83	79
EL	80	81	67
F	108	106	104
IRL	96	96	100
I	90	90	102
L	108	111	168
NL	98	98	109
A	104	104	110
P	65	65	70
FIN	109	106	98
S	120	115	100
UK	100	101	100
EU-15 διασπορά τιμών ¹	14.8%	13.7%	n.a.

¹ Όπως μετράται από το συντελεστή της μεταβολής των δεικτών του επιπέδου τιμών.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Σύνολο κά επίπεδα π μών (εκτός φάρα) κα επίπεδα ζαής (1997)

Πλαίσιο 6: Ελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας

Ο τομέας της ηλεκτρικής ενέργειας στην Κοινότητα αντιπροσωπεύει το 2% περίπου του ΑΕΠ, το ένα πέμπτο της τελικής ζήτησης ενέργειας (το ήμισυ εάν εξαιρεθεί ο τομέας των μεταφορών), και έχει κύκλο εργασιών ύψους 165 δισεκατ. ευρώ.

Η ελευθέρωση της κοινοτικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στο πλαίσιο της οδηγίας 96/92 άρχισε το Φεβρουάριο του 1999. Η Ελλάδα τυγχάνει διευκόλυνσης. Δύο άλλα κράτη μέλη – Βέλγιο και Ιρλανδία – έλαβαν παρέκκλιση ενός έτους και επομένως έχουν ήδη αρχίσει να ελευθερώνουν την αγορά τους. Λόγω καθυστερήσεων στη μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό τους δίκαιο, η Γαλλία και το Λουξεμβούργο βρίσκονται σε κατάσταση *de facto* παρέκκλισης.

Η οδηγία απαιτεί το προσθετικό άνοιγμα στον ανταγωνισμό ενός αυξανόμενου μέρους της εθνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, από 26% περίπου το 1998 στο 30% το 2000 και σε 35% περίπου έως το 2003). Η Επιτροπή θα επανεξετάσει την κατάσταση τα επόμενα χρόνια και θα μπορεί να προτείνει περαιτέρω μέτρα ελευθέρωσης με ισχύ από το 2006. Στην πράξη, σε πολλά κράτη μέλη η ελευθέρωση υπερβαίνει ήδη τις ελάχιστες απαιτήσεις της οδηγίας: στη Γερμανία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, όλοι οι πελάτες μπορούν να επιλέγουν ελεύθερα τον προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας. Στις τελευταίες τρεις χώρες, η ελευθέρωση άρχισε πριν από τη θέσπιση της κοινοτικής νομοθεσίας.

Η ελευθέρωση της κοινοτικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας γίνεται υπό συνθήκες μακροχρόνιας κάμψης των τιμών που συνδέεται άμεσα με τη μείωση του κόστους της ενέργειας και με τις τεχνολογικές προόδους στην ηλεκτροπαραγωγή. Η πτωτική τάση των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας συνεχίστηκε στο πρώτο εξάμηνο του 1999, παρά την ανάκαμψη των τιμών του πετρελαίου: στα περισσότερα κράτη μέλη, οι μέσες τιμές που τιμολογούνται στη βιομηχανία μειώθηκαν κατά τουλάχιστον 3% σε σύγκριση με τους προηγούμενους δώδεκα μήνες. Παρόλο που είναι ακόμα πολύ νωρίς για να εκτιμηθεί οριστικά η επίπτωση της ελευθέρωσης στις τιμές που εφαρμόζονται στους καταναλωτές, η εμπειρία του Ηνωμένου Βασιλείου παρέχει ήδη ορισμένες ενδείξεις για τις εξελίξεις που μπορούν να αναμένονται: όταν η πλήρης ελευθέρωση της αγοράς τέθηκε σε ισχύ το 1999, όλοι οι διανομείς μείωσαν τις τιμές τους για να προσελκύσουν νέους πελάτες.

Η εμπειρία του Ηνωμένου Βασιλείου δείχνει επίσης ότι ενδέχεται να αποδειχθούν αβάσιμες οι ανησυχίες ότι μια μείωση της τιμής της ηλεκτρικής ενέργειας θα αυξήσει τα επίπεδα της ρύπανσης. Οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μειώθηκαν απότομα όταν οι νέοι σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής με φυσικό αέριο τέθηκαν σε λειτουργία και αντικατέστησαν τους παλαιότερους σταθμούς με άνθρακα που προκαλούσαν πολύ μεγαλύτερες ζημιές στο περιβάλλον. Στην πραγματικότητα, επιζήμια για το περιβάλλον δεν ήταν η ελευθέρωση αλλά μάλλον η παρέμβαση του κράτους για την προστασία της εθνικής βιομηχανίας άνθρακα. Ωστόσο, η Επιτροπή συνεχίζει να παρακολουθεί τον αντίκτυπο της ελευθέρωσης στο περιβάλλον και εκπονεί ήδη μια μελέτη που θα προσδιορίσει τις πιθανές επιπτώσεις της, λαμβανομένης ιδίως υπόψη της διεύρυνσης της Κοινότητας.

Ωστόσο, για να καταστεί δυνατή η δημιουργία μιας πραγματικά πανευρωπαϊκής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος στον καθορισμό των τιμών μεταφοράς, ιδίως για τις διασυνοριακές ροές ηλεκτρικής ενέργειας. Η Επιτροπή εξακολουθεί να συνεργάζεται με τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές και τους φορείς του τομέα, στο πλαίσιο του Φόρουμ της Φλωρεντίας για τις ευρωπαϊκές κανονιστικές ρυθμίσεις για να επιτύχει μια ικανοποιητική συμφωνία στο θέμα αυτό.

Πλαίσιο 7: Μεταφορές

Ακόμα και εάν δεν ληφθεί υπόψη ο σημαντικός όγκος των μεταφορών που πραγματοποιούν για ίδιο λογαριασμό οι επιχειρήσεις και οι ιδιώτες, ο ετήσιος κύκλος εργασιών του τομέα των μεταφορών στην ΕΕ υπερβαίνει κατά πολύ τα 500 δισεκατ. ευρώ (βλέπε πίνακα). Είναι επομένως σαφές ότι στον τομέα των μεταφορών υπάρχουν σημαντικά αναξιοποίητα περιθώρια βελτίωσης της οικονομικής αποτελεσματικότητας, στο βαθμό μάλιστα που ο τομέας αυτός εξακολουθεί να υπόκειται σε αυστηρές ρυθμίσεις. Η απελευθέρωση και η βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς συνεχίζονται, με αργούς όμως ρυθμούς.

Μπορεί να θεωρηθεί ότι ο τομέας των οδικών μεταφορών έχει σε μεγάλο βαθμό ελευθερωθεί και, μετά την κατάργηση και των τελευταίων περιορισμών στις ενδομεταφορές, χαρακτηρίζεται πλέον από υψηλό βαθμό διασυνοριακού ανταγωνισμού. Ωστόσο, στην Ελλάδα, την Ιταλία και την Ισπανία οι τιμολογιακοί περιορισμοί στις εγχώριες μεταφορές έχουν αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό. Εξάλλου, η αυξανόμενη σημασία των διασυνοριακών οδικών μεταφορών καθιστά ακόμα πιο επιτακτική την ανάγκη να περιοριστεί, όπως προβλεπόταν και στην πρόταση της Επιτροπής για τη φορολογία της ενέργειας, ο επιζήμιος δυνητικά φορολογικός ανταγωνισμός που αντικατοπτρίζεται στις αποκλίσεις στη φορολογία των καυσίμων ντίζελ. Την ανάγκη αυτή κατέδειξε σαφώς το γεγονός ότι το Ηνωμένο Βασίλειο εγκατέλειψε την πρόσθετη φορολογική επιβάρυνση στα καύσιμα μετά τις διαμαρτυρίες των φορέων του τομέα των οδικών μεταφορών. Πρέπει επίσης να προσδιοριστεί ο βαθμός στον οποίο είναι αναγκαία μια μεγαλύτερη εναρμόνιση των ρυθμίσεων για τις ώρες εργασίας και των φόρων που βαρύνουν τις οδικές μεταφορές.

Κύκλος εργασιών ανά είδος μεταφορικού μέσου 1995 (€ δισεκατομμύρια)

	Σιδηρό- δρομοί	Άλλες επίγειες μεταφορές	Θαλάσσιες μεταφορές	Αερο- μεταφορές	Βοηθητικές μεταφορές	Σύνολο μεταφορών
B	1.54	8.49	1.60	2.46	12.59	26.68
DK	1.05	2.98	4.42	1.37	3.71	13.53
D	10.20	35.80	3.78	7.78	49.42	106.98
E	2.40	14.00	2.00	6.00	13.00	37.40
EL	0.10	4.41	4.15	1.53	3.13	13.32
F	8.00	30.30	3.24	9.96	24.22	75.72
IRL	0.50	1.50	0.20	0.40	0.32	2.92
I	6.40	22.70	3.46	9.37	23.48	65.31
L	0.08	0.40	0.04	0.50	0.25	1.27
NL	2.36	8.91	4.05	5.04	7.67	28.03
A	1.52	6.02	0.22	1.41	8.15	17.32
P	0.29	2.37	1.30	1.63	4.93	10.52
FIN	0.54	3.30	1.69	1.15	3.00	9.68
S	1.30	7.56	2.72	2.04	9.59	23.21
UK	9.07	24.57	4.44	15.06	32.09	85.23
EU-15	45.35	173.31	37.31	65.60	195.55	517.12

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Στον τομέα των δημόσιων αστικών συγκοινωνιών, οι τοπικές διοικήσεις προσφεύγουν σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό σε διαδικασίες υποβολής προσφορών για την παραχώρηση της εκμετάλλευσης δικτύων συγκοινωνιών τους, επιτυγχάνοντας έτσι ουσιαστική μείωση του κόστους και των επιχορηγήσεων, όπως στο Ηνωμένο Βασίλειο και τη Δανία. Σε ορισμένες όμως περιπτώσεις η αυστηρή τήρηση των δημοσιονομικών περιορισμών οδήγησε σε αύξηση των τιμών των εισιτηρίων και σε μείωση του αριθμού των δρομολογίων.

Οι αεροπορικές μεταφορές συνεχίζουν να αυξάνονται με ταχύ ρυθμό. Οι τιμές σημείωσαν ελαφρά μείωση υπό την επίδραση των συνεχιζόμενων προσαρμογών μετά τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς αεροπορικών μεταφορών τον Απρίλιο 1997. Ωστόσο, οι υπηρεσίες αεροπορικών μεταφορών προς τρίτες χώρες εξακολουθούν να διέπονται από διμερείς συμφωνίες που περιορίζουν τα πλεονεκτήματα της ενιαίας αγοράς. Από την άποψη αυτή, η διαπραγματευτική θέση της ΕΕ για την απόκτηση πρόσβασης στη σημαντική αγορά των ΗΠΑ είναι εξαιρετικά ασθενής, εφόσον τα κράτη μέλη προτίμησαν να διαπραγματευτούν σε διμερή βάση με τις ΗΠΑ. Οι συμφωνίες "ανοικτών ουρανών" που συνάφθηκαν έτσι στρεβλώνουν τον εσωτερικό ανταγωνισμό μεταξύ κοινοτικών

αερομεταφορέων και θέτουν σε κίνδυνο την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Επιπλέον, δεν επιτρέπουν γενικά την πραγματοποίηση πτήσεων εντός της άλλης χώρας, ενώ παρέχουν απεριόριστα δικαιώματα εκμετάλλευσης πτήσεων μεταξύ της άλλης χώρας και τρίτων χωρών. Λόγω των ιδιαίτερα μεγάλων αποκλίσεων μεταξύ των μεριδίων στις εσωτερικές και στις εξωτερικές πτήσεις, το συνολικό αποτέλεσμα των συμφωνιών ανοικτών ουρανών είναι αρνητικό: οι Αμερικανοί έχουν πρόσβαση στο 80% σχεδόν της ευρωπαϊκής αγοράς, ενώ οι Ευρωπαίοι δεν μπορούν να εισέλθουν παρά μόνο στο 20% της αμερικανικής αγοράς. Η Επιτροπή άσκησε προσφυγή στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά οκτώ κρατών μελών που υπέγραψαν παρόμοιες συμφωνίες αεροπορικών μεταφορών κατά παράβαση της κοινοτικής νομοθεσίας περί ανταγωνισμού. Επιπλέον, ο έλεγχος της εναέριας κυκλοφορίας δεν έχει ακόμα ενοποιηθεί, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται όλο και μεγαλύτερες καθυστερήσεις. Τέλος, παρόλο που καλύπτει ο ίδιος το κόστος των υποδομών του, ο τομέας των αεροπορικών μεταφορών επωφελείται σαφώς από ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση σε σχέση με τα άλλα μέσα μεταφοράς, εφόσον σε μεγάλο βαθμό απαλλάσσεται από τις επιβαρύνσεις που σχετίζονται ειδικά με τις μεταφορές ή με την προστασία του περιβάλλοντος (όπως οι φόροι επί των καυσίμων) ή από γενικούς φόρους (όπως ο ΦΠΑ). Επίσης, προβληματική παραμένει η διακριτική φορολογική μεταχείριση σε ορισμένα κράτη μέλη των εγχώριων πτήσεων σε σχέση με τις ενδοκοινοτικές, από πλευράς φόρου προστιθέμενης αξίας. Ωστόσο, ένα πρώτο βήμα προς την εναρμόνιση έγινε με την κατάργηση των καταστημάτων αφορολόγητων ειδών που επιδοτούσαν έμμεσα τις αεροπορικές μεταφορές.

Ο τομέας των σιδηροδρομικών μεταφορών εξακολουθεί να παρουσιάζει αναπτυξιακή υστέρηση σε σχέση με τους άλλους τομείς μεταφορών και να χάνει μερίδια αγοράς. Η έλλειψη αποτελεσματικότητας είναι σημαντική στον τομέα αυτό, η εισαγωγή νέων τεχνολογιών γίνεται με αργούς ρυθμούς, ενώ οι υπηρεσίες προγραμματίζονται και παρέχονται σχεδόν εξ ολοκλήρου σε εθνική βάση. Τα κράτη μέλη προσπαθούν πλέον να βασίσουν την εκμετάλλευση των σιδηροδρόμων τους σε κριτήρια καθαρά επιχειρηματικής λογικής και να περιορίσουν τις επιχορηγήσεις, όπως καταδεικνύεται ιδίως από τις προσπάθειες για περιορισμό του κόστους μέσω σημαντικών μειώσεων προσωπικού. Ωστόσο, με την εξαίρεση του Ηνωμένου Βασιλείου, η εκμετάλλευση των σιδηροδρόμων γίνεται πάντα από το κράτος.

Ένα σημαντικό βήμα έγινε στο Συμβούλιο των Υπουργών Μεταφορών του Δεκεμβρίου 1999, στο οποίο επιτεύχθηκε συμφωνία μεταξύ των κρατών μελών για μια δέσμη μέτρων υπέρ των σιδηροδρομικών μεταφορών. Με τα μέτρα αυτά αντιμετωπίζονται ορισμένα από τα θέματα που σχετίζονται με την εκμετάλλευση των σιδηροδρομικών υποδομών και επεκτείνονται τα δικαιώματα πρόσβασης για να επιτραπεί σε επιχειρήσεις άλλων κρατών μελών να παρέχουν υπηρεσίες διεθνών μεταφορών εμπορευμάτων σε ένα Διευρωπαϊκό Δίκτυο Σιδηροδρομικών Εμπορευματικών Μεταφορών, περιλαμβανομένης της χρήσης των υποδομών αυτών κατά τρόπο που να παρέχει πρόσβαση στον τελικό πελάτη.

Πλαίσιο 8: Κατά χώρες συστάσεις για τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις κεφαλαιαγορές το 1999

Ελλάδα: Προώθηση της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων με την περαιτέρω ανάπτυξη των αγορών κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου και την επέκταση του χρηματιστηρίου.

Ιρλανδία: Συνέχιση της θέσπισης μέτρων για τη δημιουργία κινήτρων για την ανάπτυξη των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου και την τόνωση των τοπικών δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης.

Αυστρία: Λήψη μέτρων για την ανάπτυξη και τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου.

Πορτογαλία: Ανάπτυξη της αγοράς κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου και βελτίωση του πλαισίου των καινοτόμων δραστηριοτήτων.

Ηνωμένο Βασίλειο: Προσαρμογή των φορολογικών διαρθρώσεων προς όφελος των ΜΜΕ και τροποποίηση της νομοθεσίας για την αφερεγγυότητα και την πτώχευση κατά τρόπο ώστε να εξασφαλιστεί ότι ένα μεγαλύτερο μέρος των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου διατίθεται για τη στήριξη επιχειρήσεων στα πρώτα στάδια ανάπτυξής τους.

Πλαίσιο 9: Κατά χώρες συστάσεις για τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές εργασίας το 1999

Βέλγιο: (1) Περισσότερες προσπάθειες για επανένταξη άνεργων ανηλίκων. (2) Επανεξέταση της διάρκειας καταβολής επιδομάτων και των απαιτήσεων διαθεσιμότητας. (3) Αναθεώρηση της νομοθεσίας για την προστασία της απασχόλησης των υπαλλήλων γραφείου. (4) Ενθάρρυνση των ρητρών περιφερειακού χαρακτήρα σε μισθολογικές συμφωνίες.

Δανία: (1) Αύξηση της προσφοράς εργασίας, π.χ. με μεταρρυθμίσεις στα καθεστώτα επιδομάτων. (2) Αξιολόγηση της φορολογικής μεταρρύθμισης ενόψει της μείωσης του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας. (3) Επανεξέταση του καθεστώτος αδειών.

Γερμανία: (1) Αναθεώρηση των καθεστώτων επιδομάτων και προνοίας. (2) Συνέχιση των μειώσεων του φόρου εισοδήματος και του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας, ιδίως στα χαμηλότερα κλίμακα της μισθολογικής κλίμακας. (3) Αξιολόγηση της νομοθεσίας για την προστασία της απασχόλησης στις ΜΜΕ.

Ελλάδα: (1) Ενίσχυση των προληπτικών μέτρων και μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος και της κατάρτισης. (2) Ενθάρρυνση της χρήσης νέων συμβάσεων εργασίας κατά μερική απασχόληση και της εφαρμογής πιο ευέλικτων ωραρίων εργασίας.

Ισπανία: (1) Στροφή από τις παθητικές στις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας, με ιδιαίτερη έμφαση στην κατάρτιση και την εκπαίδευση. (2) Συνέχιση των προσπαθειών για τη μείωση του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας και την αποθάρρυνση της πρόωρης συνταξιοδότησης. (3) Ενίσχυση των πρόσφατων συμφωνιών για τη μείωση τους κόστους των απολύσεων. (4) Προσαρμογή των μισθολογικών εξελίξεων ώστε να αντικατοπτρίζουν τις διαφορές παραγωγικότητας.

Γαλλία: (1) Αναθεώρηση του καθεστώτος επιδομάτων ανεργίας και της νομοθεσίας για την προστασία της απασχόλησης. (2) Συνέχιση της πολιτικής των φορολογικών μειώσεων στα χαμηλότερα κλίμακα της μισθολογικής κλίμακας και προώθηση της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης στον τομέα των υπηρεσιών. (3) Παρακολούθηση της εισαγωγής της εβδομάδας των 35 ωρών.

Ιρλανδία: (1) Συνέχιση μιας ισόρροπης προσέγγισης που θα συνδυάζει τόσο προληπτικά όσο και ενεργητικά μέτρα, αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των μακροχρόνιων ανέργων και των ανειδίκευτων εργαζομένων σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. (2) Συνέχιση των συγκρατημένων μισθολογικών αυξήσεων με την προσχώρηση στο κοινωνικό σύμφωνο. (3) Αποφυγή των δυνητικά αρνητικών επιπτώσεων από τον καθορισμό του ελάχιστου μισθού σε πολύ υψηλά επίπεδα.

Ιταλία: (1) Διεύρυνση του πεδίου των ενεργητικών μέτρων για την αγορά εργασίας. (2) Συνέχιση των προσπαθειών για ελάφρυνση της φορολογικής επιβάρυνσης της εργασίας. (3) Αναθεώρηση των καθεστώτων επιδομάτων προκειμένου να περιοριστούν οι μεταφορές σε συνταξιοδοτικά και άλλα καθεστώτα. (4) Ενθάρρυνση της έγκαιρης ενεργοποίησης και προσαρμογή των επιδομάτων ανεργίας για να εξασφαλιστεί η αύξηση της προσφοράς εργασίας και της κινητικότητας της εργασίας. (5) Αναθεώρηση της νομοθεσίας για την προστασία της απασχόλησης. (6) Ενθάρρυνση των τριμερών τοπικών συμφωνιών στο Νότο για την αύξηση της ευελιξίας σε συνάρτηση με την παραγωγικότητα της εργασίας.

Λουξεμβούργο: Εστίαση των μεταρρυθμιστικών προσπαθειών στο χαμηλό ποσοστό απασχόλησης των γυναικών και των ηλικιωμένων εργαζομένων μέσω, μεταξύ άλλων, της επέκτασης της κατάρτισης κατά την απασχόληση στις επιχειρήσεις και της δημιουργίας νέων κέντρων παιδικής φροντίδας.

Κάτω Χώρες: (1) Συνέχιση των προσπαθειών για τη μείωση της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης της εργασίας, ιδίως για τους χαμηλόμισθους. (2) Νέες προσπάθειες για να εξασφαλιστεί ότι τα συστήματα επιδομάτων και προνοίας παρέχουν επαρκή κίνητρα για την αποδοχή προσφορών εργασίας.

Αυστρία: (1) Αναθεώρηση των όρων πρόωρης συνταξιοδότησης, βελτίωση των κινήτρων για εργασία και εκσυγχρονισμός της οργάνωσης της εργασίας. (2) Ειδική προσοχή στους ανειδίκευτους και χαμηλόμισθους εργαζομένους.

Πορτογαλία: (1) Μεταρρύθμιση του συστήματος επιδομάτων κατά τρόπο ώστε να παρέχονται επαρκή κίνητρα για την αποδοχή προσφορών εργασίας και τη συμμετοχή σε ενεργητικά μέτρα. (2) Συνέχιση των πρόσφατων πολιτικών για την ενίσχυση της ευελιξίας στην αγορά εργασίας.

Φινλανδία: (1) Μείωση της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης της εργασίας. (2) Αύξηση της διαθεσιμότητας για εργασία, αύξηση της αποτελεσματικότητας κατά την αναζήτηση εργασίας και βελτίωση των κινήτρων για αποδοχή προσφορών εργασίας στο πλαίσιο του συστήματος επιδομάτων. (3) Αναθεώρηση των όρων πρόωρης συνταξιοδότησης.

Σουηδία: (1) Μείωση του συνολικού αριθμού των συμμετεχόντων και εστίαση των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας σε πιο συγκεκριμένους στόχους, αυξάνοντας παράλληλα το βάρος της κατάρτισης στις πολιτικές αυτές. (2) Περαιτέρω μείωση των φόρων που βαρύνουν την εργασία, με προτεραιότητα στους εργαζομένους σε χαμηλά ή μέσα μισθολογικά κλίμακα. (3) Πιο λεπτομερής αναθεώρηση των καθεστώτων επιδομάτων και προνοίας.

Ηνωμένο Βασίλειο: (1) Συνέχιση των προσπαθειών για τη μείωση των οριακών φορολογικών συντελεστών που εφαρμόζονται πραγματικά στους χαμηλόμισθους εργαζομένους. (2) Αντιμετώπιση των περιφερειακών αποκλίσεων στα επίπεδα ανεργίας και καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**περί της εφαρμογής των γενικών προσανατολισμών
οικονομικής πολιτικής του έτους 1999**

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

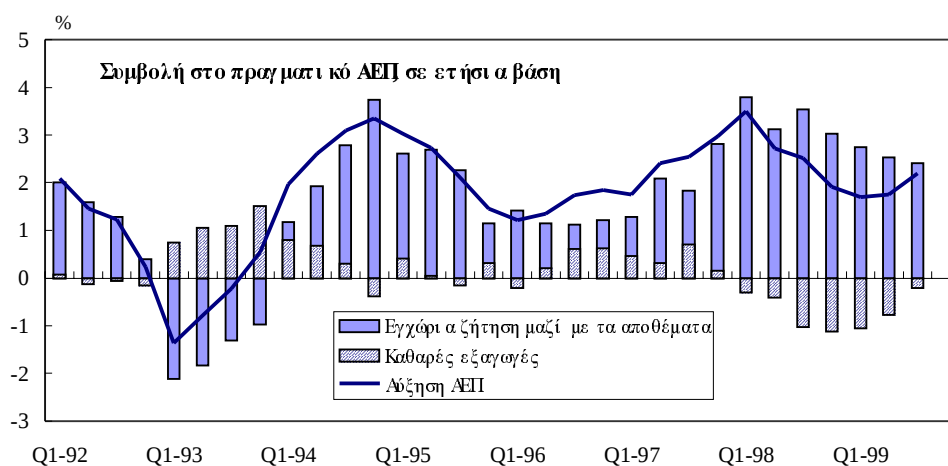
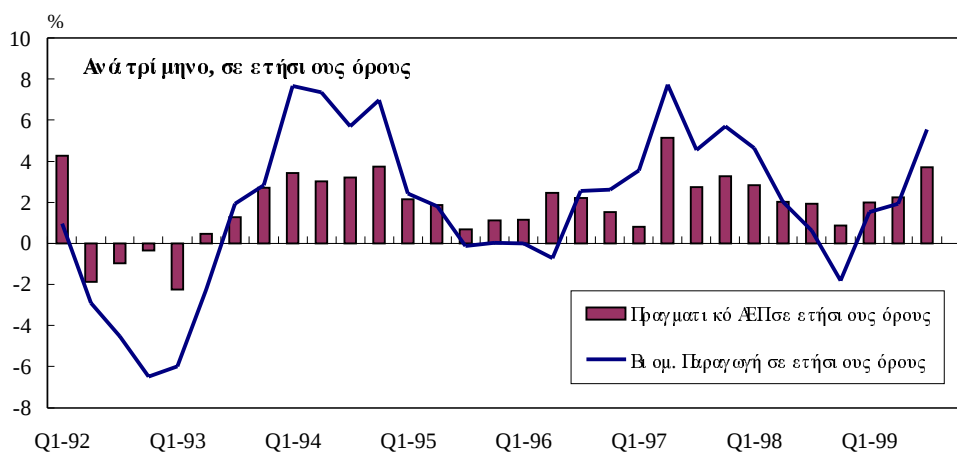
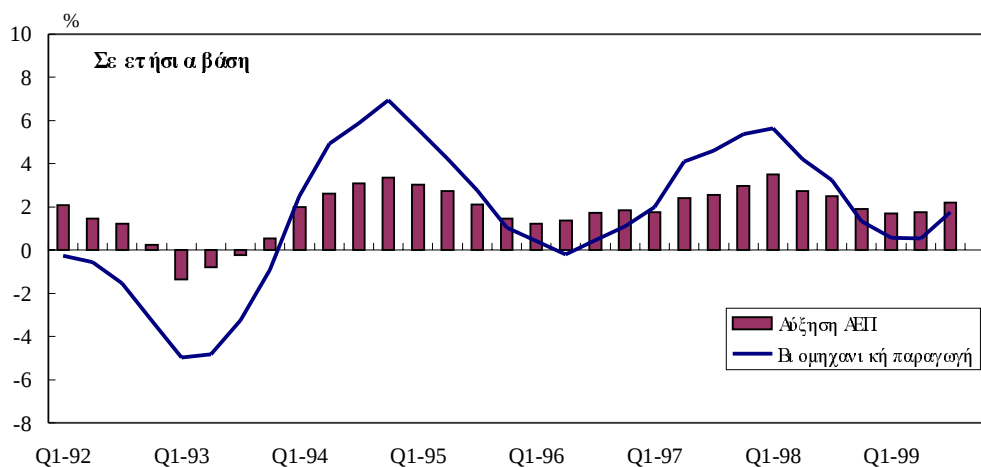
ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

1. Πρόσφατη πορεία της οικονομικής δραστηριότητας, ΕΕ-15.....	49
2. Απασχόληση και ανεργία, ΕΕ-15.....	50
3. Πορεία του πληθωρισμού, ζώνη ευρώ.....	51
4. Μίγμα πολιτικών, ζώνη ευρώ.....	52
5. Νομισματικοί και χρηματοοικονομικοί δείκτες, ζώνη ευρώ.....	53
6. Νομισματικοί και χρηματοοικονομικοί δείκτες, χώρες «προθαλάμου».....	54
7. Επενδυτικές επιδόσεις, ΕΕ-15.....	55
8. Ποσοστό ανεργίας και απασχόλησης στα κράτη μέλη.....	56
9. Οικονομική ανάπτυξη και επιδόσεις στον τομέα της αγοράς εργασίας, 1995-1999.....	57
10. Ποσοστό της μακροχρόνιας ανεργίας σε σχέση με τη συνολική ανεργία, 1998.....	58

ΠΙΝΑΚΕΣ

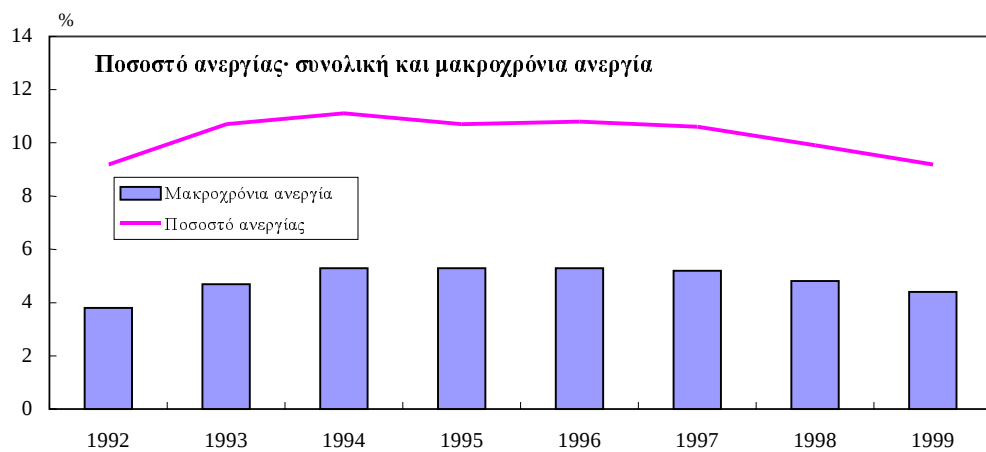
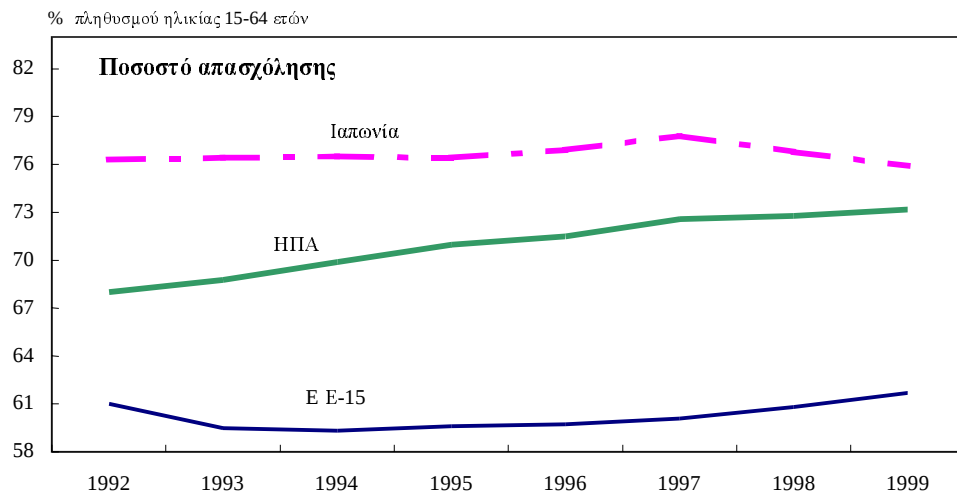
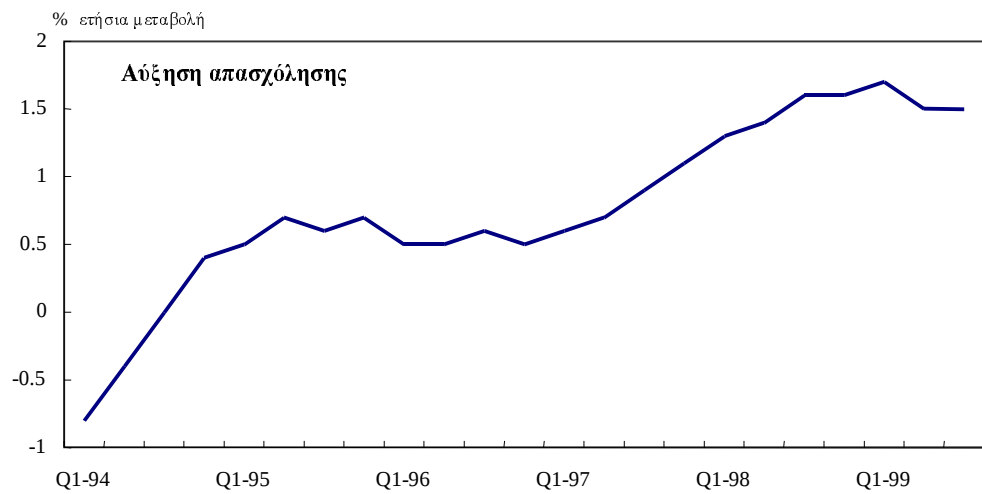
1. Μακροοικονομικές εξελίξεις στην ΕΕ.....	59
2. Πληθωρισμός.....	60
3. Εξέλιξη εκτιμήσεων για τους κρατικούς προϋπολογισμούς του 1999.....	61
4. Μεταβολή πραγματικών και κυκλικά προσαρμοσμένων δημοσιονομικών αποτελεσμάτων κατά το 1999.....	62
5. Προβλέψεις για το πλεόνασμα (+)/έλλειμμα (-) της γενικής κυβέρνησης.....	63
6. Δημόσιο χρέος σύμφωνα με τα επικαιροποιημένα προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης.....	64
7. Μη μισθολογικό κόστος εργασίας και φορολογική επιβάρυνση της εργασίας.....	65
8. Πορεία των μισθών το 1999.....	66
9. Έκθεση στον διεθνή ανταγωνισμό, 1993-1998.....	67
10. Ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία και εφαρμογή των οδηγιών περί Ενιαίας Αγοράς.....	68
11. Διάρθρωση αγοράς τηλεπικοινωνιών και εξέλιξη τιμών.....	69
12. Δαπάνες Ε & Α και ξένοι υπολογιστές Ίντερνετ.....	70
13. Χρόνος παροχής επιδόματος και προϋποθέσεις διαθεσιμότητας εργασίας.....	71

Διάγραμμα 1: Πρόσφατη πορεία της οικονομικής δραστηριότητας, ΕΕ-15

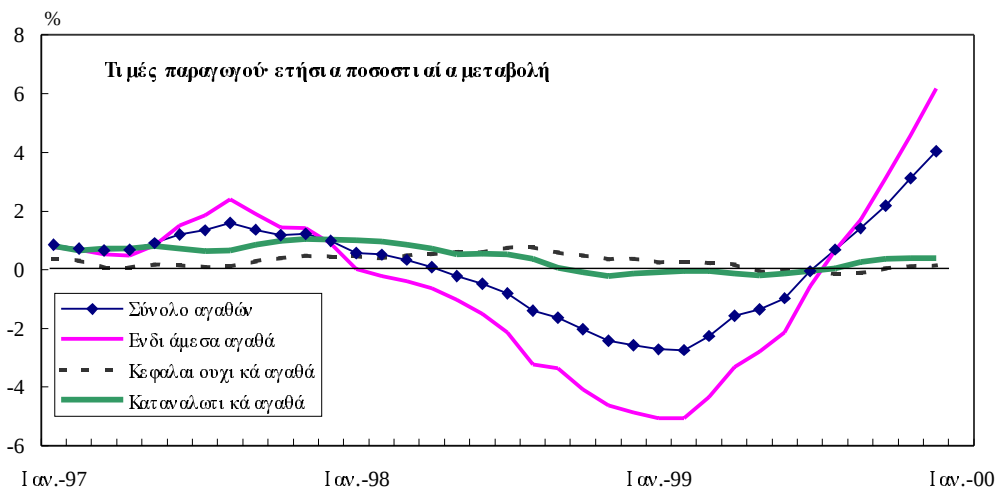
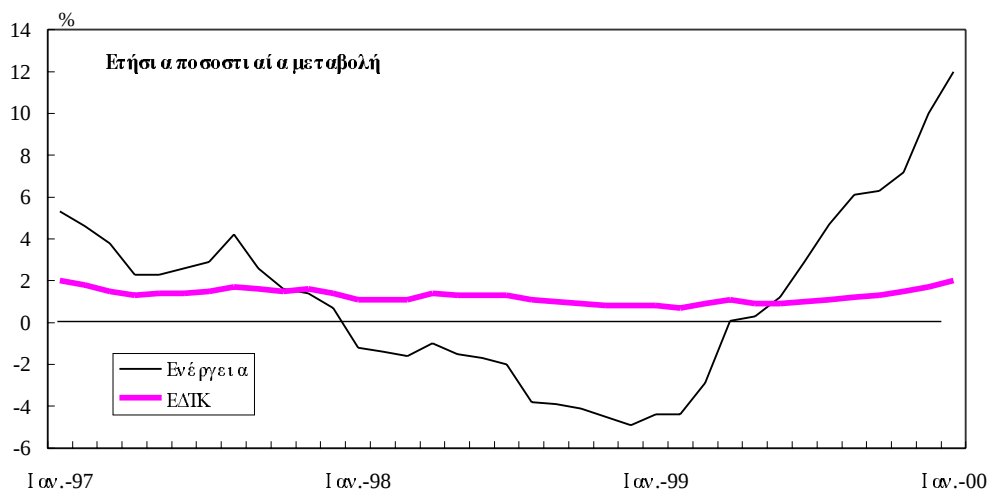
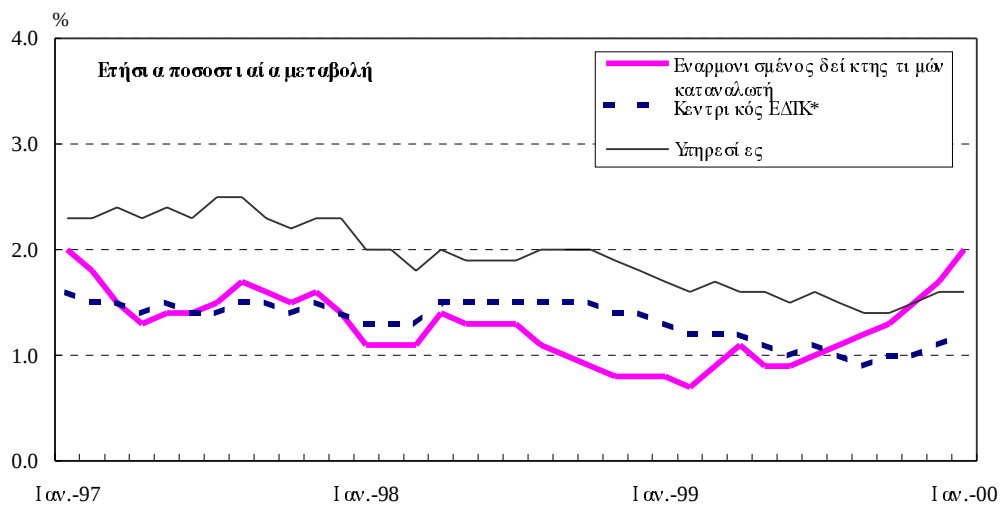
Πηγή: Υπουργείο της Επ. τροπής.

Διάγραμμα 2: Απασχόληση και ανεργία, ΕΕ-15

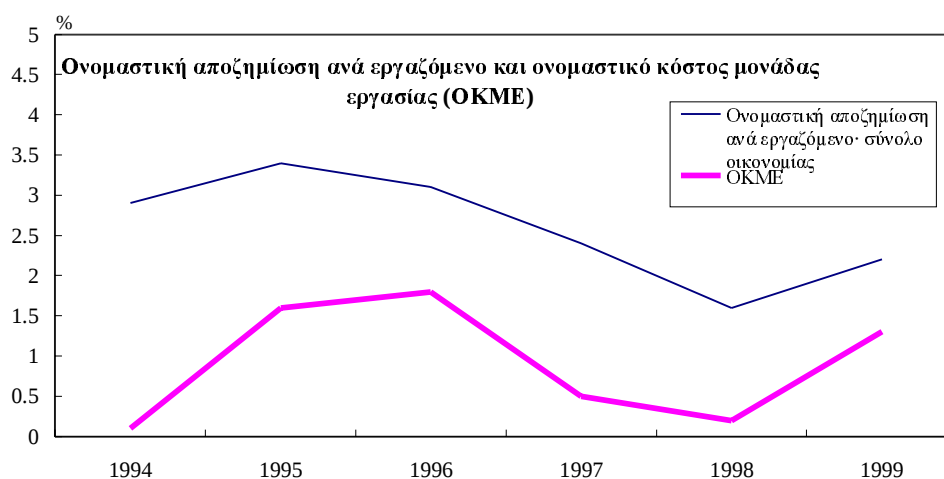
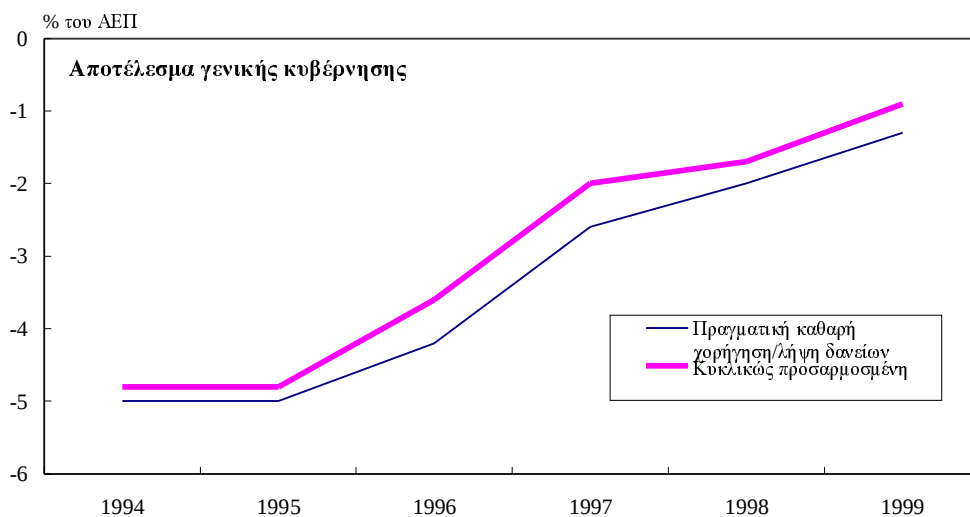
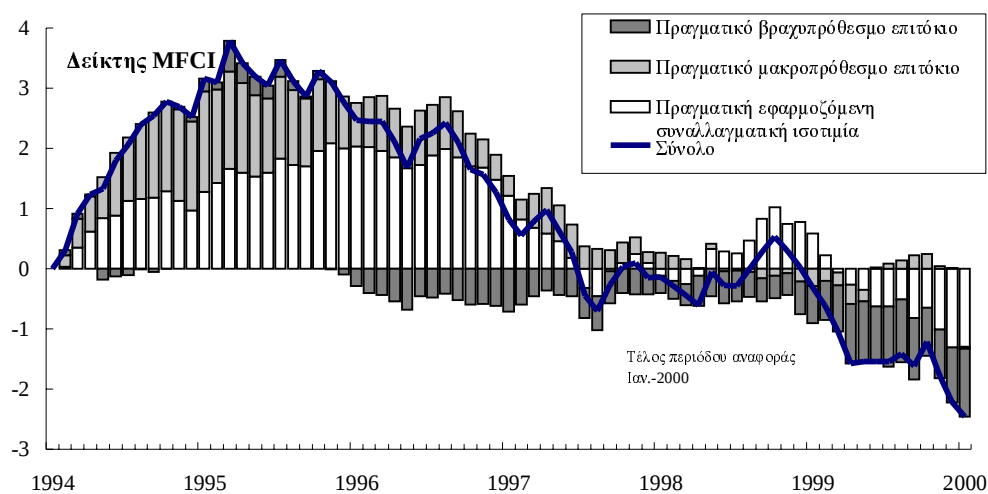
Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Διάγραμμα 3: Πρεΐα του πληθωρισμού, ζώνη ευρώ

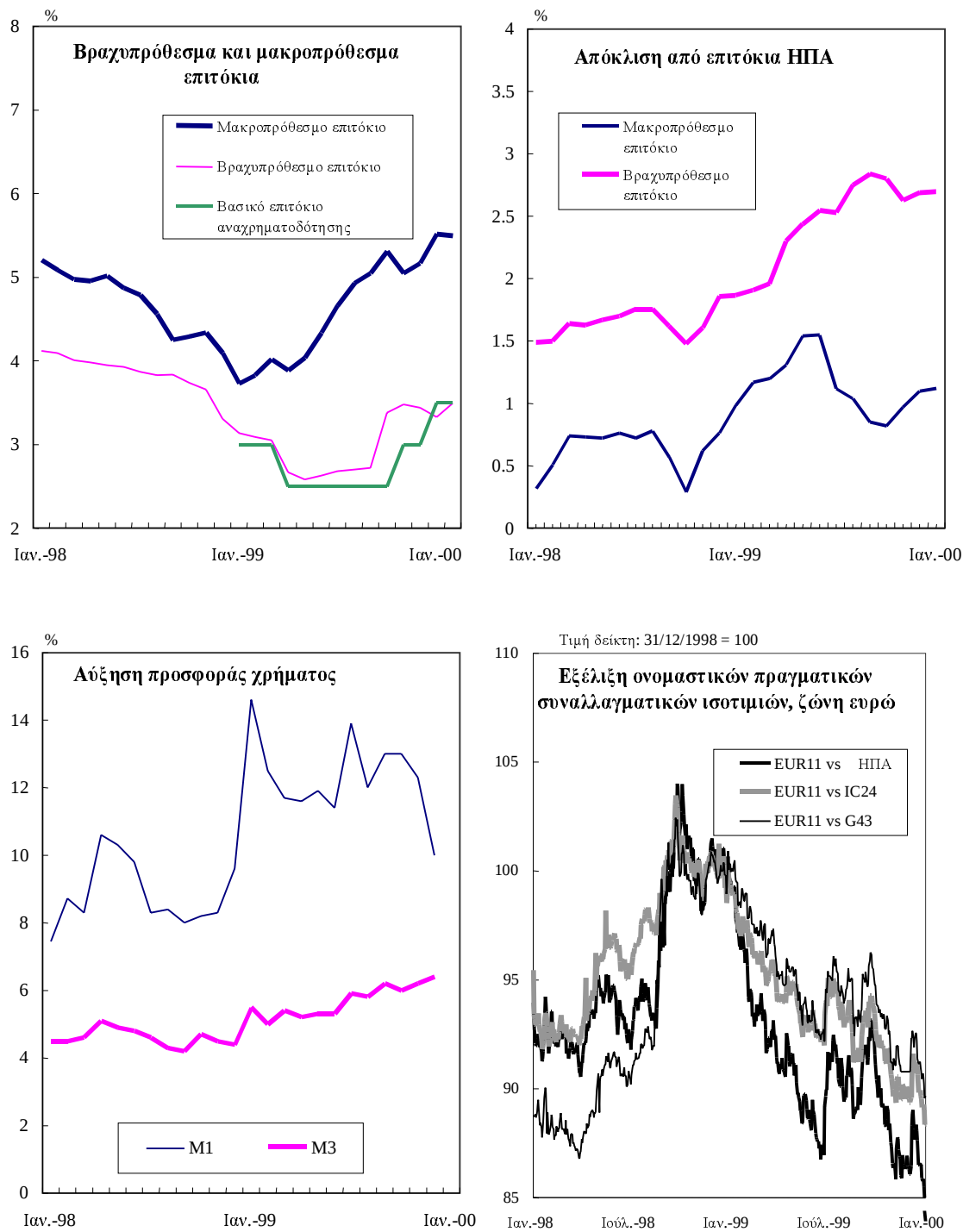
* ΕΔΙΚ μη περιλαμβανομένων των μη μεταποιημένων τροφίμων και της ενέργειας.
Πηγή: Υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Στατιστικής.

Διάγραμμα 4: Μίγμα πολιτικών, ζώνη ευρώ

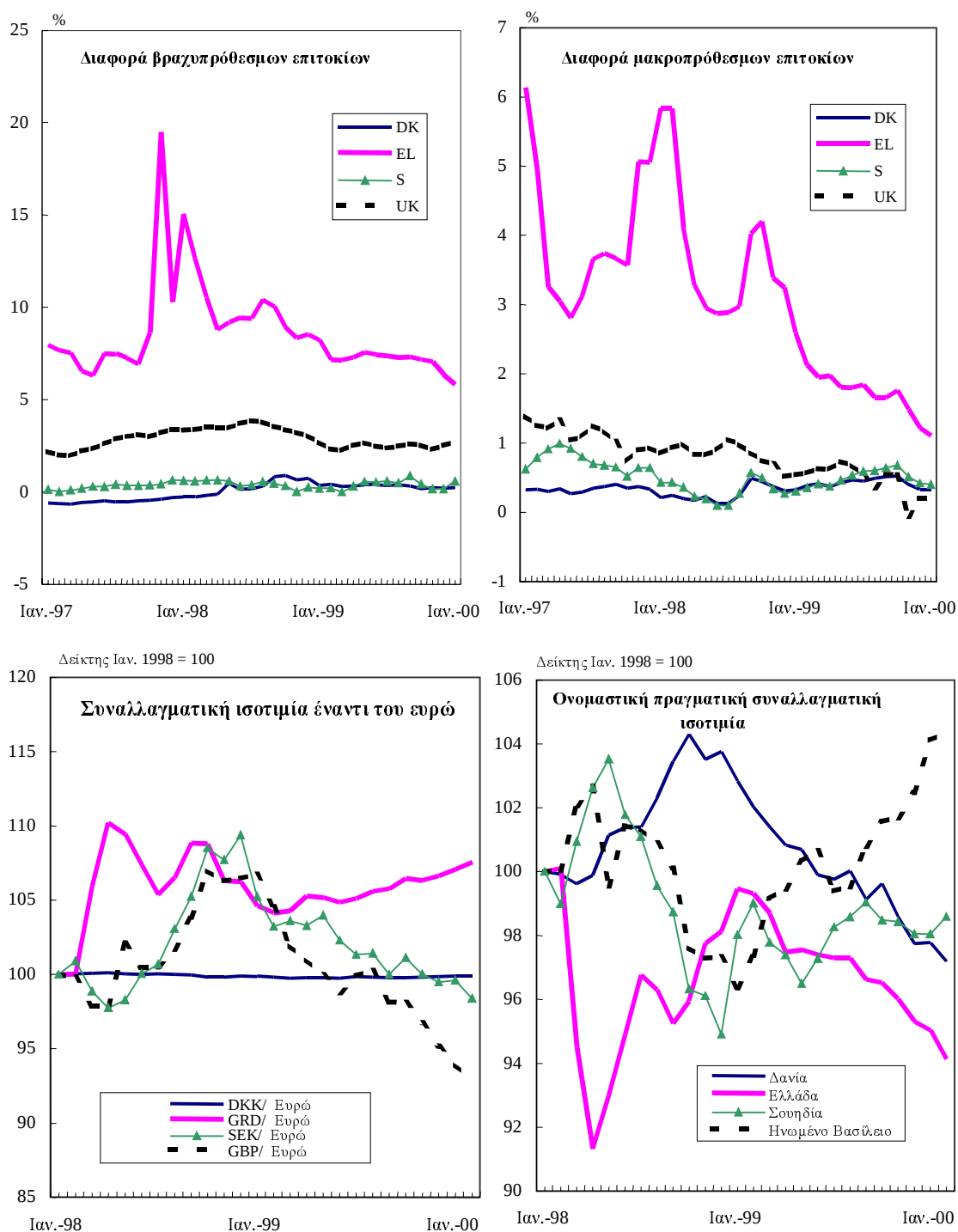
Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Διάγραμμα 5: Νομισματικοί και χρηματοοικονομικοί δείκτες, ζώνη ευρώ

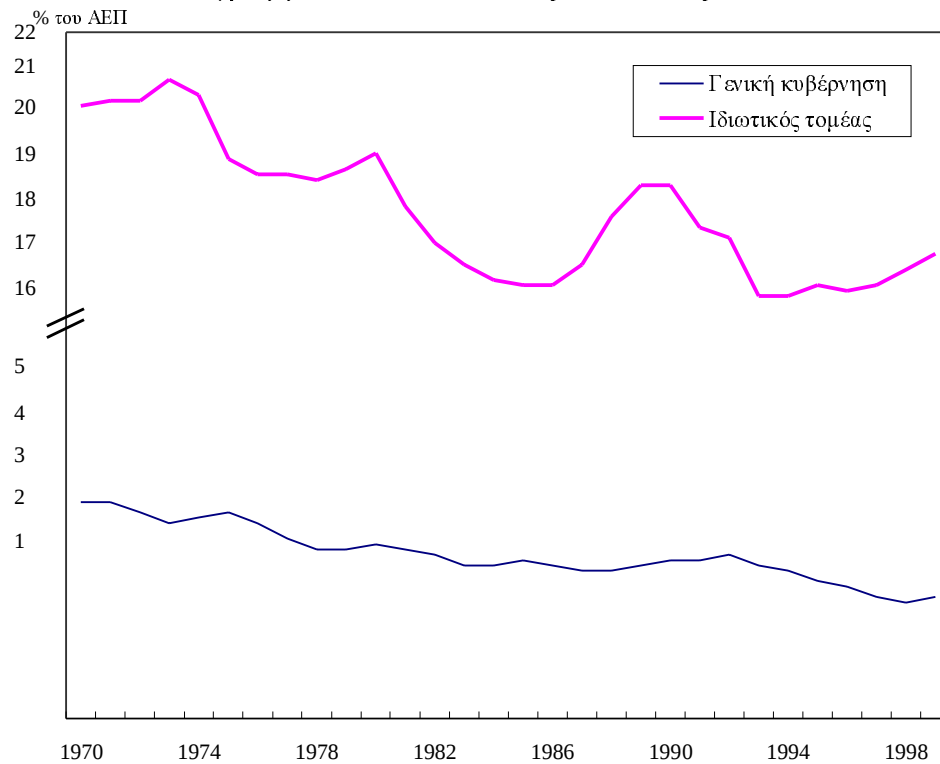
Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Διάγραμμα 6: Νομισματικοί και χρηματοοικονομικοί δείκτες
(χώρες "προθάλαμοι" σε σύγκριση με τη ζώνη ευρώ)

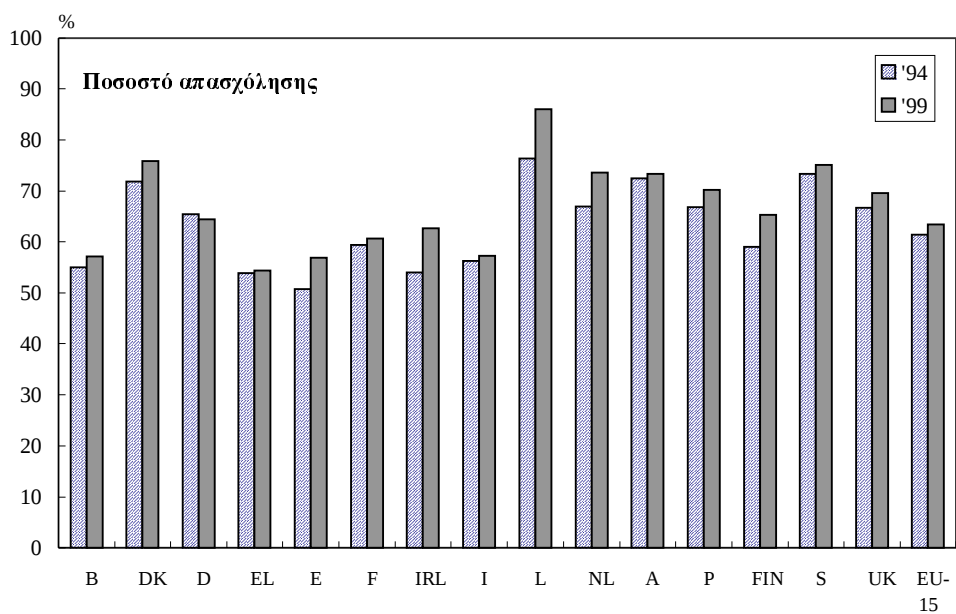
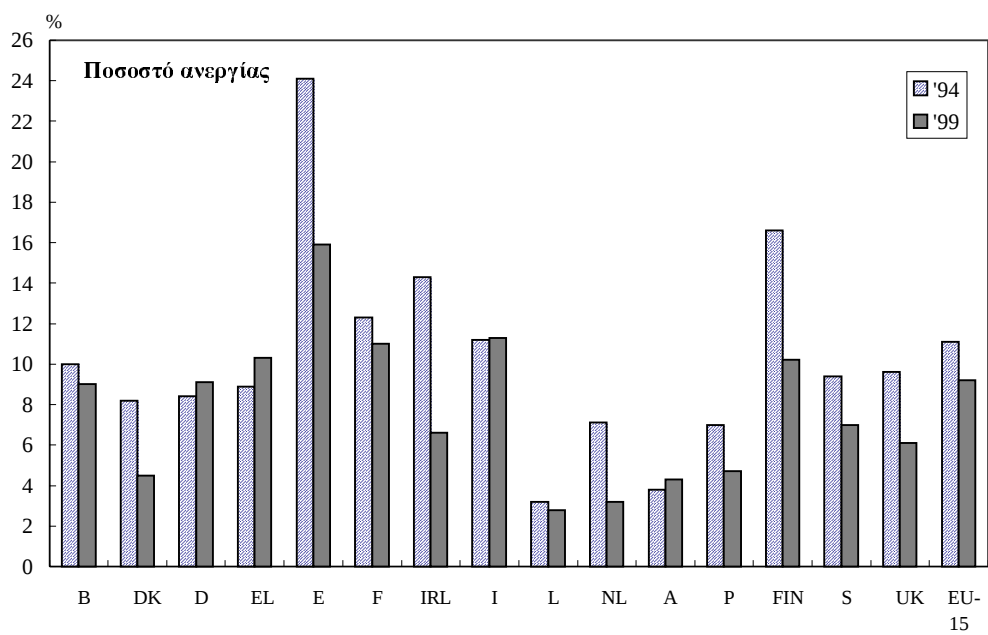
Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Διάγραμμα 7: Επενδυτικές επιδόσεις, ΕΕ-15

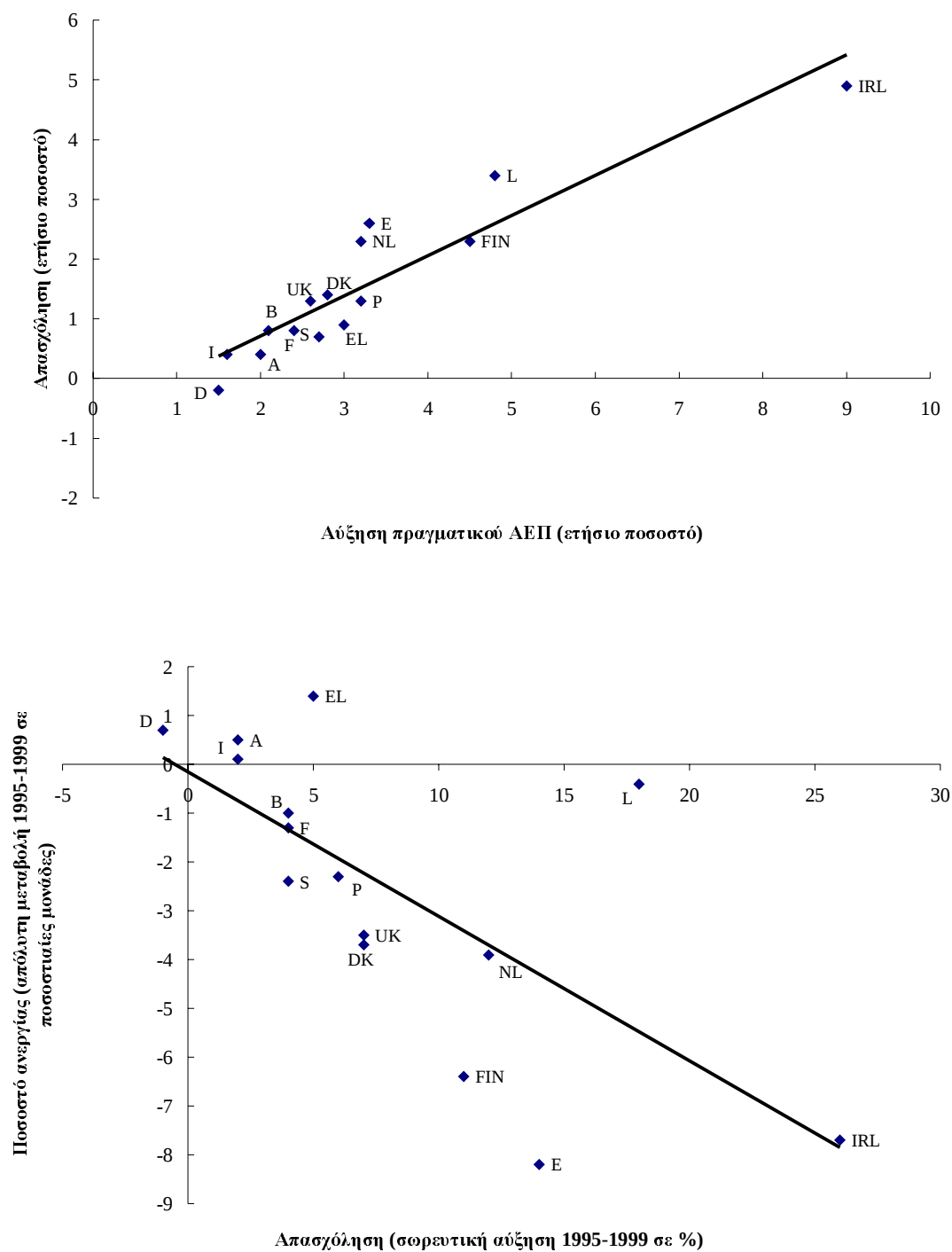
Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Διάγραμμα 8: Ποσοστό ανεργίας και απασχόλησης στα κράτη μέλη

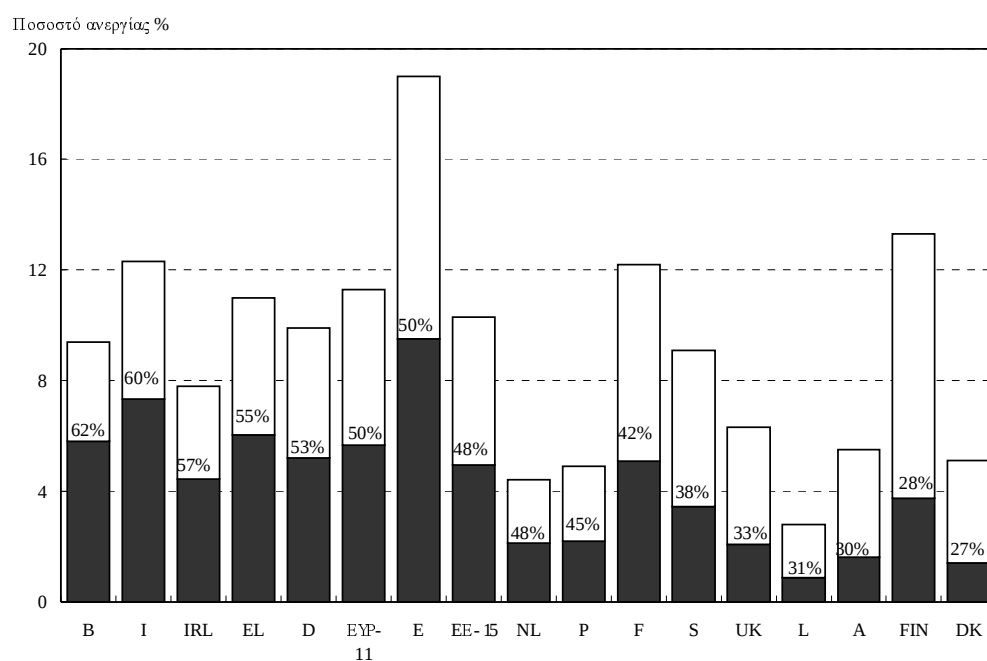
Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Διάγραμμα 9: Οικονομική ανάπτυξη και επιδόσεις στον τομέα της αγοράς εργασίας, 1995-1999

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Διάγραμμα 10: Ποσοστό της μακροχρόνιας ανεργίας σε σχέση με τη συνολική ανεργία, 1998

Πηγή: Έρευνα για το εργατικό δυναμικό 1998. Τα στοιχεία για την Ιρλανδία αναφέρονται στο 1997.

Πίνακας 1: Μακροοικονομικές εξελίξεις στην ΕΕ
(ετήσια ποσοστιαία μεταβολή εκτός αν ορίζεται κάτι διαφορετικό)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	
							Πρόβλεψη άνοιξη 1999	Προσωρινό αποτέλεσμα*
Πραγματική οικονομία								
Αύξηση ΑΕΠ	-0,4	2,8	2,4	1,6	2,5	2,6	2,1	2,2
Ιδιωτική κατανάλωση	-0,4	1,7	1,8	1,9	2,0	3,0	2,6	2,7
Δημόσια κατανάλωση	1,1	1,0	0,6	1,8	0,3	1,3	1,7	1,6
Επενδύσεις	-5,9	2,6	3,3	1,9	3,2	5,6	3,7	4,8
- κατασκευές	-3,1	1,9	0,1	-0,7	0,8	1,8	3,5	3,7
- εξοπλισμός	-10,7	3,8	8,1	4,8	6,2	10,0	3,8	5,9
Δημιουργία αποθεμάτων	-0,4	0,2	0,5	0,0	0,3	0,7	1,0	0,5
Εξαγωγές (αγαθά και υπηρεσίες)	1,4	9,0	8,3	4,8	9,6	5,6	3,5	3,9
Εισαγωγές (αγαθά και υπηρεσίες)	-3,1	7,8	7,3	4,1	9,0	8,6	4,7	5,5
Συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη								
Εγχώρια ζήτηση ¹⁾	-1,7	2,4	2,1	1,3	2,2	3,5	2,4	2,8
Καθαρές εξαγωγές	1,3	0,4	0,3	0,3	0,3	-0,8	-0,4	-0,5
Αγορά εργασίας								
Απασχόληση	-1,7	0,0	0,7	0,4	0,8	1,3	0,8	1,3
Ποσοστό απασχόλησης (%) ²⁾	59,5	59,3	59,6	59,7	60,1	60,8	61,3	61,7
Ποσοστό απασχόλησης (%) ³⁾	57,1	55,8	55,4	55,4	55,2	55,3	μ.δ.	μ.δ.
Ποσοστό ανεργίας (%)	10,7	11,1	10,7	10,8	10,6	9,9	9,6	9,2
Παραγωγικότητα εργασίας	1,6	2,8	1,7	1,3	1,8	1,3	1,3	1,0
ΠΚΜΕ ⁴⁾	-0,7	-2,3	-1,4	-0,5	-0,9	-1,0	-0,1	0,3
Πορεία πληθωρισμού								
ΕΔΤΚ ⁵⁾	3,4	2,8	2,8	2,4	1,7	1,3	1,2	1,2
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	3,5	2,7	3,0	2,5	2,0	2,0	1,7	1,5
Αποζημίωση ανά εργαζόμενο	4,3	3,1	3,4	3,3	2,9	2,4	2,9	2,8
ΟΚΜΕ ⁶⁾	2,7	0,3	1,6	2,0	1,0	1,0	1,6	1,8

* Με βάση τις προσωρινές προβλέψεις των υπηρεσιών της Επιτροπής της άνοιξης του 2000.

1) Εγχώρια ζήτηση περιλαμβανομένης της δημιουργίας αποθεμάτων.

2) Σειρές αναφοράς (Benchmark).

3) Ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης.

4) ΠΚΜΕ = Πραγματικό κόστος μονάδας εργασίας.

5) ΔΤΚ μέχρι το 1996.

6) ΟΚΜΕ = Ονομαστικό κόστος μονάδας εργασίας.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Πίνακας 2: Πληθωρισμός (ΕΔΤΚ)
(ετήσια ποσοστιαία μεταβολή)

	Γενικός πληθωρισμός		Κεντρικός πληθωρισμός¹⁾	
	1998	1999	1998	1999
B	0,9	1,1	1,2	1,1
D	0,6	0,6	1,1	0,4
E	1,8	2,2	2,1	2,4
F	0,7	0,6	0,9	0,7
IRL	2,1	2,5	2,4	2,3
I	2,0	1,7	2,3	1,8
L	1,0	1,0	1,3	0,9
NL	1,8	2,0	1,9	1,9
A	0,8	0,5	1,2	0,7
P	2,2	2,2	1,5	2,5
FIN	1,4	1,4	1,5	1,4
EUR-11	1,1	1,1	1,4	1,1
DK	1,3	2,1	1,4	1,6
EL	4,5	2,3	5,3	2,7
S	1,0	0,6	1,1	0,5
UK	1,6	1,3	1,9	1,2
EE-15	1,3	1,2	1,6	1,2
<i>Διασπορά στη ζώνη ευρώ</i>				
Ελάχιστο	0,6	0,5	0,9	0,4
Μέγιστο	2,2	2,5	2,4	2,5
Διακύμανση	1,6	2,0	1,5	2,1
Πάγια απόκλιση	0,61	0,73	0,51	0,76
1) ΕΔΤΚ μη περιλαμβανομένων των μη μεταποιημένων τροφίμων και της ενέργειας. <i>Πηγή:</i> Υπηρεσίες της Επιτροπής.				

Πίνακας 3: Εξέλιξη εκτιμήσεων για τους κρατικούς προϋπολογισμούς του 1999
(καθαρή χορήγηση/λήψη δανείων γενικής κυβέρνησης)

	Αρχικό πρόγραμμα σταθερότητας/ σύγκλισης*		Προσωρινό αποτέλεσμα**		Διαφορά	
	Αύξηση πραγματικού ΑΕΠ (μεταβολή %)	Δημοσιο-νομικό αποτέλεσμα (% ΑΕΠ)	Αύξηση πραγματικού ΑΕΠ (μεταβολή %)	Δημοσιο-νομικό αποτέλεσμα (% ΑΕΠ)	Αύξηση πραγματικού ΑΕΠ (μεταβολή %)	Δημοσιο-νομικό αποτέλεσμα (% ΑΕΠ)
B	2,4	-1,3	2,3	-0,9	-0,1	0,4
D	2,0	-2,0	1,4	-1,2	-0,6	0,8
E	3,8	-1,6	3,7	-1,1	-0,1	0,5
F	2,4	-2,3	2,8	-1,8	0,4	0,5
IRL	6,7	1,7	8,3	1,4	1,6	-0,3
I	2,5	-2,0	1,4	-1,9	-1,1	-0,1
L	3,4	1,1	5,0	μ.δ.	1,6	μ.δ.
NL	2,3	-1,3	3,3	0,5	1,0	1,8
A	2,8	-2,0	2,1	-2,2	-0,7	-0,2
P	3,5	-2,0	3,0	-2,0	-0,5	0,0
FIN	4,0	2,4	3,6	2,6	-0,4	0,2
EUR-11	2,6	-1,8	2,2	-1,3	-0,4	0,5
DK	1,7	2,5	1,4	3,1	-0,3	0,6
EL	3,7	-2,1	3,5	-1,5	-0,2	0,6
S	2,2	0,3	3,7	1,9	1,5	1,6
UK	1-1½	-0,3 ¹⁾	1,9	1,2	0,8	1,5 ²⁾
EE-15	2,4	-1,4	2,2	-0,7	-0,2	0,7

* Βάση: ESA79.

** Βάση: ESA95.

1) Οικονομικό έτος.

2) Ενδεικτική, διότι πρόκειται για σύγκριση μεταξύ στοιχείων για το οικονομικό έτος και στοιχείων για το ημερολογιακό έτος.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Πίνακας 4: Μεταβολή πραγματικών και κυκλικά προσαρμοσμένων δημοσιονομικών αποτελεσμάτων κατά το 1999
(% του ΑΕΠ)

	Πραγμα- τικό έλλειμμα	Μεταβολή ελλείμ- ματος 98/99	Μεταβολή ελλείμματος λόγω:		Μεταβολή ελλείμματος λόγω:		Μεταβολή κυκλικά προσαρμοσμένου αποτελέσματος (ΚΠΑ) λόγω:		
			Μεταβολή εσόδων	Μεταβολή προτογενών δαπανών	Μεταβολή δαπάνης για τόκους	Κυκλική μεταβολή συνθ.	Μεταβολή ΚΠΑ	Μεταβολή δαπάνης για τόκους	Μεταβολή προτο- γενούς ΚΠΑ
	1	2 = 3-4-5 = 6+7	3	4	5	6	7 = -5+9	8	9
B	-0,9	+0,1	-0,1	+0,2	-0,4	-0,2	+0,4	-0,4	-0,1
D	-1,2	+0,5	+0,7	+0,2	-0,1	-0,3	+0,8	-0,1	+0,7
E	-1,1	+1,5	+0,4	-0,4	-0,7	+0,2	+1,3	-0,7	+0,6
F	-1,8	1,0	+0,8	0,0	-0,2	+0,2	+0,8	-0,2	+0,6
IRL	1,4	-0,6	+0,7	+1,6	-0,3	+0,3	-0,9	-0,3	-1,2
I	-1,9	+0,9	+0,4	+0,7	-1,3	-0,1	+1,0	-1,3	-0,3
L	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.
NL	0,5	+1,2	+1,0	+0,1	-0,4	0,0	+1,2	-0,4	+0,8
A	-2,2	+0,2	+0,3	+0,4	-0,3	-0,1	+0,3	-0,3	0,0
P	-2,0	-0,5	+3,0	+3,0	-0,2	0,0	-0,5	-0,2	-0,6
FIN	2,6	+1,3	+0,5	-0,6	-0,3	-0,1	+1,4	-0,3	+1,1
EUR-11	-1,3	+0,6	+0,5	+0,3	-0,4	-0,1	+0,7	-0,4	+0,3
DK	3,1	+2,2	+0,6	-0,6	-0,6	-0,9	+3,1	-0,6	+2,5
EL	-1,5	+1,0	+0,7	+0,1	-0,4	+0,2	+0,8	-0,4	+0,4
S	1,9	-0,4	-1,1	-0,3	-0,5	+0,9	-1,3	-0,5	-1,8
UK	1,2	+0,9	+0,3	-0,2	-0,4	-0,3	+1,2	-0,4	+0,8
EE-15	-0,7	+0,7	+0,5	+0,1	-0,4	-0,1	+0,8	-0,4	+0,3

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

**Πίνακας 5: Προβλέψεις για το πλεόνασμα (+)/έλλειμμα (-) της
γενικής κυβέρνησης
(% του ΑΕΠ)**

		1999	2000	2001	2002	2003
		Προγράμματα σταθερότητας				
B	ΠΣΤ98	-1,3	-1,0	-0,7	-0,3	
	ΕΠ99	-1,1	-1,0	-0,5	0,0	0,2
D	ΠΣΤ98	-2,0	-2,0	-1,5	-1,0	
	ΕΠ99	-1,2	-1,0	-1,5	-1,0	-0,5
E	ΠΣΤ98	-1,6	-1,0	-0,4	0,1	
	ΕΠ99	-1,3	-0,8	-0,4	0,1	0,2
F	ΠΣΤ98	-2,3	-2,0	-1,6	-1,2	
	ΕΠ99 ¹⁾	-2,1	-1,7	-1,3	-0,9	-0,5
IRL	ΠΣΤ98	1,7	1,4	1,6		
	ΕΠ99	1,4	1,2	2,5	2,6	
I	ΠΣΤ98	-2,0	-1,5	-1,0		
	ΕΠ99	-2,0	-1,5	-1,0	-0,6	-0,1
L	ΠΣΤ98	1,1	1,2	1,3	1,7	
	ΕΠ99	2,3	2,5	2,6	2,9	3,1
NL	ΠΣΤ98	-1,3			-1,1	
	ΕΠ99 ¹⁾	-0,6	-0,6	-1,3	-1,1	
A	ΠΣΤ98	-2,0	-1,7	-1,5	-1,4	
	COM	-2,2	-2,6	-2,4		
P	ΠΣΤ98	-2,0	-1,5	-1,2	-0,8	
	ΕΠ99	-2,0	-1,5	-1,1	-0,7	-0,3
FIN	ΠΣΤ98	2,4	2,2	2,1	2,3	
	ΕΠ99	3,1	4,7	4,2	4,6	4,7
EUR-11	ΠΣΤ98	-1,8	-1,6	-1,1	-0,8	
	ΕΠ99	-1,4	-1,1	-1,0	-0,6	-0,3
		Προγράμματα σύγκλισης				
DK	ΠΣΥ98	2,5	2,8	2,6		
	ΕΠ99	2,9	2,1	2,2	2,3	2,5
EL	ΠΣΥ98	-2,1	-1,7	-0,8		
	ΕΠ99	-1,5	-1,2	-0,2	0,2	
S	ΠΣΥ98	0,3	1,6	2,5		
	ΕΠ99	1,7	2,1	2,0	2,0	
UK ²⁾	ΠΣΥ98	-0,3	-0,3	-0,1	0,2	
	ΕΠ99	0,3	0,2	0,2	-0,1	-0,4
EE-15	ΠΣΤ98	-1,4	-1,2	-0,8	-0,5	
	ΕΠ99	-0,9	-0,7	-0,7	-0,4	-0,1

ΠΣΥ = πρόγραμμα σύγκλισης· ΠΣΤ = πρόγραμμα σταθερότητας· ΕΠ = επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας/σύγκλισης· COM = προβλέψεις Επιτροπής φθινοπώρου 1999.

1) Με βάση συντηρητικό σενάριο για την οικονομική ανάπτυξη.

2) Με βάση το οικονομικό έτος (OE) 1999 = OE 1999/2000.

Πηγή: Εθνικά προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης και υπηρεσίες της Επιτροπής.

**Πίνακας 6: Δημόσιο χρέος σύμφωνα με τα
επικαιροποιημένα προγράμματα σταθερότητας και
σύγκλισης
(% του ΑΕΠ)**

	1999	2000	2001	2002	2003	2002¹⁾
B	114,9	112,4	108,8	105,0	101,3	106,8
D	61,0	61,0	60,5	59,5	58,5	59,5
E	63,5	62,8	60,6	58,1	55,8	59,3
F	60,3	59,4	59,0	58,4	57,7	58,3
IRL	52,0	46,0	40,0	36,0	μ.δ.	43,0 (2001)
I	114,7	111,7	108,5	104,3	100,0	107,0 (2001)
L	4,3	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.
NL	64,3	62,3	61,8	61,0	μ.δ.	64,5
A	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	60,0
P	μ.δ.	57,1	55,2	53,3	51,0	53,2
FIN	46,6	42,9	40,7	38,0	35,2	43,2
EUR-11	72,4	71,1	69,7	67,9	66,0	68,3
DK	52,8	50,1	47,5	44,6	41,6	49,0 (2001)
EL	104,2	103,3	99,5	98,0	μ.δ.	99,8 (2001)
S	66,1	58,8	54,1	52,0	μ.δ.	58,0 (2001)
UK ²⁾	44,9	43,1	41,3	39,9	38,8	42,0
EE-15	67,7	65,9	64,2	62,5	60,6	63,5

1) Στόχος για το 2002 βάσει του περυσινού ΠΣΤ/ΠΣΥ.

2) Οικονομικά έτη.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Πίνακας 7: Μη μισθολογικό κόστος εργασίας και φορολογική επιβάρυνση της εργασίας

	Μη μισθολογικό κόστος εργασίας ¹⁾ (% των ακαθάριστων αποδοχών)			Συντελεστής φορολόγησης της εργασίας επί της συνολικής απασχόλησης ²⁾		
	1995	1999	Μεταβολή	1995	1999	Μεταβολή
B	26,3	27,0	0,7	42,7	44,1	1,4
DK	4,5	5,6	1,1	43,7	44,8	1,1
D	30,5	31,7	1,2	42,4	43,7	1,3
EL	21,1	22,0	0,9	26,2	28,0	1,8
E	21,0	22,0	1,0	29,6	29,9	0,3
F	34,8	31,6	-3,2	41,0	40,8	-0,2
IRL	11,9	11,3	-0,6	24,3	23,3	-1,0
I	25,4	23,5	-1,9	38,3	37,2	-1,1
L	μ.δ.	19,0	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.	μ.δ.
NL	28,3	27,8	-0,5	38,8	36,3	-2,5
A	25,7	26,3	0,6	38,8	41,5	2,7
P	17,9	20,9	3,0	25,2	28,5	3,3
FIN	25,8	23,7	-2,1	46,2	44,1	-2,1
S	23,8	22,0	-1,8	46,4	47,6	1,2
UK	12,0	11,9	-0,1	24,3	24,5	0,2
EE-15	26,0	24,7	-1,3	37,7	37,2	-0,5

1) Το μη μισθολογικό κόστος εργασίας αντιστοιχεί στην αναλογία μεταξύ των συνολικών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και του συνολικού κόστους εργασίας.

2) Ο συντελεστής φορολόγησης της εργασίας επί της συνολικής απασχόλησης αντιστοιχεί στην αναλογία μεταξύ των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης συν τον προσωπικό φόρο επί του εισοδήματος από εργασία και των ακαθάριστων αποδοχών.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής και ΟΟΣΑ.

Πίνακας 8: Πορεία των μισθών το 1999
(Προσωρινά στοιχεία)

	Ονομαστική αποζημίωση ανά εργαζόμενο	Πραγματικοί μισθοί¹⁾	Παραγω- γικότητα εργασίας	ΟΚΜΕ²⁾	ΠΚΜΕ³⁾
B	2,4	1,6	1,2	1,1	0,3
D	1,9	0,9	1,1	0,8	-0,1
E	2,4	-0,3	0,4	2,0	-0,6
F	1,9	1,5	1,4	0,5	0,0
IRL	7,0	3,3	4,0	2,9	-0,7
I	1,8	0,2	0,4	1,3	-0,2
L	1,9	0,9	0,5	1,4	0,3
NL	3,7	2,0	1,1	2,6	1,0
A	2,8	1,8	1,1	1,7	0,7
P	5,4	2,4	1,2	4,1	1,2
FIN	2,9	1,9	0,3	2,6	1,6
EUR-11	2,2	0,9	1,0	1,3	0,0
DK	4,6	1,9	0,8	3,7	1,1
EL	4,8	1,4	2,2	2,5	-0,8
S	3,5	2,8	1,5	2,0	1,3
UK	5,0	2,3	0,8	4,1	1,4
EE-15	2,8	1,3	1,0	1,8	0,3

1) Ονομαστική αποζημίωση προσαρμοσμένη στον αποπληθωριστή ΑΕΠ.
2) Ονομαστικό κόστος μονάδας εργασίας.
3) Πραγματικό κόστος μονάδας εργασίας.
Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Πίνακας 9: Έκθεση στο διεθνή ανταγωνισμό, 1993-1998

	Μέσος όρος εισαγωγών+ εξαγωγών ως % του ΑΕΠ	Συνολική εισροή ΞΑΕ ως % του ΑΕΠ	Σύνολο διασυνοριακών εξαγορών και συγγωνεύσεων ως % του ΑΕΠ
B	μ.δ.	μ.δ.	2,6
BLEU	59,0	5,2	μ.δ.
DK	26,7	1,7	0,8
D	20,8	0,6	0,6
E	18,7	1,2	0,3
EL	16,1	μ.δ.	0,1
F	19,4	1,0	1,1
IRL	57,7	μ.δ.	1,9
I	18,6	0,6	0,4
L	μ.δ.	μ.δ.	6,8
NL	46,1	5,0	2,0
A	27,9	μ.δ.	0,3
P	27,1	1,5	0,3
FIN	28,0	2,2	3,0
S	29,3	4,2	2,5
UK	21,9	2,8	1,4
Μέσος όρος μεγάλων κρατών μελών	20,1	1,1	0,8
Μέσος όρος μικρών κρατών μελών	37,6	3,4	1,7
Μέσος όρος ΕΕ-15	23,7	1,6	1,0
<i>Πηγή:</i> Υπηρεσίες της Επιτροπής.			

Πίνακας 10: Ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία και εφαρμογή των οδηγιών περί ενιαίας αγοράς

	Έλλειψη ενσωμάτωσης Νοέμβ. 1999	Αριθμός αιτιολογημένων γνώμων Σεπ. 1998-Αύγ. 1999	Διαγωνισμοί δημοσιευθέντες στην Επίσημη Εφημερίδα ως % των συνολικών κρατικών προμηθειών 1998
B	3,5	27	27,3
DK	1,3	2	15,1
D	2,9	24	7,6
E	2,2	23	13,9
EL	6,2	26	44,7
F	5,6	43	18,8
IRL	4,4	10	18,9
I	3,9	33	12,3
L	5,7	7	22,7
NL	2,8	8	10,0
A	3,7	6	8,4
P	4,9	13	15,5
FIN	1,7	4	11,3
S	2,1	3	15,3
UK	2,8	9	13,8
EE-15 ¹⁾	12,6	238	13,1

1) Για την ΕΕ-15, ποσοστό % των οδηγιών περί ενιαίας αγοράς που δεν έχουν ακόμη ενσωματωθεί στη νομοθεσία όλων των κρατών μελών.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Πίνακας 11: Διάρθρωση αγοράς τηλεπικοινωνιών και εξέλιξη τιμών

	Υπεραστικές κλήσεις (200 χλμ., 10')		Διεθνείς κλήσεις προς τις ΗΠΑ (10')		Αγορά ψηφιακής κινητής τηλεφωνίας
	Αριθμός ανταγωνιστών 1999	Συνολική μεταβολή τιμής % 1997-1999	Αριθμός ανταγωνιστών 1999	Συνολική μεταβολή τιμής % 1997-1999	Αριθμός ανταγωνιστών 1999
B	10	-23	9	-21	4
DK	11	-36	11	-30	3
D	47	-36	47	-67	4
E	10	-18	10	-27	4
EL	1 ¹⁾	-25	1 ¹⁾	-16	3
F	31	-29	31	-55	3
IRL	6	-54	8	-37	3
I	12	-28	12	-50	4
L	6	μ.δ.	7	-63	4
NL	24	-33	24	-89	2
A	20	-41	20	-34	2
P	1 ²⁾	-34	1 ²⁾	-49	5
FIN	19	3	14	-32	3
S	22	-39	22	0	4
UK	26	-10	66	0	4
EE-15 ¹⁾	μ.δ.	-27	μ.δ.	-38	μ.δ.

1) Για την Ελλάδα έχει γίνει δεκτή εξαίρεση μέχρι το 2001 όσον αφορά το άνοιγμα της εθνικής αγοράς στον ανταγωνισμό.

2) Στην Πορτογαλία έχουν χορηγηθεί μέχρι σήμερα 4 άδειες για το δημόσιο δίκτυο, αλλά οι επιχειρήσεις ανέλαβαν εμπορική δραστηριότητα μόλις την 1η Ιανουαρίου 2000, λόγω της εξαίρεσης που είχε γίνει δεκτή σε σχέση με το άνοιγμα της πορτογαλικής αγοράς στον ανταγωνισμό.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής.

Πίνακας 12: Δαπάνες Ε&Α και ξένοι υπολογιστές Ίντερνετ

	Ακαθάριστη δαπάνη για Ε&Α ως % του ΑΕΠ 1998 ¹⁾	Ξένοι υπολογιστές Ίντερνετ ανά 1000 κατοίκους Ιούλιος 1999
B	1,6	36,6
DK	1,9	73,9
D	2,3	25,6
E	0,9	16,2
EL	0,5	8,1
F	2,2	22,8
IRL	1,4	29,9
I	1,0	12,7
L	μ.δ.	39,0
NL	2,1	57,2
A	1,6	35,5
P	0,7	8,1
FIN	2,9	123,2
S	3,9	96,5
UK	1,9	44,1
EE-15	1,8	42,0

1) 1998 ή τελευταίο διαθέσιμο έτος.

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής και ΟΟΣΑ.

**Πίνακας 13: Χρόνος παροχής επιδόματος και προϋποθέσεις
διαθεσιμότητας εργασίας**

	Ασφάλιση ανεργίας 1997	Βοήθημα ανεργίας 1997	Προϋπόθεση διαθεσιμότητας εργασίας
	μήνες ¹⁾	μήνες ¹⁾	δείκτης ⁴⁾
B	αόριστης διάρκειας ²⁾		3,2
DK	60		2,8
D	12 ³⁾	αόριστης διάρκειας	2,6
EL	12 ²⁾	αόριστης διάρκειας	..
E	24 ²⁾	6	..
F	60 ^{2) 3)}	αόριστης διάρκειας	2,8
IRL	15	αόριστης διάρκειας	1,8
I	12		..
L	12		4
NL	60 ^{2) 3)}	24	3,7
A	12 ³⁾	αόριστης διάρκειας	2,3
P	30 ³⁾	10	2,9
FIN	23 ³⁾	αόριστης διάρκειας	2,8
S	10 ³⁾	5	3,8
UK	6	αόριστης διάρκειας	2,6

1) Για έναν σαραντάχρονο ανύπανδρο εργαζόμενο με μακροχρόνια προηγούμενη απασχόληση.

2) Εξαρτάται από τη διάρκεια της προηγούμενης απασχόλησης.

3) Εξαρτάται από την ηλικία του εργαζόμενου που καθίσταται άνεργος.

4) Ο δείκτης είναι ο σταθμισμένος μέσος όρος βαθμολογίας από το 1 έως το 5 η οποία αναφέρεται σε 8 κατηγορίες προϋποθέσεων διαθεσιμότητας εργασίας. Ο βαθμός 5 αντιστοιχεί στη μέγιστη αυστηρότητα.

Πηγές: ΟΟΣΑ (1999) και Υπουργείο Οικονομικών της Δανίας (1998).